

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Έτος Ίδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2004

Αριθμός Τεύχους 194 - 195

PROCESSED

JUL 18 2006

GTU LIBRARY

ORTHODOXOS KERUX

RECEIVED

MAY 12 2005

LIBRARY

Ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

Έτος Ίδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Αριθμός Τεύχους 194-195

Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2004

Έτησία Συνδρομή £10

Διευθύνεται από Συντακτική Επιτροπή

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

First Published 1964

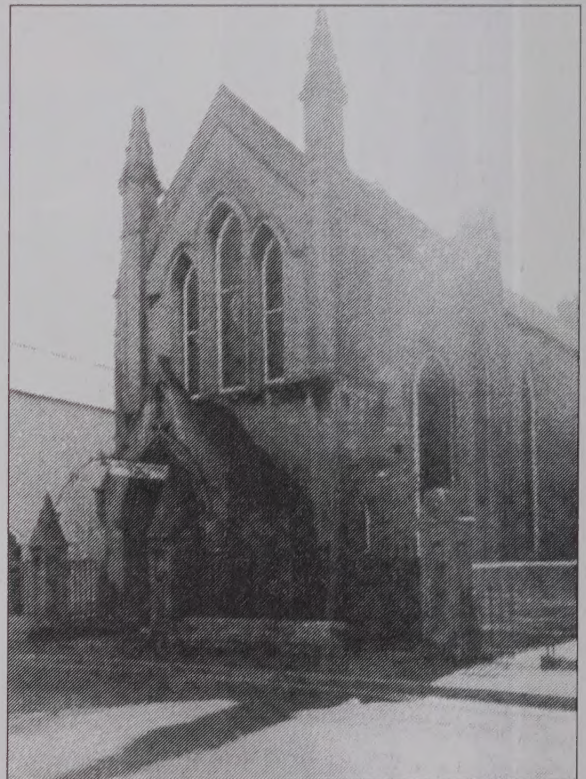
Third Period

November-December 2004

No.: 194-195

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3	Πατριαρχική Ἀπόδειξις, τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, γιὰ τὰ Χριστοῦγεννα.
4 - 5	Ἐγκύκλιοι Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Γρηγορίου, 1) Γιά τήν Περίοδο Νηστείας Χριστοῦγέννων, καί 2) Μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς τῆς κατά Σάρκα Γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
6 - 8	Παραμονή Πρωτοχρονιάς. Προσλαλία γενομένη ὑπὸ τοῦ Πρώτοσυγκελλεύοντος Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Τροαίου κ. Ἀθανασίου.
9 - 10	Προσφωνήσις τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Γρηγορίου κατά τήν τελετὴ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Τιφλίδος Γεωργίας.
11	Ἡ ἐπιστροφή τῶν Λευάνων τῶν Πατριαρχῶν Ἁγίων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου
12 - 17	Χάρη Μεττή, "Ἡ Ἑλληνική Ὁρθόδοξη παρουσία στή Μ. Βρετανία καί τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο".
18	Κοινωνικές Δραστηριότητες.
19 - 23	Patriarchal Proclamation on the Nativity of Christ. Addresses by His Eminence Archbishop Gregorios of Thyteira and Great Britain, 1) Encyclical Letter for Advent 2004, 2) Encyclical Letter for Christmas 2004, 3) At the meeting of the London Church Leaders on 2nd November 2004 at Thyateira House, and 4) Welcome to th Rt Hon. Michael Martin, Speaker of the House of Commons, at Thyateira House, on 9th November 2004.
23	Speech by Vasilios(Theodore)Papavasiliou at his Ordination from Subdeacon to Deacon.
24	Christmas
25-28	H. Yiacoumis, "Language Maintenance, shift and death in the Greek-Cypriot Community of the W. Midlands".
29 - 32	Χρονικό Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου (Ἑλληνιστί καί Ἀγγλιστί).

Ὁ Ἱερός Ναός τῶν Ἁγίων Παντελεήμονος καί
Θεοδώρου Τήρωνος εἰς Eastbourne

**ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΣΘΕ Ν' ΑΝΑΝΕΩΣΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ
ΣΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΗΡΥΚΑ**

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου

Γιά τά Χριστούγεννα

Ἀριθ. Πρωτ. 1138

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἐκπληκτοί καί πλήρεις θαυμασμοῦ ἀντικρύζομεν ἰδιαίτερώς κατά τάς ἡμέρας αὐτάς τήν ἀσύλληπτον διά τόν ἄνθρωπον καί τάς ἀγγελικάς τάξεις κένωσιν τοῦ σαρκωθέντος καί ἐκ Παρθένου γεννηθέντος καί ἀποκειμένου εἰς τήν φάτιν τῶν ἀλόγων ζώων Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Καί ἐνῶ οἱ πιστοί ἐφορᾶζομεν πανηγυρικῶς τό χαρμόσυνον γεγονός, ὅτι κατά συγκατάβασιν θεϊκῆν ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτήρ, κατελθών μέχρις ἡμῶν ἐκ τῆς μεγαλωσύνης Αὐτοῦ, φυσικοί, κοινωνικοί καί πνευματικοί σεισμοί καί ἀναστατώσεις συγκλονίζουν τήν μακράν τοῦ Χριστοῦ ἀνθρωπότητα καί ταράσσουν τήν ζωὴν πάντων τῶν ἀγαπώντων τήν εἰρήνην.

Κοινωνικά δομαί ἀπορρυθμίζονται εἰς ἀναζητήσιν νέων σχημάτων καί συσχετισμῶν, πνευματικά ἀναζητήσεις ἐκτροχιάζονται εἰς αὐτοκαταστροφικά λατρείας καί πρωτοφανεῖς φυσικά καταστροφαί συμβαίνουν εἰς διαφόρους περιοχάς τῆς γῆς. Γύρωθεν ἡμῶν ἀταξία καί ἀκαταστασία, φόνοι καί ἐρεῖπια, τό δέ ὄνειρον τῆς εἰρήνης ἀνεπιθύμητον καί διωκόμενον. Ἐντός δέ τῆς ψυχῆς τῶν πλείστων ἀνθρώπων ἔχει ἐγκατασταθῇ ἡ ἀβεβαιότης, ἡ ἀνησυχία, ἡ κατάθλιψις, ἡ ἑλλειψίς νοήματος, τό ἀνεξήγητον τῶν δρωμένων καί πολλᾶκις ἡ ἀδιαφορία καί αὐτό τό μῖσος.

Υἱοὶ τᾶ φυσικά, τὰ κοινωνικά καί τὰ πνευματικά ἐρεῖπια ἀγωνιοῦν καταπλακωμένοι ἡθικῶς καί φυσικῶς μυριάδες συνανθρώπων μας. Πολλοί ἐξ αὐτῶν δέν ἀντέχουν τήν κατάστασιν καί ὑφίστανται ποικίλας ψυχικά καί σωματικά βλάβας. Ἄλλοι ἀναζητοῦν ἐνόχους καί ἐπιχειροῦν ἐκδικητικάς πράξεις κατά τῶν κατὰ τήν ἀντίληψίν των ὑπευθύνων.

Ἄλλοι, μὴ δυνάμενοι νά προσεγγίσουν τοὺς ὑπευθύνους, ἐκδηλώνουν τήν δυσἀρεσκειάν των διά τρομοκρατικῶν κατὰ ἄθῶν πρᾶξεων. Ἄλλοι ἐκμεταλλεύονται τήν ἀπορρυθμίσιν αὐτὴν καί προσπαθοῦν νά ἐπωφεληθοῦν εἰς βάρος τῶν συνανθρώπων των. Καί ἄλλοι, ὀχυρωμένοι ὁλοθεν τοῦ πλούτου αὐτῶν ἢ τῆς ἰσχύος αὐτῶν, ζοῦν ἐντός ἰδιαίτερου κλειστοῦ κόσμου καί δέν αἰσθάνονται τόν πόνον τῶν ὑπολοίπων, οὐδέ ἐνδιαφέρονται διά τήν ἀνακούφισιν αὐτοῦ.

Ὅλος ὁ κόσμος δέν ἔχει γνωρίσει τήν διά τοῦ γεννηθέντος Χριστοῦ σωτηρίαν, ἐνίοτε δέ, ἀπέλπις καί βέλους διά τό οὐτοπικόν τῆς λυτρώσεώς του ἀπὸ τῆς ἐπιβουαρχίας τοῦ κακοῦ, οὐδεμίαν ἀναζητεῖ σωτηρίαν. Ἐπιδίδωκει τήν διά τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐγκοσμίων δυνάμεων ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων του καί ἐνίοτε καταφεύγει εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ κακοῦ, αἱ ὁποῖα προσκαλοῦμεναι παρεμβάινουν καί αὐθάνουν τήν σύγχυσιν καί τόν πόνον.

Ἡμεῖς, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, πιστεύομεν καί γνωρίζομεν καλῶς ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενί ἢ σωτηρία, εἰ μὴ ἐν Χριστῷ, καί δέν ὑπάρχει ὄνομα ἐν τῷ ὁποίῳ δυνάμεθα νά σωθῶμεν εἰ μὴ τό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὴν τήν βεβαιότητα μας δέν κλονίζει τό γεγονός ὅτι ὁ Σωτήρ τοῦ κόσμου ἐφάνη ἐπὶ τῆς γῆς ταπεινὸς ἄνθρωπος, βρεφὸς ἀδύναμον, ἄμνος αἴρων τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, καί κατεδέχθη σταυρὸν καί θάνατον. Δέν μᾶς τρομάζει τό γεγονός ὅτι τό μήνυμα τῆς ἀγάπης καί τῆς ταπεινοφροσύνης, τό ὁποῖον μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι πρέπει νά ἀποδεχθῶμεν διά νά σωθῶμεν, δέν γίνεται ἀποδεκτόν ὑπὸ τῶν πολλῶν.

Ἡμεῖς, ἀποβλέποντες εἰς τό παράδειγμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἀναγνωρίζομεν τήν σωστικὴν δύναμιν τῆς ταπεινώσεως καί τῆς ἐκουσίως σταυρουμένης ἀγάπης, τῶν δύο αὐτῶν ὑπερφυσικῶν ιδιοτήτων τῆς Θεότητος, τὰ ὁποῖα δυσκόλως μιμεῖται ὁ πεπτωκὸς ἄνθρωπος. Ἐπαναλαμβάνομεν δέ πρὸς πάντας, μετὰ πολλῆς τῆς ἀγάπης καί τῆς ταπεινώσεως, τό σωτηριώδες μήνυμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ διαγγελθέν οὐχὶ μόνον διὰ λόγων, ἀλλὰ διὰ ἐμπράκτου ἐφαρμογῆς καί θυσίας μέχρι θανάτου, νικηθέντος διὰ τῆς Ἀναστάσεως. Διότι ἡ ἐξ ἀγάπης θυσία ἐπισφραγίζεται μὲν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ ἀλλὰ δέν τεματίζει τὴν μεταβολὴν τοῦ κόσμου εἰς τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπώντος, ἀλλ' εἰς τὴν ὑπέρβασιν τοῦ θανάτου αὐτοῦ διὰ τῆς Ἀναστάσεως. Καί τοῦτο εἶναι τό περιεχόμενον τῆς σωτηρίας περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦμεν. Θάνατος ἡμῶν οὐκ εἶναι κυριεῖν, διότι ὁ τεχθεὶς Ἰησοῦς Χριστὸς κατεπάτησεν αὐτόν καί κατήργησε τὴν δύναμιν του.

Ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτήρ! Δέν ἦλθεν ἐν δυνάμει ἀνθρωπίνως ἐκτιμωμένη, ἀλλ' ἐν δυνάμει ἀρετῆς ἀντιπροσώπου τῆς ὑπεράτης δυνάμει Αὐτοῦ, τὴν δύναμιν τῆς ταπεινώσεως τοῦ μεγαλειώδους καί παντοκράτορος καί τὴν ἀφθαστον δύναμιν τῆς θυσιαζομένης ἀνιδιοτελῶς καί ἀνυστεροβουλῶς ἀγάπης. Δέν ἔχομεν αὐταπάτας καί φροῦδας ἐλπίδας ὅτι ὁ κόσμος ἐν τῷ συνόλῳ του θά ἀποδεχθῇ συντόμως αὐτάς τὰς ἀληθείας. Γνωρίζομεν ὅμως καί διακηρύσσομεν ὅτι ἐάν δέν ἀποδεχθῇ αὐτάς καί δέν ἐφαρμόσῃ αὐτάς θά ἐξακολουθήσῃ νά ζῇ τό μαρτύριον τῆς ἀλληλοκαταστροφῆς, τοῦ ἡθικοῦ ἐκτροχιασμοῦ, τῆς ἑλλειψεως νοήματος διὰ τὴν ζωὴν, τοῦ ψεύδους καί τοῦ πόνου.

Διὸ καί μετ' ἀγάπης πολλῆς καί ταπεινοφροσύνης μεγάλης καλοῦμεν πρῶτον τοὺς πιστοὺς νά καλέσωμεν τὸν Χριστὸν νά γεννηθῇ εἰς τὰς καρδίας μας, ὅχι ὡς ἐν συγνησιακῶν συναίσθημα ἐγκοσμίου εὐφορίας μικρᾶς παροδικῆς διαρκείας, ἀλλ' ὡς μίαν ριζικὴν ἄλλαξιν τοῦ ψυχισμοῦ μας, ὡς μίαν ἀναγέννησιν ἐν Χριστῷ, μίαν μεταστροφὴν τοιαύτην, ὥστε τὰ θεῖα ἰδιώματα τῆς ἀγάπης καί τῆς ταπεινοφροσύνης νά ἀποτελοῦν στοιχεῖα θεμελιώδη τῆς ὑπάρξεώς μας. Ἔπειτα, μετὰ τῆς θεοῦς αὐτῆς ἀγάπης καί ταπεινώσεως καλοῦμεν ὅλους τοὺς συνανθρώπους μας, γνωρίσαντας καί μὴ γνωρίσαντας τὸν Χριστόν, νά πλησιάσουν πρὸς τὸν ὡς ἄνθρωπον ἄκακον σαρκωθέντα διὰ τὴν σωτηρίαν καί αὐτῶν Ἰησοῦν Χριστόν διὰ νά λάβουν ἐξ Αὐτοῦ τὴν εἰρήνην τῶν καρδιῶν, τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς, τὴν ἐξάλειψιν τοῦ πόνου, τὴν αἰωνιότητα καί τὴν ἀναφαίρετον καί πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν χαρὰν τῆς πλησίον Αὐτοῦ ζωῆς.

Εἴθε διὰ πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς δανεισάσης τὴν ἑαυτῆς σάρκα εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, καί τῶν Ἁγίων προκατόχων ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τῶν ὁποίων τὰ σεπτά λείψανα ἐπιστράφησαν προσφάτως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν, ὡς καί πάντων τῶν Ἁγίων, νά γεννηθῇ εἰς τὴν φάτιν τῶν καρδιῶν ὅλων μας ὁ Χριστὸς καί νά μείνῃ εἰς αὐτὴν μονίμως, διὰ νά ζήσωμεν μετ' Αὐτοῦ τὴν χαρὰν τῆς παρουσίας Του, τῆς ἀγάτου ἀγάπης Του καί τῆς ὑπερφυσικῆς ταπεινοφροσύνης Του. Ἀμήν.

Φανάριον, Χριστούγεννα 2004

+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
Διάπυρος πρὸς Θεὸν ἐχέτης πάντων ἡμῶν

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

του Σεβ. Αρχιεπισκόπου Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγορίου

ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Ἀγαπητοί Συνεργάτες ἐν Κυρίῳ,

Οἱ Χριστιανοί πάντα προετοιμάζονται γιὰ νὰ γιορτάσουν καί νὰ ὑποδεχθῶν τὰ μεγάλα γεγονότα πού σημάδεψαν τήν ἱστορία τῆς Ἀνθρωπότητος. Καί ὁ ἐρχομός τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο εἶναι τό πιό σημαντικό γεγονός τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας. Γι' αὐτό κατὰ παράδοση ὅλοι οἱ Χριστιανοί κάνουν προετοιμασίες, προετοιμάζουν τήν ψυχή καί τό σῶμα τους, φρεσκάρουν τή σκέψη καί τή μνήμη τους καί νοερά μεταφέρονται στό νοῦ τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ δών καί νὰ πλησιάσουν κατ' ἀνθρώπον τήν θεϊαν ἀγάπη καί τήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ πρὸς τὰ πλάσματά Του.

Σαράντα μέρες λοιπόν πρὶν ἀπὸ τό κοσμοϊστορικό γεγονός τῆς Γέννησης τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία ἐξυμνεῖ τήν θεία φιλάνθρωπία καί καλεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ δοξολογήσουν τόν Δημιουργόν, ὁ ὁποῖος μέσα ἀπὸ τήν ἄπειρη καί αἰωνία Του ἀγάπη χάρισε στή Δημιουργία τέτοια χαρὰ καί ἀγαλλίαση. Ἐμεῖς δέ οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί τούτη τήν περίοδο πρὶν ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα κάνουμε νηστεία, ἀπέχουμε δηλαδή ἀπὸ διάφορες τροφές, δέν τρώμε κρέας, ἀπέχουμε ἀπὸ τήν ψαροφαγία μετὰ τήν Ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, 12 Δεκεμβρίου, δέν πίνουμε γάλα καί δέν τρώμε τυρὶ καί αὐγά. Καί ὅλα αὐτὰ ὄχι ἀπὸ ματαιοδοξία, ὅπως ἔκαναν οἱ Φαρισαῖοι τήν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ γίνονται αὐτὰ σάν μία μορφή ἀσκήσης καί γυμνασίας πνευματικῆς. Δοκιμάζουμε καί ἀσκοῦμε τὴ θέλησή μας, μαθαίνουμε πειθαρχία καί στέρηση μερικῶν τροφῶν γιὰ νὰ δείξουμε ὅτι εἴμαστε ἔτοιμοι γιὰ θυσίες μεγάλες καί στερήσεις ὅταν πρέπει καί ὅταν τό φέρει ἡ περίσταση καί ἡ ἀνάγκη νὰ κάνουμε ὁμολογία στό Χριστό. Γυμνάζουμε τόν ἑαυτό μας καί τόν παιδαγωγοῦμε κατὰ Θεό, ὅπως ἔκανε καί ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Ἐκεῖνος ἐνήστευσε 40 μέρες στήν ἔρημο καί μετ' αὐθεντία καί παρηγοσία ἀντιμετώπισε τόν δαίμονα, ὅταν ἦλθε νὰ Τόν πειράξει καί νὰ τόν δοκιμάσει, ἀλλὰ καί νὰ διερευνήσῃ ἂν εἶναι Θεός ἢ ἄνθρωπος.

Ὅποσδήποτε δέν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγει τό γεγονός ὅτι ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μπαίνει στήν ἐορταστικὴ περίοδο τῶν Χριστουγέννων. Θά ἀκούσουμε τήν ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τῶν εἰσοδίων τῆς Παναγίας τόν λυρικώτατο καί διθυραμβικό Χριστουγεννιάτικο ὕμνο: "Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε. Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε. Χριστὸς ἐπὶ γῆς ὑψώθηκε. Ἀσατε τῷ Κυρίῳ πάσα ἡ γῆ. Καί ἐν εὐφροσύνῃ ἀνμνήσατε λαοὶ ὅτι δεδόξασται". Μᾶς ὑπενθυμίζει ὁ ὕμνος αὐτός, ἀλλὰ καί ὁλόκληρη ἡ περίοδος αὐτή, τήν δόξα καί τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Καί τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ καί ἡ αἰώνια δόξα Του εἶναι ὁ ἐρχομός τοῦ "Μονογενοῦς Υἱοῦ αὐτοῦ" εἰς τόν κόσμον σέ σχῆμα καί μορφήν ἀνθρώπου "ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου". Δικαιολογημένα μάλιστα οἱ

Ἀντικοὶ Χριστιανοὶ διακηρύσσουν αὐτὴν τὴν ἀλήθεια. Ὁνομάζουν τούτη τὴν περίοδο πρὶν τὰ Χριστούγεννα ADVENT, ἐρχομό σπουδαῖο, ἱστορικό πού σηματοδότησε τὴν πορεία τοῦ ἀνθρώπινου Γένους. Αὐτὸν δέ τὸν σκοπὸν ἔχει τούτῃ ἡ περίοδος πρὶν ἀπὸ τὴν μεγαλειώδη περίοδο τῶν Χριστουγέννων, νὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃ τὴ Γέννηση τοῦ Θεανθρώπου.

Ὅπως χαρακτηριστικὰ γράφει ὁ ἀπόστολος Πέτρος: "Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῆς τῶν ἀνέμων πλάνης συναπαχθέντες ἐκπέσῃτε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, αὐξάνετε δέ ἐν χάριτι καί γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καί Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ". (Β Καθ. Ἐπιστολὴς Πέτρου κεφ Γ', 17-18).

Εἰσερχόμενοι, ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, σέ τούτῃ τὴν ἰδιαίτερη περίοδο τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς καί κοινωνίας καλοῦμαστε ὅπως, μετὰ ταπεινώση καί ἱερό στοχασμό περάσουμε καί γιορτάσουμε τούτες τίς μέρες μετὰ γνώμονα πάντοτε τό Χριστό καί τὴν μακροαίωνα ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας. Νὰ καλλιεργοῦμε τὴν ἀρετὴ καί τὴν ἀγιοσύνη, ὅπως ἔπραξαν κατὰ καιροὺς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, οἱ Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι, ἄνδρες καί γυναῖκες.

Νὰ μὴν τρομάζουμε καί νὰ μὴν διφυκοῦμε γιὰ τὰ λυπηρά πού ζοῦμε καί βλέπουμε καθημερινὰ γύρω μας, ἀλλὰ πάντοτε νὰ ἔχουμε τό βλέμμα τῆς ψυχῆς καί τῆς καρδιάς

Νοέμβριος 2004.

***

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀγαπητοί μας Συνεργάτες στόν Ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου,

"Ὑπόδεξαι Βηθλεέμ, τὴν τοῦ Θεοῦ Μητρόπολιν· φῶς γάρ τό ἄδυτον ἐπὶ σέ γεννησάι ἤκει. Ἄγγελοι, θαιμάσατε ἐν οὐρανῷ· ἄνθρωποι, δοξάσατε ἐπὶ τῆς γῆς· Μάγοι ἐκ Περσίδος, τό τρισάχλειον δῶρον προσκομίσατε. Ποιμένες ἀγραυλοῦντες, τόν τρισάχιον ὕμνον μελωδήσατε. Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τόν Παντοκράτην"
(Ὑμνος Χριστουγέννων)

Ἀνέτειλε καί πάλιν ἡ χαρμόσυνη ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων, καί ἡ Μάνα Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ νὰ ἐορτάσουμε τό Γεγονός, νὰ τιμήσουμε τὴν ἡμέρα καί νὰ δοξολογήσουμε ἀπὸ καρδιάς τόν Εὐεργέτην Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἐσαρκοφόρησε, ἔλαβε μορφήν δούλου καί κατέβηκε στή γῆ γιὰ νὰ συνασπαστῇ μετὰ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς μεταφέρει τό Εὐαγγέλιον τῆς θείας ἀγάπης καί νὰ τοὺς βεβαιώσει ὅτι ὁ Θεός θυμᾶται τὰ δημιουργήματά Του, χάριν τῶν ὁποίων "τόν υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ

ἀπέσταλκεν εἰς τόν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ" (Α΄ Ἰωάννη κεφ. Δ΄, 9).

Τά Χριστούγεννα εἶναι ἡ γιορτή τῆς χαρᾶς καί τῆς ἀνανέωσης τῆς μακαρίας ἐλπίδος μας πρὸς τόν Τριαδικό Θεό, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ εὐσπλαχνίᾳ Του ἔστειλε τόν Χριστόν, τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, γιὰ νά γίνει κοινωνός καί συμμέτοχος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Γι' αὐτό καί ὁ θεῖος Παῦλος ἐπανέρχεται συχνά εἰς τὸ μυστήριον τῆς κένωσης τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ γιὰ νά δεχθεῖ τὴν ἀνθρωπότητα, νά τὴν ἀγάσει, νά τὴν καθαρίσει, νά τὴν θεραπεύσει καί νά τὴν ἀνεβάσει εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Δικαιολογημένα μάλιστα ἐλέχθη ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος χρειάζεται θεραπεία. Πρέπει δηλαδὴ νά ἐπανελθεῖ σάν τόν ἄσωτο υἱόν μὲ ταπείνωση καί ἐλιζβίνεια στὸ Νεογέννητο Χριστό, νά γονατίσει σάν τοὺς μάγους καί τοὺς βοσκούς καί νά ψέλλει σάν τοὺς ἀγγέλους, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὸ προνόμιο νά ζήσουν τὴς ἀληθινοῦς στιγμῆς τῆς ἐπὶ τῆς γῆς παρουσίας τοῦ Θεανθρώπου εἰς τὸ σπήλαιον τῆς Βηθλέμ τῆς Ἰουδαίας. Χρειαζόμαστε τὴν μυστικὴ ἐπαναγέννηση ἐν Χριστῷ καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῆς ὑπάρξεώς μας γιὰ νά γίνουμε ἀληθινοὶ κοινωνοὶ καί συμμέτοχοι τοῦ μυστηρίου τῆς Γέννησης.

Ἐχουν ἤδη συμπληρωθεῖ δύο χιλιάδες χρόνια ἀπὸ τότε πού ἦλθεν ὁ Χριστὸς σάν ἄνθρωπος εἰς τόν κόσμον "γενόμενος ἐκ γυναικὸς, γενόμενος ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἑξαγοράσῃ, ἵνα τὴν νόθεσίαν ἀπολάβωμεν" (Γαλάτας κεφ. Δ΄, 5). Καί τὸ γεγονός τῶν Χριστουγέννων, ἡ φυσικὴ καί θεϊκὴ παρουσία τοῦ Θεανθρώπου συνεχίζεται, εἶναι ὁλοζώντανη καί γεμίζει τίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸ μυστήριον καί τὴ χαρὰ τῆς παρουσίας Του. Ὁ Χριστὸς ἔφερε τὰ Εὐαγγέλια τῆς χαρᾶς, ἀνανέωσε τίς ἐλπίδες τοῦ ἀνθρώπου, ὠδήγησε τὴν ξεπεσμένη καί εἰδωλομανῆ κοινωνία σὲ ἄλλους ἱερούς, θεϊκοὺς κόσμους, οἱ ὁποῖοι διακηρύσσονται ποικιλότροπα διὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τόν κόσμον, εἰς τὴν Οἰκουμένην ὅλην.

Τὸ μυστήριον τῆς σαρκώσεως φανερώνει συνεχῶς καί κατὰ τρόπο μοναδικό καί ἀνεπανάληπτο, τὴν θεία ἀγάπη, ἡ ὁποία δέν περιορίστηκε στὴν σάρκωση τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀλλὰ ὁλοκλήρωσε τὴν μοναδικὴ ἀποστολὴ τῆς μὲ τὸ Πάθος, τόν Σταυρό καί τόν θάνατο, τὴν Ἀνάσταση καί τὴν εἰς οὐρανοὺς Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καί σάν συνέχεια τοῦ μυστηρίου τῆς θείας αὐτῆς ἀποκαλύψεως, εἶναι ἡ Πεντηκοστή καί ἡ ἵδρυση τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία συνεχίζει νά ὑπενθυμίζει καί ἀναζωντανεὺε στίς συνειδήσεις τοῦ ἀνθρωπίνου Γένους τὰ μεγάλα γεγονότα πού καλοῦμαστε καί φέτος νά ἐορτάσουμε ὅλοι οἱ Χριστιανοί, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅλη ἡ Δημιουργία γιὰ τὴν ὁποία ὁ Χριστὸς μῆκε στὴν ἱστορία ἀπαράτητος "ὡς βρέφος ἀγκαλοφροῦμενον", ὡς "βρέφος κείμενον ἐν φάτνῃ διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι", ὅπως χαρακτηριστικά σημειώνει ὁ ἱστορικός τῆς Ἐκκλησίας εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (κεφ. Β, 7).

Τά Χριστούγεννα μᾶς ὑπενθυμίζουν ἀκόμα καί τὴν βαθύτερη σχέση Θεοῦ καί ἀνθρώπου, ἡ ὁποία συγχρόνως ἀποτελεῖ τὴν κορωνίδα τῶν σχέσεων πού συνδέουν τόν ἄνθρωπο μὲ τόν Θεό καί τὴ δημιουργία, μέσα στὴν ὁποία ἡ ἀνθρώπινη οἰκογένεια ζεῖ καί

κινεῖται καί γι' αὐτό καλεῖται νά τὴν προστατεύει, νά τὴν συντηρεῖ καί νά τὴν ἀγιάζει ἐν Χριστῷ. Γιατὶ τελικός σκοπὸς τοῦ ἔργου τῆς θείας οἰκονομίας εἶναι ὁ ἀγιασμός τοῦ ἀνθρώπου σάν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου γιὰ χάριν τοῦ ὁποίου τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐσαρκοφόρησε καί ταπεινώθηκε μέχρι θανάτου. Αὐτὴν τὴν θεία συγκατάβαση ἐορτάζουμε καί φέτος λαμπροφανῶς οἱ Χριστιανοί ἀνά τὴν ὑψήλιον καί μαζί μας συνεορτάζουν ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς Οἰκουμένης γιατί καί αὐτοὶ ἔμμεσα συμμετέχουν εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας, ὅπως αὐτὸ ἀποκαλύφθηκε τῇ νύχτᾳ τῶν Χριστουγέννων στὴ Βηθλέμ τῆς Ἰουδαίας. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διακηρύσσει τὴν ὑπαρξιακὴ αὐτὴ σχέση μεταξὺ τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου. Γράφει: "ὁ τέ γὰρ ἀγιάζων καί οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφούς αὐτοὺς καλεῖν. λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομα σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ Ἐκκλησίας ὑμῶν" (Εβρ. κεφ. Β΄, 11-12).

Γιὰ νά εἶναι ὅμως ἡ χαρὰ τῶν Χριστουγέννων πλήρης, καρποφόρα, συνεχὴς καί εὐεργετικὴ, θά πρέπει νά κρατήσουμε καί νά διαφυλάξουμε τὴν ἱερὴ καί αἰώνια αὐτὴ ὁμολογία καί πίστη. Νά ὁμολογοῦμε, δηλαδὴ, τόν σαρκοφορημένο Χριστό μὲ τὴν ζωντανὴ καί ἐνεργοῦμένη πίστη μας σὲ Κεῖνον. Νά συμμετέχουμε μυστηριακά εἰς τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἑνορία, ἡ Κοινότητά μας εἶναι τὸ ἱερὸ πεδίο, ἡ πνευματικὴ κολημβήθρα καί ἡ ἱερὴ κιβωτός ὅπου ἀσκοῦμε τὴν ὁμολογία καί τὴ λατρεία μας εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Γι' αὐτό καί ἐπιβάλλεται νά κοινωνοῦμε τακτικὰ τῶν Ἀρχάντων Μυστηρίων, νά ἐκκλησιαζόμαστε ἀνελλιπῶς καί μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης, καί νά ἀγωνιζόμαστε νά ἀνταποκριθοῦμε στίς ὑποχρεώσεις μας πρὸς τὴν οἰκογένεια καί τὴν γενικότερη κοινωνία τῆς ὁποίας εἴμαστε μέλη. Μόνο μὲ τὴν συνεχῆ καί ἀδιάκοπη σχέση μας μὲ τὴν Ἐκκλησία ἀποκοῦμε ἰδιαίτερες ἐμπειρίες μὲ τίς ὁποῖες γνωρίζουμε βαθύτερα τὸ μυστήριον τῶν Χριστουγέννων. Βεβαιωνόμαστε ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας, ὅπως ἐρμηνεύεται τὸ ὄνομα Ἐμμανουήλ πού ἀναφέρει γιὰ τόν Χριστό ὁ Προφήτης Ἠσαΐας (κεφ. Ζ΄, 14). Ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας καί ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, διακηρύσσουν τὰ Χριστούγεννα καί μᾶς προσκαλοῦν καί πάλιν νά δοξάσουμε τὸν Εὐεργετή.

Νά ἐορτάσουμε, λοιπόν, ἱεροπρεπῶς καί νά Τόν παρακαλέσουμε νά παραμένει πάντα μαζί μας, νά μᾶς ἐλεεῖ, νά μᾶς θεραπεύει, νά μᾶς συγχωρεῖ καί νά μᾶς ἐλευθερώνει ἀπὸ τὴν κακία, τὴν τρομοκρατία, τὴν πλάνη, τὴν πλεονεξία, τὸν φόβο, τὴν ἁμαρτία, τὴν ὑπερηφάνεια καί τὴν φιλαυτία. Νά μᾶς ὑπενθυμίζει πάντοτε τὴν δική Του ταπείνωση, τὴν δική Του κένωση καί τὴν δική Του φιλανθρωπία. Πυρωμένος ἀπὸ τὸ πνεῦμα καί τὸ κλίμα τῶν Ἁγίων τούτων ἡμερῶν τῆς Γεννήσεως ἐν Βηθλέμ τῆς Ἰουδαίας τοῦ Νοητοῦ Ἠλίου τῆς Δικαιοσύνης Σωτήρος Χριστοῦ, σὰς χαίρετίσω ὅλους θερμὰ καί σὰς εὐχομαι ὑγεία καί τὴν χαρὰ Αὐτοῦ, τὸ δὲ Νέον Ἔτος 2005 εἰρηνικό καί εὐλογημένο, καί διατελῶ μετὰ πολλῆς ἀγάπης καί εὐχῶν.

Χριστούγεννα 2004

* * *

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Προσλαλιά γενομένη ὑπὸ τοῦ
Πρωτοσυγγελλεύοντος Θεοφιλέστατου
Ἐπισκόπου Τροαίου κ. Ἀθανασίου, ἐν τῷ πέρατι
τῆς ἑσπερινῆς ἀκολουθίας καὶ κατὰ τὴν εὐλογίαν
τε καὶ κοπὴν τῆς Ἀγιοβασιλόπιττας, ἐν τῷ
Παρακκλησίῳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς
Ἀρχιεπισκοπῆς, τῇ γὰρ Ἀδεμβορίου Βγ'.

Σεβασμιώτατε Πάτερ καὶ Δεσπότη, Θεοφιλέστατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί, Εὐλαβέστατα Μέλη τοῦ εὐαγού Κλήρου, Ἐντιμολογιώτατοι Ἀρχοντες Ὁφικιαῖοι τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, Ἐντιμολογιώτατε Ἀρχοντα καὶ Πρόεδρε τῶν Ἑλληνορθοδόξων Κοινοτήτων, Ἐντιμολογιώτατε Ἀρχοντα καὶ Πρόεδρε τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Παρακκλησίου, Ἀξιότιμοι Κύριοι Πρόεδροι καὶ Μέλη τῶν εὐλογημένων Κοινοτήτων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, Ἐρίτιμοι Κυρίαί Πρόεδροι καὶ Μέλη τῶν Βοηθητικῶν Ἀδελφοτήτων, Ἀξιότιμοι Κύριοι Πρόεδροι καὶ Μέλη τῶν Σχολικῶν Ἐφορειῶν, Ἐλλόγιμοι Ἐκπαιδευτικοὶ τῶν Ὁμογενειακῶν Ἐκπαιδευτηρίων, λοιποὶ Κύριοι καὶ Κυρίαί Πρόεδροι καὶ Μέλη Εὐαγῶν Ἰδρυμάτων καὶ ἄλλων Ὁμογενειακῶν Ὁργανώσεων τε καὶ Συλλόγων καὶ ἕτεροι ἐκλεκτοὶ Ὁμογενεῖς, Ἱεροψάλται, Ἀντιπρόσωποι τοῦ τύπου, Περιούσιε καὶ ἡγαπημένε Λαέ τοῦ Θεοῦ,

“Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν, διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἔσμεν, καὶ οὕτω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἶδαμεν δὲ ὅτι ἐάν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτόν καθὼς ἐστὶ”. (Α΄ Ἰωάν. β΄, 1-2)

Διὰ τῆς χάριτος τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἐπιδεικνυομένου Θείου ἐλέους ἕτερος ἐνιαντός τῆς τοῦ Κυρίου Χρηστότητος ἡδὴ συνεπληρώθη. Ἡμεῖς δ' ἐμπλεῖσι αἰσθημάτων εἰγνωμοσύνης πάρεσμεν ὦδε, ἐν τῷ πανσέπτῳ τούτῳ παρακκλησίῳ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ οἴκου. Πάρεσμεν, ἵνα δοξολογήσωμεν καὶ ὑμνήσωμεν τὸν μόνον Ἀληθινόν Θεόν, τὸν ἐν τρισὶ προσώποις γνωριζόμενον καὶ ὑμνούμενον ὑπ' Ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων.

Ὁ παριπτεῖον ἐνιαντός, δισχιστός τέταρτος ἀπὸ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, γεγόμενος κομιστὴς κοσμογονικῶν μεταβολῶν καὶ ἀπροβλέπτων συμβάντων ἐν τῇ ἐφημέρῳ ζωῇ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπέρχεται, ἀφιέμενος μέντοι ὀπισθεν αὐτοῦ πλείστα ὅσα γεγονότα, εὐχάριστά τε καὶ λυπηρά ἀλλὰ καὶ ἀναμείξ, ἅπαντα δὲ καταγεγραμμένα ἐν τοῖς ἑαυτοῦ δέλτοις.

Ταῦτα πάντα ἀναλύονται ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, ἐν δραστηριότησι φιλανθρωπικαῖς, ἐν τῇ διεξαγωγῇ ἀγώνων ποικίλης ἐκφάνσεως, ἐν τῇ διοργανώσει συνεδρίων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐν ἐπιχειρηματικαῖς ἐπιδόσεσι

καὶ ἐν πνευματικαῖς κατακτήσεσι καὶ ἐπιτυχίαις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Εἰ ἡ ροή τῶν γεγονότων ἔληγεν ἐν τοῖς προαναφερθεῖσι, ἡ αἰσιοδοξία ἤθελε βασιλεύσει ἐν τῷ κόσμῳ. Πλὴν καθ' ἡμέραν γενόμεθα μάρτυρες τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος καταναλισκομένης ἐν πολέμοις, ἀντιμετωπιζούσης ποικίλοις κινδύνους ἐκ τρομοκρατικῶν ἐνεργειῶν, ἐπαπειλούμενης διὰ φυσικῶν φαινομένων καὶ ἐτι δὲ ὑφισταμένης ἐτέροις ποικίλοις ἔργοις καὶ πράξεσι, ἅτινα μπλύνουν τὸν ἀνὰ τὴν ὑψηλὴν ἀνθρωπότητος ταλανισμόν.

Τὰ μὲν θετικά τινα γίνονται πρόξενοι ἀγαλλιάσεως καὶ πηγὴ χαρᾶς καὶ αἰσιοδοξίας ὡσαύτως. Τὰ δὲ ἀρνητικά γεννῶσι λύπην, βυθίζουν εἰς σκεπτικισμόν καὶ σκορποῦσι ἀπαισιοδοξίαν.

Περαιῶν, οἷν, τὸν λόγον ἤθελον ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ παρελθόν θέρος ὁ Ὁρθόδοξος λαὸς καὶ οἱ Χριστιανοὶ εὐρύτερον ἐθρηνησάμεν τὸν θάνατον τοῦ ἐν Πατριάρχαις μακαριστοῦ Πέτρου τοῦ Ἐβδόμου, ὃς θάνατος ἐπεσυνέβη τραγικῶς καὶ ἀποτόμως, προκαλέσας ἅμα τὴν βιαίαν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ αἰήμετος Πατριάρχης ἐν τῇ διαπύξει τῆς Πατριαρχίας αὐτοῦ κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν ἐκλείσεν τὸν προεβυγενὴ τῆς Ἀλεξανδρείας Θρόνον. Ἐν τῷ προαναφερθέντι ἀτυχήματι ἕτερα προσφιλῇ καὶ διατρεπῇ πρόσωπα Ἱεραρχῶν καὶ λοιπῶν κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν ἐγενήθησαν τὸ κέντρον τοῦ θανάτου καὶ μετετέθησαν οὕτω πως ἐκ τῆς ἐπικύρου ταύτης ζωῆς, ἀφέντες τὸν χώρον τῆς στρατειομένης Ἐκκλησίας δεῖ ἀναφερθεῖναι ὅτι ἔστι καὶ ἔσεται ἐς αἰὶ ὁ Λυτρωτὴς ἡμῶν καὶ ἐνανθρωπήσας Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Τὶ δύναται τις ἄρα γε εἰπεῖν περὶ τοῦ ἐπισημβάντος τραγικοῦ τούτου γεγονότος; Ὅθεν, ἐνεοὶ ἰστάμενοι ἐπαναλαμβάνομεν μετὰ τοῦ οὐρανοβάμωνος θείου Παύλου: “Ὁ βάθος πλοῦτον καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ! ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ! τίς γάρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτόν τὰ πάντα”. (Ρωμ. ια' 33-35)

Ἡ Ἀλεξανδρινὴ Ἐκκλησία μέντοι ἀνασκουμπωθεῖσα ἐπαρηγορήθη καὶ πρὸς συλλέξασα τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις ἀνέδειξεν ἅμα νέον προκαθήμενον, ἐν τῷ σεπτῷ προσώπῳ τοῦ ἐκ τῆς μεγαλονήσου τῆς Κρήτης τὴν καταγωγὴν ἔλκοντος Θειοτάτου Μακαριωτάτου Πάπα καὶ Πατριάρχῃ Κυρίου Θεοδώρου.

Ἀκολουθῶν οὖν τὴν ἐκφορὰν τοῦ λόγου, περιχαρὴς ἀναμέλτω εὐχαριστήριον αἶνον, παννύχιον δοξολογίαν προσάγω καὶ θερμουργὸν προσευχὴν ἀπειθύνω τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, τῷ ἐνανθρωπήσαντι Υἱῷ καὶ Λόγῳ καὶ Πνεύματι τῷ τελεταρχικῷ, τοῦτ' ἔστιν τοῖς τρισὶ τῆς Ζωαρχικῆς Τριάδος προσώποις, ἅτινα καίτοι εἰσι τρία, συνυπάρχουσιν ἅμα εἰς ἓν, ἐν μιᾷ Θεότητι καὶ εἰσι τῆς αὐτῆς ἀμεθέκτου οὐσίας, ἐκδηλούμενα μέντοι ἕκαστον ἐν ταῖς θείαις ἑαυτῶν ἐνεργείαις.

Ἐπεὶ οὖν ὁ Τριαδικὸς Θεὸς κατηξίωσεν ἡμᾶς εἰσελθεῖν ἐν τῷ Νέῳ Ἐνιαντῷ τῆς τοῦ Κυρίου χρηστότητος, τὸν

διαχλίστον πέμπτον ἀπό τῆς Ἐπιφανείας τοῦ Δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, καλοῦμεθα νῦν πληρῶσαι τὰ λεπτά, τὰς ὥρας, τὰς ἡμέρας, τὰς ἐβδομάδας καί τοὺς μῆνας αὐτοῦ ἐκδιπλουμένου καί ἐνώπιον ἡμῶν κειμένου φρενελίδος καί ὑπιοχουμένου ἡμῖν παντοῖα καί πολλὰ, ἐν ἔργοις, ἐν ἔργοις μέντοι καλοῖς, ἀγαθοῖς τε καί σωτηριοῖς.

Ὁ ἀπερχόμενος ἐνιαυτός ὑπῆρξεν διὰ τὴν ἡμετέραν Ἀρχιεπισκοπὴν καί διὰ τὴν Ἑλληνορθόδοξον Ὁμογένειαν ἡμῶν καί γενικότερον εἰπεῖν εὐδόκιμος καί κομιστὴς πλείστων ὧσων δώρων καί μεταβολῶν ὡσαύτως. Ἐχόμεθα δι' ἐλπίδος ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ διαφυλάττει τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτῳ, ὅστις κόσμος συνωδᾷ τῷ Ἰωάννῃ τῷ Εὐαγγελιστῇ καί Θεολόγῳ **“ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κείται”**. Ἐπιπροσθέτως τῶν ποιμαντικῶν ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ καί καλλιέργειας τῆς παροικιακῆς παιδείας αὐτοῦ.

Ἀτενίζοντες νῦν τὴν Μεγάλην Πατρίδα ὁρῶμεν ὄντα καί καταξιούμενον ἐν ταῖς συνειδήσεσι καί τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ὑπολοίπων συμμετεχόντων χωρῶν καί εὐρύτερον, σεμνυνόμενον δὲ διὰ τὴν διεξαγωγὴν καί ἔξαισίαν ἐπιτυχίαν μεθ' ἧς οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες ἐπραγματούθησαν ἐν τῇ κοιτίδι ἐν ἣ ἐγεννήθησαν, ἦτοι ἐν Ἑλλάδι.

Σημειώτεον δ' ὅτι ἡ Ὁμογένεια ἡμῶν οὐκ ὑστέρησεν ἐν τῇ διοργανώσει τοπικῶν ἐκδλώσεων, ἵνα ἐξάρη καί βιώσῃ τὸ γεγονός. Διὰ δὲ τῆς ἀποστολῆς ἐθελοντῶν, οἱ ὑπῆρέτησαν τῇ πατρίδι φιλοτίμως καί ἐπαξίως κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀγώνων, ἡ Ὁμογένεια συμμετέσχεν ἐνεργῶς. Ἐπιπροσθέτως δὲ οὐκ ὀλίγον ἀνήλθε τὸ ἐθνικὸν φρόνημα τοῦ φιλοθέου λαοῦ ἡμῶν, ἐντός καί ἐκτός τῆς γαίας αὐτοῦ, μετὰ τὴν νίκην, ἣν οἱ ποδοσφαιροῦντες νεανίες αὐτοῦ κατήγαγον ἐν Εὐρώπῃ.

Μεταφρόμενοι δὲ νοερῶς τῇ ἰδιαίτερᾳ πατρίδι Κύπρῳ θεώμεθα τὸν λαόν αὐτῆς πανηγυρίζοντα μὲν τὴν ἐπιτευχθεῖσαν αὐτῆς εἰσοδὸν ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Οἰκογενείᾳ μεθ' ἐτέρων ἐννέα χωρῶν, πλὴν δὲ διαβεβαιούμεν ὅτι ὁ λαὸς σύννους ἀναμένει τὴν ἐν συνεχείᾳ ἔκβασιν καί πορείαν. Ἡμεῖς δὲ, τὰ τῆς ἀποδημίας τέχνα, συμπανηγυρίζομεν μετ' αὐτοῦ καί προσευχόμενοι προσδοκῶμεν τὰ βέλτιστα.

Ἐν τῷ οἴκῳ τῶν Θυατείρων ἐπραγματούθησαν εὐάριθμοι τιμητικαὶ ἐκδηλώσεις, περιλαμβάνουσαι δεξιώσεις καί φιλοξενίας. Ἐν τοῖς πλαισίοις ταύτοις ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ προσέφερε φιλοξενίαν τῇ Αὐτοῦ Χάριτι τῷ Ἀγγλικανῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Κυρίῳ Rowan Williams μετὰ τῆς συμβίας αὐτοῦ, ἔτι δὲ καί τῷ Ἀγγλικανῷ Ἐπισκόπῳ Ντόβερ (Dover) Κυρίῳ Stephen Venner μετὰ τῆς ἀνδριδος αὐτοῦ, ἀμφοτέρως τὰς φιλοξενίας ταύτας κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον. Ἐπιπροσθέτως, δὲ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἐδεξιώσατο τὸν Πρόεδρον τῆς Βρετανικῆς Βουλῆς κύριον Μιχαὴλ Μαρτίνον (Michael Martin) κατὰ μῆνα Νοέμβριον. Ἀρτίαν σ' ἐτι φιλοξενίαν ἐπεδαψίλευσεν ὡσαύτως τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρμενίῳ Πατριάρχῃ Καθολικῷ Karekin II, κατὰ μῆνα Ἰούνιον.

Προσέτι δ' ἐδεξιώθη φιλοφρόνως τοὺς Ἀρχηγούς τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν, οἷς ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης προσεφώνησε καί ἐνημέρωσε διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς καταλλήλως. Παραλλήλως φιλοξενία προσεφέρθη πρὸς τὴν ἀπερχομένην Ὑπατον Ἀρμοστήν τῆς Κύπρου καὶ Μύρναν Κλεόπα, ἥτις, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐντεῖθα θητείας αὐτῆς, ὑπῆρξεν εὐσυνειδήτως, ἀξία καί ἐπιτυχημένη. Ἡ Κυπριακὴ Δημοκρατία εἰς διαδοχὴν αὐτῆς ἀπέστειλεν τὸν ἄξιον Διπλωμάτην καί νῦν Ὑπατον Ἀρμοστήν τῆς Κύπρου ἐν Λονδίνῳ κύριον Πέτρον Εὐτυχίου.

Κατὰ τὸ διατρέξαν ἔτος ἐνεκαινίσθησαν οἱ ναοὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν τῇ πόλει τοῦ Kingston καί τῶν Ἁγίων Παντελεήμονος καί Θεοδώρου ἐν τῇ πόλει τοῦ Eastbourne.

Ἡ Ἑλληνορθόδοξος Κοινότης Ἁγίας Τριάδος Ὁξφόρδης διὰ κοινῆς προσπάθειας τῶν μελῶν καί τοῦ Ἐπισκόπου αὐτῆς Θεοφιλεστάτου κυρίου Καλλίστου ἐκτήσατο ἰδιόκτητον κατοικίαν διὰ τὸν αὐτῆς ἐφημέριον. Ἡ δὲ Ἑλληνορθόδοξος Κοινότης Ἁγίων Ἀντωνίου καί Τιμίου Προδρόμου μεταφυτευθεῖσα ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ Caledonian ἐγκατεστάθη εἰς ἰδιόκτητον χώρον λατρείας πλησίον τῆς ὁδοῦ τῶν ἐπτὰ ἀδελφῶν.

Ὁ κληρὸς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐγνώρισε ἐλάττωσιν τοῦ δυναμικοῦ αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου τῶν ἀειμνήστων πρεσβυτέρων Χρυσοστόμου Γεωργίου καί Στεφάνου Κλαῖδῃ. Ἐτι δὲ ἐσημειώθησαν κενά τινα διὰ τῆς συνταξιοδοτήσεως, ἀποχωρήσεως καί ἐπαναπατρισμοῦ ἐκ τοῦ κλίματος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, τοῦ ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἐν ἐνεργείᾳ πρεσβυτέρων αὐτῆς Πρωτοπρεσβυτέρου Σωτηρίου Παναγιωτοπούλου καί ἐτέρων τινῶν κληρικῶν ἀποχωρησάντων οἰκείᾳ βουλήσει, διὰ τῆς κανονικῆς ὁδοῦ μέντοι καί ἐπανακαμψάντων ἐν ταῖς ἰδιαίτεραις αὐτῶν πατρίσι.

Χειροτονίαι ἐνταῦθα καί ἀποσπάσεις κληρικῶν γινόμεναι ἐξ ἄλλων Μητροπόλεων ἐκάλυψάν πως τὰς ὑπαρχούσας ἀνάγκας. Ἡ ἀποφοίτησις δὲ ἐκ τῶν Θεολογικῶν ἡμῶν Σχολῶν, νέων ἀνηκόντων τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Θυατείρων, γεννᾷ τὴν ἐλπίδα δι' ἐπικειμένην μακροπρόθεσμον κάλυψιν τῶν ποιμαντικῶν ἀναγκῶν τῶν ἐνοριῶν καί κοινοτήτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἡ βεβαία δὲ συμπαράστασις τῶν συνεπισκόπων πρὸς τὴν κατειθνησιν ταύτην, θέλει προετοιμάσει καταλλήλως τὴν διάδοχον γενεάν καί κατάστασιν.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων κατὰ μῆνα Ἰούνιον ἐπραγματούσατο τὴν καθιερωθεῖσαν ἐορτὴν Ἀποστόλου Βαρνάβα μετὰ τῆς Ἡμέρας Κύπρου. Ὡς δὲ ἔθος ἐστί, ἐώρτασε καί κατὰ τὸ ἀπερχόμενον ἔτος λαμπρῶς τὴν ἐθνικὴν ἐπέτειον τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940, δι' ἐκδηλώσεως ἐχούσης παμπαροικιακὴν ἐμβέλειαν. Κατὰ τὴν ἐκδήλωσιν ὁ γλαφυρὸς ὁμιλητὴς καί ἱκανώτατος διπλωμάτης, ὡς προσφῶς ἐλέχθη, ὁ ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Μητροῦς Πατρίδος κύριος Ἀναστάσιος Σκοπελίτης ἐξεφώνησε κατάλληλον πανηγυρικὸν λόγον.

Ὁ Σύνδεσμος, ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν δραστηριοτήτων

αὐτοῦ, δικαίως ἐτοιμάζει ἐκδηλώσεις ἐορτασμοῦ τοῦ χρυσοῦ ἰωβηλαίου τῆς Ὑμετέρας Ἱερωσύνης, Σεβασμιώτατε. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἔκφρασιν ὀφειλομένου σεβασμοῦ καί περισσῆς ἀγάπης τῶν πνευματικῶν τέκνων πρὸς τὸν ἑαυτῶν Ποιμέναρχην καί πνευματικόν πατέρα καί προσφοράν ἀντιπελαργισμοῦ ὡσαύτως διὰ τὴν ἀδιάπτωτον στοργὴν καί πυκνὴν συγκατάβασιν τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Σεβασμιότητος πρὸς πάντας ἡμᾶς.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, τὸ Οἰκουμενικὸν ἡμῶν Πατριαρχεῖον, ἐπιβλέψαν μετ' ἐμπιστοσύνης ἐπὶ τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα κατέστησεν αὐτὴν μετ' ἑτέρων ἐπαρχιούχων Ἀρχιερέων, διακονούντων ἐν τῇ διασπορᾷ, μέλος τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Μαρτίου. Δύναμαι εἰπεῖν ὅτι συνεχίζετε διακονῶν καὶ ἐν τῇ ἐπάλξει ταύτῃ **“δὴ Ὑμῖν δύναμις”**. Προσφάτως δὲ τὸ Σεπτόν ἡμῶν Κέντρον ἀπέστειλεν Ὑμᾶς, Σεβασμιώτατε, ἐπὶ κεφαλῇ τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς ἐκπροσωπησάσης τὸ Οἰκουμενικὸν ἡμῶν Πατριαρχεῖον ἐν τοῖς ἐορτασμοῖς τοῖς πραγματωθεῖσι ἐν τῇ αὐτοκεφάλῳ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Γεωργίας.

Ἐσχάτως δὲ μετέβητε ὡς μέλος τῆς Τιμίας Πατριαρχικῆς Συνοδείας τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τοῦ Αὐθέντου καί Δεσπότη ἡμῶν, Κυρίου Κυρίου Βαρθολομαίου, ἐν Ρώμῃ. Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην ἐπίσκεψιν ἐγένετο ἡ ἐπιστροφὴ καί παράδοσις μέρους τῶν τιμῶν λειψάνων τῶν ἐν Ἁγίοις Πατέρων ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ᾧ παραλειφθέντα διεκομίσθησαν καί πανευλαβῶς ἐναπετέθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Αἱ καθιερωθεῖσαι περιφερειακαὶ συνάξεις κληρικῶν, λαϊκῶν ἀρχόντων καί ἐκπαιδευτικῶν τῶν ἡμετέρων κοινοτήτων κατὰ περιοχάς ἐσυνχίσθησαν καὶ ὠλοκληρώθησαν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀπερχομένου ἔτους.

Ἡ προσφάτως ἐπισυμβάσασα τραγωδία ἐν τῇ Νοτιοανατολικῇ Ἀσίᾳ, ἐγένετο πρόξενος θανάτου μεγάλου ἀριθμοῦ χιλιάδων συνανθρώπων ἡμῶν. Ἡ τραγικὴ αὕτη σελὶς τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ὡς εἰκός, συνετάραξε τὰς συνειδήσεις τῶν λαῶν τῆς γῆς καὶ εὐαισθητοποιήσε τὰς κυβερνήσεις πλείστων ὅσων χωρῶν, ἵνα ἐκφράσωσι τὴν ἑαυτῶν συμπάθειαν διὰ τῆς ἀποστολῆς ποικίλης βοήθειας καὶ συμπαρασταθῶσι διὰ παντοίων τρόπων τοῖς πάσχουσι καὶ ὀδυνωμένοις.

Αἱ συνεδρία τῶν διαφόρων σωμάτων ἅτινα τελοῦσι ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἱερᾶς

Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Κοινοτήτων αὐτῆς λειτουργοῦσι ἀενάως καὶ ἀποδίδουσι τοὺς καρπούς αὐτῶν.

Αἱ ἄνθρωποι συναντήσεις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἰδιαίτερα τοῦ ἐν Λονδίνῳ παροικοῦντος, παρέσχον εὐκαιρίαν συνεστιάσεως, ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων, συναντήσεις δι' ἀλληλονημέρωσιν καὶ ἀναζωπυρώσεως τοῦ ζήλου ἐκάστου. Λίαν ἐπιτυχὴς ὑπῆρξεν ὄντως ἡ ἐτησίᾳ Σύναξις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἣτις ἐγένετο ἐν Σκωτίᾳ κατὰ τὴν Διακαινήσιμον ἐβδομάδα.

Ἡ πρόσφατος συνάντησις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μετὰ τῆς ἐξοχωτάτης Ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ Ὁρθοσκευμάτων τῆς Ἑλλάδος κας Μαριέττας Κουτσίκου-Γιαννάκου, διαδηλοῖ τὸ ἀμείωτον ἀνδιεφρόν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὰ πράγματα τῆς παιδείας τῆς Ὁμογενείας.

Καθίσταται τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι τὰ προβλήματα ἅτινα ἡ σύγχρονος Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία δόσημεραι βιοί, δημιουργοῦσιν ἐν αὐτῇ ποικίλους κραδασμούς καὶ δονήσεις καὶ προκαλοῦσιν ἡμᾶς, ἵνα προσφέρωμεν καλὴν μαρτυρίαν καὶ ἐν ταυτῷ στήριξιν καὶ βακτηρίαν ἐξόδου αὐτῆς ἐξ αὐτῶν.

“Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων” καθίσταται ὁ λόγος ὅτι ἡ Ἐκκλησία καθ' ἐκάστην ἡμέραν **“κοπιᾷ καὶ νῆθει”** διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἐμπειστημένου καὶ λογικοῦ αὐτῇ ποιμνίου.

Σεβασμιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Κατακλείων τὸν παρόντα λόγον δρώττομαι τῆς εὐκαιρίας ἵνα διερμηνεύσω τὰ θερμὰς εὐχαριστίας, τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν ἐκτενὴ ἀγάπην κλήρου τε καὶ λαοῦ, διὰ τὴν προθύμον ἀνταπόκρισιν, λιπαρὰν φροντίδα, διηνεκὴ μέριμναν καὶ ἀνύστακτον προσφορὰν Ὑμῶν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν. Δέομαι, οὖν τοῦ Κυρίου τῶν ὅλων, ὅπως διαφυλάττῃ τὴν Ὑμετέραν πεφιλημένην, πολυσέβαστον καὶ πολίαν Σεβασμιότητα ἐν ὑγιεῖᾳ σταθερᾷ κατ' ἅμωμ. Κύριος ὁ Θεὸς δῶῃ σοὶ δύναμιν ἐξ ὕψους ἀκατάβλητον, ἵνα ἀκμαῖος καὶ θαλερὸς συνεχίξης οἰακοστροφῶν τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Θυατείρων, τὴν μεταφτευθεῖσαν καὶ οὖσαν ἐν ταῖς Βρετανικαῖς νήσοις καὶ καλύπτουσιν ἅμα τὴν Ἱρλανδίαν καὶ Μάλταν, ἐπὶ ἔτη πολλὰ. **Τῷ Ἀθανάτῳ καὶ μόνῳ Παμβασιλεῖ τῶν αἰώνων εἴῃ αἶνος καὶ δόξα νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν!**

**Εἰς ΠΟΛΛΑ ἔτη
ΔΕΣΠΟΤΑ**

***

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Τροπαίου κ. Ἀθανάσιος, ὁ π. Θεοφάνης καὶ ὁ δ. Βασίλειος κατὰ τὴν κοπὴ τῆς Βασιλόπιτας.

**ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ
ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗΝ
ΤΩΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ
ΤΙΦΛΙΔΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ**

(ΤΙΦΛΙΔΑ, 23 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2004)

* * *

Μακαριώτατε Καθολικὲ Πατριάρχα κ. Ἡλία,

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί,

Ἐξοχώτατε κ. Πρόεδρε καί

λοιποὶ ἀδελφοί ἐν Κυρίῳ.

Μετὰ πολλῆς καὶ ἰδιαίτερας χαρᾶς μεταφέρομεν τὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, τὸν ὁποῖον ἔχομεν τὴν τιμὴν καὶ τὸ προνόμιον νὰ ἐκπροσωπῶμεν σήμερον κατὰ τὴν εὐσημίαν ταύτην στιγμὴν διὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν, ἥτοι τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων κ. Ἰακώβου, τοῦ Κωδικογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Ἱερολογιωτάτου Διακόνου Μαξιμου Βγενοπούλου καὶ τοῦ ὁμιλοῦντος, καὶ συμμετέχωμεν εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τὴν ὁποίαν ἐτελέσαμεν εἰς τὸν Πάνσεπτον τοῦτον Ἱερόν Ναόν τὸν ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἐν Τριάδι Ἅγιον Θεόν, εὐχαριστοῦντες Αὐτόν διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Του καὶ δὴ τὴν Ἀγιωτάτην Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Γεωργίας.

Ἐκφράζομεν ὡσαύτως τὴν χαρὰν μας διὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην, ἥτις εἶναι καὶ ἡ πρώτη εἰς τὴν ἱστορικὴν χώραν σας, ἡ ὁποία ἐδέχθη τὸν Χριστιανισμόν ἀπὸ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους, ἐδόξασαν δέ μέ τὴν διακονίαν, τὸ μαρτύριον καὶ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν λατρείαν τοὺς μυριάδες Χριστιανοί, Ἐπίσκοποι, Ἱερεῖς, Διάκονοι, Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι, μοναχοὶ καὶ μοναχές κατὰ τὴν μακροαῖωνα ἱστορικὴν τῆς πορείαν. Καὶ μέ τὴν χάριν τῆς Παναγίας Τριάδος διαφυλάχθηκε μέχρι σήμερα ἡ Ὁρθόδοξη Χριστιανοσύνη καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς χώρας σας, οἱ Ἀρχόντες καὶ ὁ ἱερός Κληρὸς μέ Ἐπικεφαλῆς τὴν Ὑμετέραν Σεπτὴν Μακαριότητα πού σήμερα πηδاليουχεῖτε τὴν Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῆς Γεωργίας. Ἡ Α.Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τρέφει ἰδιαίτεραν ἀγάπην καὶ βαθεῖαν ἐκτίμησιν πρὸς τὸ πρόσωπό σας γιὰ τὴν διακονίαν σας καὶ τὸ ὑψηλὸ φρόνημα τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως, τὴν ὁποία διδάσκετε εἰς τὸν φιλόθεον λαόν σας καὶ συνεχίζετε νὰ συνεργάζεστε στενά μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆς ΚΠόλεως διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ εἰρήνην τοῦ κόσμου καὶ τὴν εὐστάθειαν τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἐνότητα τῆς Χριστιανωσύνης καὶ τὴν προόδον τῆς Ἀνθρωπότητος.

Εἴμαστε σήμερα κοινωνοὶ καὶ συμμετοχοὶ τῆς χαρᾶς τῶν Ἐγκαινίων τοῦ Πανσέπτου Ναοῦ τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ "ἐνὶ στόματι καὶ μὴ καρδίᾳ" προσφέρομεν τὴν ἀνάμικτον θεῖαν λατρείαν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ εἰς δόξαν τοῦ ὁποίου ἀνοικοδομήθη καὶ ἐφιερώθη καὶ σήμερα ἐγκαίνιαζεται κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον Παράδοσιν τοῦτος ὁ Πάνσεπτος Ναός.

Ἀπὸ βάθους καρδίας προσευχόμεθα καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως ὁ ἐν Τριάδι Θεὸς κατοικεῖ εἰς τὸν Πάνσεμνον αὐτόν Ναόν εἰς αἰῶνα αἰῶνος διὰ νὰ ἀγαπᾷ, νὰ παρηγορεῖ, νὰ ἐνισχύει καὶ νὰ φωτίζει τοὺς εἰσερχομένους καὶ ἐξερχομένους καὶ ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι θὰ καταφεύγουν εἰς αὐτόν διὰ τὸν ἁγιασμόν τὴν κάθαρσιν καὶ τὴν ὑγίαν καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς αὐτῶν.

Ὁ ὁμῶν ποιμαίνει ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς ΚΠόλεως τὴν βιβλικὴν Ἐπαρχίαν τῶν Θυατείρων, ἡ ὁποία κατοικοεδρεύει εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον μέ ἔδραν τὸ Λονδίνον, γι' αὐτὸ καὶ μεταφερόμεν ἐπίσης ἐγκαρδίους χαιρετισμοὺς καὶ ἀπὸ μέρους τῶν Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν οἱ ὁποῖοι διαμένουν - εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν - μετὰξὺ δὲ αὐτῶν συγκαταλέγονται ἐπίσης καὶ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν Γεωργίαν.

Πρὸς ὅλους δὲ τοὺς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι διαβιοῦν εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον, τὴν Ἰρλανδίαν καὶ τὴν Μάλταν, ὅπου ἐπεκτείνεται ἡ δικαιοδοσία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, οἱ Κληρικοὶ μας προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των καὶ κατὰ δύναμιν τοὺς βοηθοὺν εἰς τὴν ἀσκησιν τῶν θρησκευτικῶν τους καθηκόντων ἐν τῇ ξένῃ. Καὶ ἔτοι συμπληρῶνουν κατ' ἄνθρωπον τὰ κενὰ πού δημιουργοῦνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἵτινες ἐγκαταλείπουν τὴν πατρίδα των πρὸς εὐρεσιν καλυτέρας τύχης σὲ ξένους καὶ ἀγνώστους τόπους.

Ἐπανερχόμενος εἰς τὰ Ἐγκαίνια καὶ εἰς τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ νεοκτίστου τοῦτου ἱεροῦ Τεμένους εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας καὶ Ὑποποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, δοξάζομεν καὶ ἀνυμνοῦμεν τὸν ἐν Τριάδι Θεόν διὰ τὴν πρόνοιαν καὶ προστασίαν τοῦ λαοῦ τούτης τῆς εὐλογημένης χώρας, ἡ ὁποία διήνυσεν εἰκοσι αἰῶνας ἀδιάκοπης Χριστιανικῆς Ὁρθόδοξης παρουσίας, μαρτυρίας καὶ προσφορᾶς πρὸς τὸν λαόν αὐτῆς καὶ πρὸς αἰωνίαν δόξαν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐν χρόνῳ "ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων, ἐξαπέστειλε τὸν υἱόν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν" κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον (Γαλάτας κεφ. Δ, 5). Καὶ κατὰ τὴν διαρρεῦσασαν διακληριτίαν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Γεωργίας ἀνέδειξε πατέρας καὶ διδασκάλους καὶ μάρτυρας καὶ ἁγίους, οἱ ὁποῖοι μεσιτεύουν στό Θρόνον τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ διὰ τὴν προόδον καὶ τὴν κατὰ Θεὸν εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ τῆς χώρας σας. Καὶ οἱ Προπάτορες Ὑμῶν σᾶς ἐμπνέουν καὶ σᾶς ἐνθαρρύνουν νὰ συνεχίζετε ἀπτόητοι καὶ ἐλπιδοφόροι, Μακαριώτατε καὶ ἀγαπητέ Ἅγιε ἀδελφέ καὶ λοιποὶ Κληρικοὶ καὶ Ἀρχόντες καὶ λαός, τὴν ὥραιαν καὶ ὑψηλὴ διακονίαν σας ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν.

Αὐτὴν τὴν αἰωνίαν καὶ σωτηριώδη υἰοθεσίαν διακηρύσσει ἡ Ἐκκλησία τὰ τελευταῖα δυὸ χιλιᾶδες χρόνια ἀπὸ τὴν ἐπὶ γῆς παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ "ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν" (Ἐβραίους κεφ. Α, 2). Διὰ τοῦτο δέν πρέπει νὰ ἀπογοητεύεστε οὔτε νὰ ὑποστέλλεστε τὴν σημαίαν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἐσαρκοφόρησε καὶ συναναστάραμε μετὰ τοῦ ἀνθρωπίνου Γένους καὶ αὐτὲς

τίς ἡμέρες οἱ Χριστιανοὶ καὶ μαζί μας ὅλος ὁ κόσμος ἐτοιμάζεται νά ἐορτάσει τήν Γέννησιν Του. Ὅπως πολὺ εὐστοχα ὁ Εὐαγγελιστής μᾶς ὑπενθυμίζει: "καί εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γάρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὃς ἐστὶ Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυὶδ" (Λουκᾶς κεφ. Β, 10-11).

Δικαιολογημένα οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἰδιαίτερος τονίζομεν τὴν Τριαδικότητα τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν λατρείαν καὶ εἰς τὴν προσευχὴν καὶ εἰς τὴν καθόλου ζωὴν μας. Ἡ καθημερινὴ προσευχὴ μας ἀρχίζει "εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος". Ἡ θεία Λειτουργία ἀρχίζει μέ τὸν Τριαδικόν Ὕμνον: "Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων".

Ἡ εὐσέβειά μας ἐκφράζεται κατὰ τρόπον Τριαδικόν μέ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ τρεῖς φορές, εἰς δὲ τὴν τέλεσιν τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων καὶ Τελετῶν μας διακηρύσσομεν κατὰ τρόπον τρισὸν τὰς λειτουργικὰς μας πράξεις καὶ προσευχὰς γιὰ νά ὑπογραμμίσουμε τὴν πίστιν μας εἰς τὴν Παναγία Τριάδα, ἡ ὁποία ἀποκαλύφθηκε στὸν κόσμον πρῶτα συμβολικὰ καὶ "ἐν ἐσώτῳ" καὶ μέ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ ἐγνωρίσαμεν τὴν Παναγίαν Τριάδα καὶ τὴν δοξολογοῦμεν ὅπως χαρακτηριστικὰ διατυπώνει καὶ ὁ λειτουργικὸς ὕμνος: "Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἐλάβομεν Πνεῦμα ἐπουράνιον, εὗρομεν πίστιν ἀληθῆ, ἀδιάτρετον Τριάδα προσκυνοῦντες· αὕτη γάρ ἡμᾶς ἔσωσεν" (Θ. Λειτουργία Ἰωάννου Χρυσοστόμου).

Γι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀπὸ τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους μέχρι σήμερα ἡ θεολογοῦσα Ἐκκλησία ἀγωνίζεται νά διαφυλάξει τὴν διδασκαλίαν τῆς Τριαδικότητος τοῦ Θεοῦ. Οἱ Πατέρες τῆς Α' καὶ Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου στὸ Σύμβολον τῆς πίστεως διετύπωσαν τὴν πίστιν μας εἰς τὸν Τριαδικόν Θεόν ὅταν διεκήρυξαν "Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα, Παντοκράτορα, Ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν τόν Υἱόν τοῦ Θεοῦ, τόν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν". Πολὺ δὲ εὐστοχα καὶ ἐμπνευσμένα οἱ ὕμνοδοί τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν γράψει ἀμέτρητους ὕμνους εἰς τὸν Τριαδικόν Θεόν τονίζοντες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν πίστιν τῆς Μίας, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Παναγίαν Τριάδα. Ἐπὶ δὲ τῶν ἡμερῶν μας, ἰδιαίτερα, διαπρεπεῖς Θεολόγοι καὶ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἔχουν συγγράφει σπουδαῖες θεολογικὰς μελέτης μέ τίς ὁποῖες θεολογοῦν περὶ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ προσπαθοῦν νά ἀπαντήσουν στὰ σύγχρονα προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας ὅπως εἶναι ἡ ἐνότητα αὐτῆς, ἡ Τριαδικότητα αὐτῆς, ἡ Ἐκκλησιολογία καὶ οἱ σχέσεις αὐτῆς μετὰ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἄλλων θρησκειῶν τῆς Ὑψηλίου. Ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι, μέ τὴν Θεολογίαν, τὴν λατρείαν, τὴν ὕμνολογίαν καὶ τὴν πράξιν στὴν καθημερινήν μας ζωὴν καὶ τὴν εὐσέβεια τοῦ λαοῦ μας διειρηθήσαμεν τὸ δόγμα, ἀλλὰ καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ εἰς Αὐτόν ἐναποθέτομεν τὴν ζωὴν, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν

πατρίδα καὶ τὰ ἔργα μας, ἀποβλέποντες μέ ἐμπιστοσύνην ὅτι ἡ Παναγία Τριάς θα καθοδηγῇ τὰ διαβήματά μας, θά πλουτίζει τὴ ζωὴν μας, θά μᾶς χειραγωγῇ πάντοτε εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς λύτρωσης, τὸ ὁποῖον ἐφάνερωσεν "ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ" μέ τὴν ἐνθρώπησίν του. "Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὥς μονογενοῦς παρὰ Πατέρα, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας" (Ἰωάννης, κεφ. Α, 14).

Αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν διεφύλαξεν ἀμετάβλητον καὶ ἡ κατὰ τὴν Γεωργίαν Ἀγιωτάτη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, γι' αὐτὸ καὶ δικαιολογημένα ἐορτάζει περηφανῶς καὶ πανηγυρίζει τὸ γεγονός τῆς δευτέρας χιλιετηρίδος ἀπὸ τῆς ἀποκαλύψεως ἐν Χριστῷ τῆς ἀγιωτάτης πίστεώς μας εἰς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν. Καὶ δεῖγμα καὶ μαρτυρία αἰώνιος καὶ ζωντανή, εἶναι τοῦτος ὁ μεγαλοπρεπὴς καὶ Πάνσοπτος Ἱερὸς Ναὸς ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα, τὸν Πατέρα, τὸν Υἱόν καὶ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα. Καρπὸς καὶ θυσία ἄμωμος καὶ εὐδοκία πνευματικὴ καὶ μνημόσυνον αἰώνιον πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν ζώντων καὶ τεθνεώτων τῆς Ἀγιωτάτης καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας, τῆς ὁποίας Μακαριώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Καθολικὴ Ἁγία Ἀδελφὴ ἐν Κυρίῳ κ.κ. Ἠλία προΐστασθε καὶ εἰς τύπον καὶ δόξαν Χριστοῦ οἰακοστροφεῖτε εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου μετὰ πολλῆς στοργῆς, ὡς γνήσιοι Πατέρας καὶ Ποιμενάρχης καὶ σοφὸς Πηδαλιούχος τοῦ εὐσεβοῦς Ὁρθόδοξου λαοῦ σας.

Ἀς ἐπαναλάβουμε μαζί μέ τὸν ἱερόν ὕμνόν τῆς Ἐκκλησίας τὸν δοξολογικόν καὶ θεολογικώτατον τοῦτον ὕμνον, ἐπιβεβαιώνοντες τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα μας εἰς τὸν Τριαδικόν Θεόν, τὸν ὁποῖον ὡς ἄγκυραν βεβαίαν ἔχομεν καὶ εἰς τὴν παρούσαν πρόσκαιρον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἄλλην, τὴν αἰωνίαν ζωὴν. Ἀς ἀκούσωμεν λοιπὸν τὸν ὕμνόν τῆς Ἐκκλησίας νά μᾶς διδάσκει, νά μᾶς παιδαγωγῇ, νά μᾶς παρηγορῇ καὶ νά μᾶς ἐνθαρρύνει ἀλλὰ καὶ νά μᾶς ἀνεβάξει εἰς τοὺς οὐρανοὺς κόσμους τῆς τρισυποστάτου Θεότητος καὶ νά μᾶς βεβαιώνει γιὰ τοὺς πλουσίους κρουνούς τῆς θείας ἀγάπης καὶ τῆς χάριτος, τὴν ὁποίαν πλουσιοπάροχα ἔσχεν κατὰ τὸ μέγα αὐτῆς ἔλεος εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὴν Δημιουργίαν, καὶ ἐν προκειμένῳ εἰς τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Γεωργίας, τοὺς Ἀρχοντας καὶ τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόθεον λαόν της.

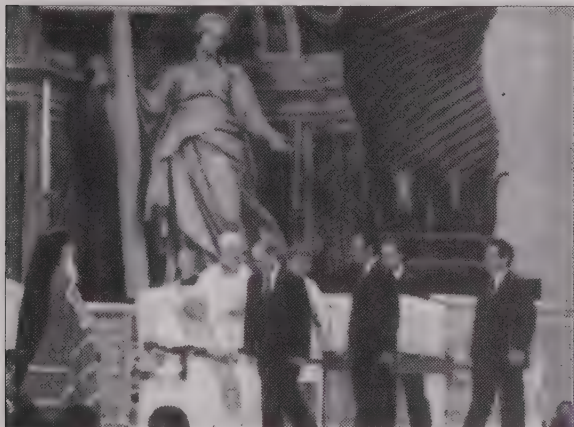
"Δεῦτε λαοὶ τὴν τρισυπόστατον Θεότητα προσκυνήσωμεν, Υἱόν ἐν τῷ Πατρὶ, σὺν Ἀγίῳ Πνεύματι, Πατὴρ γάρ ἀχρόνως ἐγέννησεν Υἱόν, συναῖδιον καὶ σὺνθρονον, καὶ Πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐν τῷ Πατρὶ, σὺν Υἱῷ δοξαζόμενον· μία δύναμις, μία οὐσία, μία Θεότης, ἦν πάντα δημιουργήσας δι' Υἱοῦ, συνεργεία τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἅγιος ἰσχυρὸς, δι' οὗ τὸν Πατέρα ἐγνώκαμεν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπεδήμησεν ἐν κόσμῳ. Ἅγιος ἀθάνατος, τὸ Παράκλητον Πνεῦμα, τὸ ἐκ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ ἐν Υἱῷ ἀναπαυόμενον· Τριάς ἁγία, δόξα σοι".

Εἰς τὸν Τριαδικόν Θεόν, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν καὶ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, ἀνῆκε ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ Βασιλεία εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΑΓΙΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Με βυζαντινή μεγαλοπρέπεια τελέσθηκε τό Σάββατο, 27 Νοεμβρίου 2004, ή επίσημη ύποδοχή τών ιερών λειψάνων τών Ἀγίων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἀγίου Γεωργίου στήν Κωνσταντινούπολη.

Ἡ τελετή παράδοσης τών Ἱερών Λειψάνων στό Βατικανό

Τήν προηγουμένη ήμέρα σέ μιά λαμπρή τελετή στή Βασιλική τοῦ Ἀγίου Πέτρου στό Βατικανό, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος παρέλαβε τά ιερά λείψανα ἀπό τόν Πάπα Ἰωάννη Παῦλο τόν Β΄, τά ὁποῖα μεταφέρθηκαν στό Φανάρι, ὅπου τελέστηκε δοξολογία καί ἐκτέθηκαν σέ λαϊκό προσκύνημα.

Ὁ Πατριαρχικός Οἶκος ἐτοιμάστηκε κατάλληλα γιά τή γιορτή καί στολίστηκε μέ δάφνες καί λουλούδια προκειμένου νά ὑποδεχθεῖ τίς ἑκατοντάδες πιστούς ἀπό τήν Ἑλλάδα καί τό ἔξωτερικό, πού παρέστησαν στήν ιερή αὐτή ἀκολουθία. Ἐκπρόσωποι ἐπίσης ὅλων τών ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἔδωσαν μέ τήν παρουσία τους πανορθόδοξο χαρακτήρα στούς ἑορτασμούς.

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐτόνισε πώς "Τελεσιουργεῖται σήμερον ιερά πρᾶξις ἀποκαταστάσεως ἐκκλησιαστικῆς ἀνωμαλίας καί ἀδικίας πρό ὀκτώ αἰώνων διαπραχθείσης" καί ἐξῆρε τή χειρονομία τοῦ σημερινοῦ προκαθημένου τῆς

Ὁ Παναγιώτατος Οἶκ. Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος προσκυνά μέ εὐλάβεια τά Λείψανα

Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὡς πρᾶξις "ἐπουλώσεως παλαιῶν καί προλήψεως νέων πληγῶν" ἀλλά καί ὡς "παράδειγμα μιμήσεως, μήνυμα ἀδελφικόν καί νουθεσίας πρὸς πάντας κατέχοντας αὐθαιρέτως καί παρακρατοῦντας ἄλλοτρίους θησαυρούς τῆς πίστεως, τῆς εὐσεβείας καί τοῦ πολιτισμοῦ".

Ἀναφέρουμε ἐδῶ ὅτι τά ιερά λείψανα τών δύο αὐτῶν μεγάλων Πατριαρχῶν καί Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας ἀφαιρέθηκαν ἀπό τόν Ναό τών Ἀγίων Ἀποστόλων κατά τήν πρώτη Ἀλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τοὺς Φράγκους τῆς Δ΄ Σταυροφορίας τό 1204 καί ἐπέστρεψαν στήν Κωνσταντινού-πολη 800 χρόνια μετὰ.

Ὁ Σεβασμιώτατος χαίρετὰ τόν Πάπα Ἰωάννη Παῦλο Β΄.

Πηγή φωτογραφιῶν: www.ec-patr.gr
www.goarch.org

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΗ Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ, ΚΑΙ ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

του Χάρη Μεττή

Ἡ Ὁρθόδοξος Διασπορά

Ἡ ἵδρυση τὸ 1922, τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Θυατείρων μέ κέντρο τὸ Λονδίνο καὶ δικαιοδοσία πάνω στοὺς Ὁρθοδόξους πού ζοῦσαν στήν Κεντρῶα καὶ τή Δυτική Εὐρώπη, καί ἡ ἐκλογή, ὡς πρώτου Μητροπολίτη αὐτῆς, τοῦ Σελευκείας Γερμανοῦ Στρηνοπούλου, μέχρι τότε Διευθυντῆ τῆς περιωνύμου Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ὑπῆρξε ἀποτέλεσμα ἐπίσημης ἀναγνώρισης ἀπό τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς ἀνάγκης ἀνάληψης τῶν εὐθυνῶν (ἀλλὰ καὶ τῶν δικαιωμάτων του) πάνω στοὺς μέχρι τότε ἐγκαταλειμμένους στήν τύχη τοὺς Ὁρθοδόξους τῆς Διασπορᾶς πού ζοῦσαν στοὺς πιό πάνω γεωγραφικούς χώρους. Τό 1922, ἐπίσης, ἰδρύθηκε καί ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, τὸ δὲ 1924 ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Αὐστραλίας (συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας). Τό 1954 ἡ Μητρόπολις Θυατείρων ἀναδείχθηκε σέ Ἀρχιεπισκοπὴ, ὑποβιβάστηκε σέ Μητρόπολη τὸ 1962, δημιουργήθηκαν δὲ τὴν ἴδια χρονιά οἱ Μητροπόλεις Γαλλίας, Γερμανίας καὶ Αὐστρίας, ξανάγινε ὁμως Ἀρχιεπισκοπὴ τὸ 1968, ἐνῶ τὸ 1969 δημιουργεῖται ἡ Μητρόπολη Βελγίου, τὸ 1974 ἡ Μητρόπολη Σουηδίας, τὸ 1982 ἡ Μητρόπολη Ἑλβετίας, τὸ 1991 ἡ Μητρόπολη Ἰταλίας καὶ τὸ 2004 ἡ Μητρόπολη Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας. Ἐκ ἄλλου, τὸ 1970 ἡ Νέα Ζηλανδία ἀποσπᾶται ἀπὸ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Αὐστραλίας καὶ ἀνακηρύσσεται σέ Μητρόπολη, ἡ δὲ Ἀρχιεπισκοπὴ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς παρέμεινε ἀδιαίρετη μέχρι τὸ 1996, ὅποτε ὁ μέχρι τότε Ἀρχιεπίσκοπος Ἰάκωβος ὑπέβαλλε παραίτηση "λόγῳ γήρατος", ἡ δὲ Ἀρχιεπισκοπὴ χωρίστηκε στὰ τέσσερα: Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς καὶ τὶς Μητροπόλεις Τορόντο (Καναδὰ), Μπουένος Ἀίρες (Ἀργεντινὴ) καὶ Παναμᾶ. Ἡ Μητρόπολη, ἐπίσης, Νέας Ζηλανδίας χωρίστηκε σέ τρία καὶ δημιουργήθηκε ἡ Μητρόπολη Χονγκ Κόνγκ τὸ 1997 καὶ ἡ Μητρόπολη Κορέας.

Στὶς πιό πάνω ὁμως περιοχές, ἐκτός ἀπὸ τὶς προαναφερθεῖσες Ἀρχιεπισκοπές καὶ Μητροπόλεις πού ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστες Ἐπαρχίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὑπάρχουν ἐπίσης ὀργανωμένες Ἐκκλησίες ὑπαγόμενες σέ ἄλλα Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα (Ρωσίας, Σερβίας, Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Ἀντιοχείας), ὅπως καὶ

μερικὲς αὐτονομισμένες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες γιὰ πολιτικούς ἢ γιὰ ἄλλους προσωπικούς λόγους, ἰδρύθηκαν καὶ διοικοῦνται εἴτε ἀνεξάρτητα εἴτε ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα καὶ τὶς Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες τῶν χωρῶν τῆς καταγωγῆς τῶν ποιμνίων τους.

Ὑπάρχουν ὁμως ταυτόχρονα καὶ μὴ Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι στῇ Διασπορᾷ πού ὑπάγονται στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὸ ὁποῖο ἄλλωστε δὲν ἐδράζεται πάνω σέ φυλογενετικά κριτήρια, ἀλλὰ στὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῆς ὑπερεθνικῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὅλοι, βέβαια, οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ πού ζοῦνε σέ χώρες ἐκτός τῶν γεωγραφικῶν ὁρίων τῶν Πατριαρχείων καὶ λοιπῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἀποτελοῦν τὴν ὀρθόδοξο Διασπορᾷ, ἡ ὁποία ὥφειλε νομοκανονικά νά ὑπάγεται ὑπὸν πνευματικὴ δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σύμφωνα μέ τὸν ΚΗ' Κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι Τετάρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τοῦ 451. Στὴν πραγματικότητα ὁμως, τὰ ἄλλα Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα καὶ αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες, ἐκμεταλλεύόμενα τὸ γεγονός ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο εὐρίσκεται ἐπὶ αἰῶνες ἐγκλωβισμένο ἐντὸς χώρας πού μετὰ χαρᾶς θά τὸ ἐβλεπε νά ἀφανίζεται, διέρχεται δὲ ὄντως θανάσιμο κίνδυνο ἐνός τέτοιου ἀπευκταίου ἐμνδεχομένου, προέβησαν στὴν ἀντικανονικότητα αὐτῇ ἐνέργεια, μέ ἀποτέλεσμα ἡ κατὰ τὰ ἄλλα πέραν πάσης φυλετικῆς ἢ ἐθνολογικῆς διαφοροποιήσεως Ὁρθοδοξία νά ἐμφανίζεται σήμερα ἐθνόγλωσσοκεντρικὴ, καὶ σέ χώρες μάλιστα πού μιλᾶνε ἐντελῶς διαφορετικὲς γλώσσες ἀπὸ τὶς μητρικὲς τῶν διαφόρων ποιμνίων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Παρ' ὅλην ὁμως αὐτὴν τὴν ἀντικανονικὴ κατάσταση καὶ τὴν ἐμφανὴ πολυφωνία (ὅσον ἀφορᾷ τὶς χρησιμοποιούμενες στῇ λατρείᾳ γλώσσες καὶ τὸν διοικητικὸν τους μηχανισμό), οἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίες τῆς Διασπορᾶς συνδέονται ἄρρηκτα μέ τὶς μυστικὲς φλέβες τοῦ μηνύματος καὶ τοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ ὁποῖο καὶ διαφοροποιεῖ ὅποσδήποτε ἀπὸ τὶς ἄλλες Δυτικὲς Ἐκκλησίες, Δόγματα καὶ Ὁμολογίες. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ στενὴ ἐπαφή μεταξὺ τους ὄχι μόνον ἐπιβάλλεται γιὰ λόγους δυναμικότερης παρουσίας τους ἐνώπιον τῶν ἀριθμητικὰ καὶ οἰκονομικά

εὐρωστέρων μὴ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στίς χώρες τῆς παροικίας των, ἀλλὰ καί γιά λόγους πολὺ πιό οὐσιαστικούς: τῆς περιφρούρησης, δηλονότι, τῶν ὑπεραιωνοβίων ἀξιῶν τῆς Ὁρθοδοξίας ὅχι σάν μουσειακῶν καταλοίπων καί λαογραφικῶν παραδοσιακῶν δεδομένων, ἀλλὰ σάν μιὰ ζωντανή συνέχιση αὐτοῦ πού ὀνομάζουμε Ὁρθόδοξη Χριστιανική Παράδοση καί Λατρεία καί Ὁρθόδοξο ἦθος καί Ἀξίες μέσα στίς ἐπαπειλούμενες μέ ἀφανισμό τάξεις τῶν νέων γενεῶν πού προέρχονται ἀπό τὰ πρῶτα κύματα τῶν μεταναστῶν Ὁρθοδόξων. Οἱ νέες, μάλιστα, αὐτές γενεές, ἀπαλλαγμένες ἀπό τόν ἐθνογλωσσικό τῶν πατέρων καί πάππων τοις προφανῶς μέ μητρική τους πιά γλώσσα τῇ γλώσσα τῆς νέας πατρίδας τῶν μεταναστῶν, ἀποτελοῦν ἴσως τήν καλύτερη ἐλπίδα γιά μιὰ νέα προσέγγιση ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων τῆς Διασποράς καί ἐπάνοδό τους στό πνεῦμα καί τό γράμμα τῆς μᾶς, ἀδιαιρέτου καί καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ παρουσία, συνεπῶς, τῆς Ὁρθοδοξίας ὡς Διασποράς ἀνά τόν κόσμον ἐμφανίζει διπλή ἀποστολή: Ἀφ' ἐνός τήν ἐξασφάλιση διάρκειας ὅσον ἀφορᾷ τίς ὁμάδες Χριστιανῶν πού τή συναποτελοῦν, καί ἀφ' ἑτέρου τῇ δυναμικῇ προβολῇ τῶν ἀξιῶν καί τοῦ μηνύματός της πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις ἐντός καί ἐκτός τῶν ὁρίων τῆς λεγομένης "ὑπερόριας διασποράς" της. Τοῦτο ὁμως ἐγκυμονεῖ κινδύνους τόσο γιά τή μέχρι τοῦδε διατηρηθεῖσα συντηρητικότητα τῆς Ὁρθόδοξης Παράδοσης καί Λατρείας ὥστε ὁ χαρακτήρας τῆς ὀρθοδοξίας, στήν ἐξωτερική του τουλάχιστον ἰδιαιτερότητα, νά ὑποχρεοῦται νά προσαρμόζεται, κατ' ἀδήριτη πολιτικοκοινωνική ἀνάγκη, στά δυτικά· ἐκκλησιολογικά ἢ καί λειτουργικά δεδομένα, ὅσο ἐπίσης καί μεγάλες προοπτικές γιά μιὰ πιό οὐσιαστική καί θετική ἐπίδραση πάνω στοὺς δυτικούς σέ θέματα οὐσίας τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, χωρίς βέβαια καμιά προσηλυτιστική κίνηση ἢ ὑστεροβουλία ἀπό μέρους τῶν Ὁρθοδόξων σέ βάρος ἄλλων Χριστιανικῶν ὁμάδων, πράγμα ἄλλωστε πού εἶναι ἐντελῶς ξένο πρὸς τήν ἱστορία καί τήν παράδοση τῆς Ὁρθοδοξίας.

ΤΑ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Ἀναφέραμε ἤδη ὅτι, ἀπό νομοκανονική ἄποψη, τὰ δικαιώματα πνευματικῆς τουλάχιστον κηδεμονίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πάνω στήν Ὁρθόδοξο Διασπορά κατοχυρώνεται ἀπό τόν ΚΗ' Κανόνα τῆς Τετάρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος τό 451. Τό

σπουδαιότατο αὐτό κείμενο, τό ὁποῖο ἐπισημοποίησε τρόπον τινά τὰ οὐσιαστικά πρεσβεία τῆς Ἐπισκοπῆς ἀρχικά, Πατριαρχεῖον ἀργότερα, καί τελικά Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, ἐπικαλοῦνται ὅλοι, ὅσοι ὑποστηρίζουν τὰ ἱστορικά αὐτά δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχεῖου πάνω στήν ἀνά τόν κόσμον Ὁρθόδοξο Διασπορά. Πρωτοῦ ὅμως παραθέσουμε τό κείμενο τοῦ Κανόνα αὐτοῦ, θεωροῦμε σκόπιμο νά ἀναφέρουμε σέ συντομία ὅτι κατ' ἀρχάς καί μέχρι τό 330 μ. Χ. ἡ δικαιοδοσία τοῦ Ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως περιοριζόταν στή διοίκηση τῆς περιφέρειας Ἡρακλείας Θράκης. Ὡς πρωτεύουσα ὅμως τοῦ Ἀνατολικοῦ Τμήματος τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, μέ τό ὄνομα μάλιστα τῆς νέας Ρώμης, ἡ Κωνσταντινούπολη καί ἡ Ἐκκλησία της ἀπέκτησαν σὺν τῷ χρόνῳ πρωτεύοντα ρόλο ἀνάμεσα στίς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες τῆς Ἀνατολῆς ἐνῶ, σέ συσχετισμό μέ τήν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, τῆς δόθηκε ἐπίσημα ἡ δεύτερη θέση στήν ιεράρχηση τῶν Ἐπισκοπῶν τῆς Αὐτοκρατορίας σύμφωνα μέ τόν Τρίτο Κανόνα τῆς Δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου πού συνήλθε στήν Κωνσταντινούπολη τό 384, ὅπου ὀρίζεται: "Τόν μὲν τοι Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπον ἔχειν τὰ πρεσβεία τῆς τιμῆς μετά τόν τῆς Ρώμης Ἐπίσκοπον, διά τό εἶναι αὐτήν Νέαν Ρώμην". Τόν δέ Κωνσταντινουπόλεως καί Νέας Ρώμης (ὅπως ἦταν ὁ πλήρης τίτλος του) ἀκολουθοῦσαν στήν ιεράρχηση αὐτή ὁ Ἀλεξανδρείας, ὁ Ἀντιοχείας καί τελευταῖος ὁ Ἱεροσολύμων.

Τήν οὐσιαστική ὅμως πιά πρωτοκαθεδρία τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πάνω στοὺς Ὁρθοδόξους τῆς Ἀνατολῆς (ἰδίᾳ μετά τήν τελική διάσταση μέ τήν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης καί τό Σχίσμα τοῦ 1054) ἐπικύρωσε κι ἐπέβαλε τελεσίδικα ὁ προαναφερθεῖς ΚΗ' (Εἰκοστός Ὁγδοός) Κανὼν τῆς Τετάρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου πού συνήλθε στή Χαλκηδὼνα τό 451 καί ὁ ὁποῖος ἔχει ὡς ἑξῆς:

"Πανταχοῦ τοῖς τῶν ἁγίων Πατέρων ὄροις ἐπόμενοι, καί τόν ἀρτίως ἀναγνωσθέντα κανόνα τῶν ἑκατὸν πενήκοντα θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τῶν συναχθέντων ἐπὶ τῆς εὐσεβοῦς μνήμης Μεγάλου Θεοδοσίου, τοῦ γενομένου βασιλέως ἐν τῇ βασιλίδι τῆς Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης, γνωρίζοντες, τὰ αὐτὰ καί ὀριζομέν τε καί ψηφίζόμεθα περὶ τῶν πρεσβείων τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης· καί γάρ τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, διά τό βασιλεῦν τήν πόλιν ἐκείνην, οἱ πατέρες ὡς εἰκότως ἀποδεδώκασιν τὰ πρεσβεία. Καί τῷ αὐτῷ σκοπῷ κινούμενοι οἱ ἑκατὸν πενήκοντα θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, τὰ ἴσα πρεσβεία ἀπένειμαν τῷ τῆς Νέας Ρώμης ἀγιωτάτῳ θρόνῳ,

εὐλόγως κρίναντες, τὴν βασιλεία καὶ σιγηλήτῳ τιμηθεῖσαν πόλιν, καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύσουσαν πρεσβείων τῇ πρεσβυτέρᾳ βασιλίδι Ρώμῃ, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκείνην μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δευτέραν μετ' ἐκείνην ὑπάρχουσιν. Καὶ ὥστε τοὺς τῆς Ποντικῆς, καὶ τῆς Ἀσιανῆς, καὶ τῆς Θρακικῆς διοικήσεως μητροπολίτας μόνους, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἐπισκόπους τῶν προειρημένων διοικήσεων χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τοῦ προειρημένου ἀγιωτάτου θρόνου τῆς κατὰ Κωνσταντινουπόλιν ἀγιωτάτης ἐκκλησίας· δηλαδή ἐκάστου μητροπολίτου τῶν προειρημένων διοικήσεων μετὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων χειροτονούντος τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπους, καθὼς τοῖς θείοις κανόσι διηγορεῖται· χειροτονεῖσθαι δέ, καθὼς εἴρηται, τοὺς μητροπολίτας τῶν προειρημένων διοικήσεων παρὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπισκόπου, ψηφισμάτων σιμφώνων κατὰ τὸ ἔθος γινομένων, καὶ ἐπ' αὐτόν ἀναφερομένων".

Τὸν Κανόνα αὐτὸ ἐπικύρωσε ἀργότερα καὶ ὁ Τριακοστός Κανὼν τῆς ἐν Τρουάλλῳ Συνόδου τοῦ 692, ὁ ὁποῖος ἔχει ὡς ἑξῆς:

"Ἀνανεούμενοι τὰ παρὰ τῶν ἐκατὸν πεντήκοντα ἁγίων Πατέρων, τῶν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ταύτῃ καὶ βασιλίδι πόλει συνελθόντων, καὶ τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα τῶν ἐν Χαλκηδόνι συναθροισθέντων, νομοθετηθέντα, ὀρίζομεν, ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον τῶν ἴσων ἀπολαβεῖν πρεσβείων τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης θρόνου, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὡς ἐκείνον, μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δευτέρον μετ' ἐκείνον ὑπάρχοντα, μετ' ὃν ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας μεγαλοπόλεως ἀριθμείσω θρόνος, εἴτα ὁ Ἀντιοχείας, καὶ μετὰ τοῦτον, ὁ τῆς Ἱεροσολιμιτῶν πόλεως".

Πρέπει ὅμως νὰ ἔχουμε πάντοτε ὑπόψη μας ὅτι τὰ παραχωρούμενα ἢ, καλύτερα, τὰ ἀναγνωριζόμενα αὐτὰ προνόμια τοῦ Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἀποτελοῦσαν ψιλοὺς τίτλους χωρὶς ἀντίκρυσμα, ἀλλὰ οὐσιαστικὴ δύναμη, τὴν ὁποία αὐτὸς ἀσκοῦσε κυρίως χάρι στὴν ἀκτινοβολία τῆς Ἐπισκοπῆς του, ἐπειδὴ αὐτὴ βρισκόταν στὴν ἴδια τὴν Πρωτεύουσα τῆς ἡδὴ ἀχανοῦς καὶ πανίσχυρης Ἀνατολικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι ἡ Τετάρτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, μὲ τοὺς Κανόνες Ἐννέα καὶ Δεκαεπτὰ (Θ' καὶ ΙΖ') παρέχει στὸν Κωνσταντινουπόλεως, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ λεγομένου ἐκκλήτου, δηλαδή νὰ διαιτητεῖν σέ περιπτώσεις ἀντιδικίας μεταξὺ τῶν ἐπαρχιακῶν Ἐπισκόπων καὶ τῶν τοπικῶν τοῦ Μητροπολιτῶν. Οἱ Κανόνες αὐτοὶ διαλαμβάνουν

τὰ ἑξῆς:

Κανὼν Θ'

"...Εἰ δὲ πρὸς τὸν τῆς ἐπαρχίας μητροπολίτην, ἐπίσκοπος, ἢ κληρικός ἀμφισβητοῖν, καταλαμβανέτω τὸν ἑξάρχον τῆς διοικήσεως, ἢ τὸν τῆς βασιλεοῦσης Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, καὶ ἐπ' αὐτῷ δικαζέσθω".

Κανὼν ΙΖ'

"...Εἰ δὲ τις ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ ἰδίου μητροπολίτου, παρὰ τῷ ἑξάρχῳ τῆς διοικήσεως, ἢ τῷ Κωνσταντινουπόλεως θρόνῳ δικαζέσθω, καθὰ προεῖρηται".

Τὰ προνόμια τοῦ αὐτὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὄχι μόνο διετήρησε, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἔτιξε τόσο κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ὅσο κυρίως κατὰ τὴ μακροαίωνα ὑποδοῦλωση τῶν Ἀνατολικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ποιμνίων τους στοὺς Ὀθωμανοὺς, ὅταν οἱ Σουλτάνοι, γιὰ λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητος, παρεχώρησαν στὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη καί, μέσω αὐτοῦ, στοὺς κατὰ τόπους θρησκευτικοὺς ἀρχηγούς τῶν Χριστιανῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Ἐπικρατείας, πολλὰ καὶ σπουδαιότατα προνόμια, χάρι στὰ ὁποῖα, ὡς γνωστὸ, κατέστη δυνατὴ ἡ ἐθνολογικὴ ἐπιβίωση ὄχι μόνο τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν πληθυσμῶν τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ δύναμη, βέβαια, αὐτὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου στὴ διάρκεια τόσο τῆς Βυζαντινῆς ὅσο καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας εἶχε καὶ τὴν ἀρνητικὴ τῆς ὀψη τουλάχιστον ὅσο ἀφορᾷ τὴ μονιμότητα τοῦ Πατριάρχου στὴν κορυφὴ τῆς πυραμίδας τοῦ ὑπόδουλου Ὁρθοδόξου κόσμου, ὅταν Οἰκουμενικοὶ (ἀλλὰ καὶ ἄλλοι) Πατριάρχες ἀνεβάζονταν καὶ κατεβάζονταν κατὰ βούληση τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων, ἢ ὕστερα ἀπὸ πλεκτάνες πού βυσοδομοῦνταν σὲ βάρος τους ἀπὸ μέρους ἄλλων ἐπίδοξων μνηστήρων γιὰ τὴν πανίσχυρη αὐτὴ θέση τοῦ ἡγέτη τῆς Ὁρθοδοξίας.

Καὶ ἂς μὴ νομισθεῖ ὅτι ἡ δύναμη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου περιοριζόταν μόνο ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἐπαρχίας τοῦ Θρόνου του, ἀλλὰ καὶ σὲ περιοχές μὲ Αὐτοκέφαλη ὄντοτητα. Γιὰ παράδειγμα, τὸ 1660 ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ματθαῖος κατήρесе τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου Ἀθανάσιο, ἐνῷ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1700-1710 καθαιρέθηκαν οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου Γερμανὸς καὶ Ἰάκωβος, τὸ 1730 οἱ Μητροπολίτες Κυρηνείας Νικηφόρος καὶ Πάφου Ἰωακείμ, τὸ δὲ 1745 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Νεόφυτος, ἀλλὰ σὲ ὅλες, βέβαια, τίς περιπτώσεις ὕστερα ἀπὸ αἴτηση Κυπρίων Ὁρθοδόξων καὶ ἐπισταμένης μελέτης

τῶν καταγγελιῶν τοὺς ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τό ἴδιο ὁμῶς συνέβη καί προκειμένου γιά τὰ Πατριαρχεῖα Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καί Ἱεροσολύμων, στά ὁποῖα ἐπενέβαινε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ὄχι μόνο γιά τήν ἐκλογή, ἀλλά καί τήν καθάραιση Πατριαρχῶν, ἀλλά καί πάλιν μετὰ ἀπὸ αἴτηση Χριστιανῶν τῶν ἐν λόγῳ Πατριαρχείων. Ἔτσι, γιά παράδειγμα, τὸ 1665 ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Παρθένιος Δ΄ καθήρесе τὸν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Παῖσιο, τὸ δὲ 1825 ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Χρυσάνθος ὁ ἀπὸ Σερρών καθήρесе τὸν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Θεόφιλο τὸν ἀπὸ Λιβύης, γιατί καί οἱ δύο τοὺς περιφέρονταν ἔξω ἀπὸ τίς Ἐπαρχίες τοὺς χωρὶς κανονικὴ ἄδεια τοῦ Ἐπαρχιούχου Ἱεράρχη τῆς περιοχῆς.

Ὅταν ἐπίσης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Ἰωάννης καθήρесе τὸν ὑπ' αὐτὸν Μητροπολίτη Ἀμαθοῦντος Ἰωάννη, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Λουκᾶς Χρυσοβέργης (1156-1169) ἐπενέβη αὐτεπαγγέλτως, βασιζόμενος στὸν Δωδέκατο Κανόνα τῆς Συνόδου τῆς Καρθαγένης, καί ἀκύρωσε τήν καθάραιση αὐτὴ ἔστω καί ἂν ἡ καθάραιση εἶχε ἀποφασισθεῖ ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἰωάννη καί τοὺς περὶ αὐτὸν ἔντεκα Ἐπισκόπους τῆς Κύπρου. Ὁ δὲ Κανόνας αὐτός διαλαμβάνει τὰ ἑξῆς: *"Ἐάν ἐπίσκοπος ἐν τινὶ κλίματι περιπέσῃ, καὶ γένηται ἀνάγκη τοῦ μὴ δύνασθαι πολλοὺς συνελθεῖν, διὰ τὸ μὴ ἀπομείναι αὐτὸν ἐν τῷ ἐγκλήματι, ἀπὸ δώδεκα ἐπισκόπων ἀκουσθῇ, καὶ ὁ πρεσβύτερος ἀπὸ ἑξ ἐπισκόπων καὶ τοῦ ἰδίου, καὶ ὁ διάκονος ἀπὸ τριῶν"*.

Θά μπορούσε, ἀσφαλῶς, νὰ ἀναφέρει κανεὶς πάμπολλες ἄλλες περιπτώσεις τέτοιας αὐτεπάγγελτης ἐπέμβασης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πολὺ δὲ περισσότερο ἐνέργειες τοῦ ὕστερα ἀπὸ πρόσκληση ἢ παράκληση τῶν κατὰ τόπους Χριστιανῶν, σὲ διενέξεις ἢ ἄλλα σοβαρᾶς μορφῆς ζητήματα πού ἀπασχολοῦσαν τίς λοιπές ἀδελφές Ἐκκλησίες. Καί αὐτὸ δηλώνει ὅπωςδήποτε τήν ἀκτινοβολία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνά τὸν Ὁρθόδοξο κόσμο, ὅπως καί τήν οὐσιαστικὴ δύναμη πού μπορούσε νὰ ἐξασκήσει ὡσάκις παρουσιαζόταν ἀνάγκη ἐπέμβασής του. Ἐδῶ ὁμῶς μᾶς ἐνδιαφέρει κυρίως ὁ προαναφερθεὶς ΚΗ΄ Κανόνας τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος τὸ 451 ἀναφορικά μὲ τήν ἄμεση δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πάνω στοὺς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς πού ζοῦν ἐκτός τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁρίων τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Πατριαρχείων καί Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, μὲ

τὰ γεωγραφικὰ καί πολιτικὰ σύνορα τῆς χώρας, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχουν τὰ ποίμνιά τους, ἐνῶ στὴν περίπτωσιν τῶν τεσσάρων πρεσβυγενῶν Ὁρθόδοξων Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως-Νέας Ρώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καί Ἱεροσολύμων τὰ ὁριά τους εἶναι κάπως πιὸ ἐλαστικά καί ἔχουν κατοχυρωθεῖ ἀπὸ τήν παράδοση. Γιά παράδειγμα, τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας ἔχει δικαιοδοσία πάνω σὲ δολοκλήρη τὴν Ἀφρικανικὴ ἥπειρο, παρ' ὅλο πού σήμερα ἡ ἥπειρος αὐτὴ ἔχει κατακερματισθεῖ σὲ πληθώρα ἀνεξαρτήτων χωρῶν.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναγνωρίζεται ἐπίσημα ὡς ἡ κανονικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ γιά τὴν Ὁρθόδοξο Διασπορά (παρ' ὅλο πού ἐκ τῶν πραγμάτων ἡ Διασπορά αὐτὴ περιορίζεται σήμερα σὲ πολὺ μεγάλο βαθμό, ἂν ὄχι καί ἐξ ὁλοκλήρου, στὸν Ἑλληνισμό τῆς Διασπορᾶς), ὅπως καταφάνηκε, πολὺ πρόσφατα, ὅταν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Διόδωρος ἀπειλήθηκε μὲ καθάραιση, ἐνῶ καθηρέθησαν ἄλλοι Ἱεράρχες τοῦ Πατριαρχείου του, ἐπεὶδὴ παρεισέφεραν στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Αὐστραλίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καί ἀναγνωρίζεται ὡς Ἐπαρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπανεγκατεστάθησαν δὲ ὅταν τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων παρεδέχθη ἐπίσημα ὅτι εἶχε σφάλει. Ἐπίσης καί στοῦ θέματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο βρισκόταν ἀπόλυτα ἐν δικαίῳ ὅταν ἀντέταξε τὰ νομοκανονικά του δικαιώματα πάνω σὲ χώρες πού βρίσκονται ἐκτός τῶν ὁρίων ἄλλων Ὁρθόδοξων Πατριαρχείων ἢ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἔστω κι ἂν τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας, τὸ ὁποῖο σημειωτέον ἀμφισβητεῖ, λόγῳ τῆς δικῆς του πολιτικῆς καί οἰκονομικῆς ἰσχύος, τὰ προνόμια αὐτά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πάνω στοὺς Ὁρθόδοξους τῆς Διασπορᾶς, ὅπως τὴν περιγράψαμε πιὸ πάνω. Ἀλλὰ καί τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, γιά λόγους κατ' οἰκονομίαν δέχεται σιωπηρὰ τὴν παρουσία γιά παράδειγμα τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας στὴν Ἀμερικὴ ὅπου ζοῦν ἀρκετοὶ Ἀραβόφωνοι, ἢ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καί τῶν ἄλλων δευτερογενῶν Πατριαρχείων ἀπὸ χώρες τῆς πρώην Σοβιετικῆς Αὐτοκρατορίας, τὰ ὁποῖα ἔχουν διεισδύσει σὲ περιοχές πού νομοκανονικὰ ὑπάγονται στοῦ κλίμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Δυτικὴ Εὐρώπη, Ἀμερικὴ καί Αὐστραλία). Ἔτσι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, παρ' ὅλη τὴν ἐξ ὁρισμοῦ οἰκουμενικότητα καί συνεπῶς τὴν πέραν πάσης ἐθνοκεντρικῆς ἀντιλήψεως ὑπόστασή του, ἔχει παρὰ τὴ θέλησή του ἐξισθεῖ μὲ τὸν οἰκουμενικὸ Ἑλληνισμό, καίτοι στοῦ κλίμα τοῦ ὑπάγονται

σήμερα καί Ὁρθόδοξοι τῆς Διασποράς μὴ Ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ὁ δὲ ἀριθμὸς τους αὐξάνεται συνεχῶς.

Γιὰ τοὺς σκοποὺς πάντως τῆς παρούσας ἐρευνᾶς μας, θά περιοριστοῦμε κατ' ἀνάγκη στὸν Ἑλληνισμό τῆς Διασποράς, χωρὶς ὅμως μ' αὐτὸ νά ἀγνῶνουμε καμμιά ἀπολύτως ἀμφιβολία ὡς πρὸς στὴν ἐμμονή μας στὸν πῶ πάνω περὶ Ὁρθοδόξου Διασποράς ὀρισμὸ μας, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖο ἀποτελεῖ ἀπαράδεκτη κατάσταση ὁ κατακερματισμὸς τῆς σέ ἐθνογλωσσικῆς ὀντότητες, μὲ κέντρα ἀναφοράς ἄλλα ἀπὸ τὸ Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας, δηλαδή τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὸ ὁποῖο εἶναι, καὶ ἀεγείλουν ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι νά τὸ ἀναγνωρίζουν ὡς τὴν Πνευματικὴ Ἀρχὴ πάνω σέ ὁλόκληρη τὴ Διασπορά, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ χώρα καταγωγῆς ἢ τὸ γλωσσικὸ ὄργανο τῶν μελῶν τῆς.

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Ἡ ὑποδοὺλωση τοῦ Γένους στοὺς Ὁθωμανοὺς Τούρκους μὲ τὴν κατάληψη τῆς Βασιλίδος τῶν Πόλεων τὸ 1453 καὶ τὴν ἐκ τοῦτου οὐσιαστικὴ διάλυση τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Βυζαντίου σῆμαιν ὅτι κάθε ἀπ' αὐθείας ἐπέμβαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σέ χώρες ποὺ βρισκόνταν ἐκτὸς τῆς Ὁθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐξαρτιόταν κυρίως ἀπὸ τὴν καλὴ θέληση τόσο τῶν Κυβερνήσεων τῶν χωρῶν στίς ὁποῖες εἶχαν ἐγκατασταθεῖ Ἕλληνες ἢ καὶ ἄλλοι Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, ἢ καὶ στίς ἀποφάσεις τῶν ἰδρυτῶν καὶ τῶν διεθνυνόντων τίς κατὰ τόπους Ὁρθόδοξες Κοινότητες τῆς Διασποράς. Γι' αὐτὸ καὶ βρισκόμαστε, γιὰ παράδειγμα, στίς Κοινότητες αὐτές νά ὑπηρετοῦν ἢ νά τίς ἐπισκέπτονται κληρικοὶ ἀπὸ ὅλα τὰ Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα καὶ τίς λοιπές Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες, χωρὶς καμμιά κεντρικὴ ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή, ἀρκεῖ οἱ τοπικοὶ ἐπίτροποι νά ἐξασφάλιζαν τίς ὑπηρεσίες τῶν κληρικῶν αὐτῶν μὲ τὸν ἄλφα ἢ βῆτα τρόπο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατόπιν συστάσεων ἢ προσωπικῶν γνωριμιῶν καὶ ἀπ' εὐθείας διαβημάτων τους πρὸς αὐτὴν ἢ ἐκείνη τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή, ὅπως μαρτυροῦν τὰ διασωζόμενα διοριστήρια ἱερέων σέ Κοινότητες τῆς Διασποράς.

Ἄλλωστε πρέπει νά ἔχουμε ἐπίσης ὑπόψη μας ὅτι οἱ πλείότες, ἀν ὅχι καὶ ὅλες οἱ Κοινότητες τῆς Διασποράς ἦταν αὐτοσυντήρητες, ἢ μάλλον ἐξαρτοῦσαν τὴν ἐπιβίωσή τους στίς γενναϊόδορες εἰσφορές μερικῶν ἀπὸ τὰ εὐπορώτερα μέλη τους, τὰ ὁποῖα ἦταν φυσικὸ νά ἀπαιτοῦν καὶ τελικὰ νά ἐπιβάλλουν τίς ἀπόψεις τους ἀκόμη καὶ στον καθαρά ἐκκλησιαστικὸ τομέα, ὅπως θά δοῦμε πῶ

κάτω. Πάντως τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο οὐδέποτε ἐνσυνείδητα ἀπεμπόλησε τὰ ἱστορικά καὶ κατοχυρωμένα ἀπὸ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες δικαιώματα καὶ προνόμιά του, ἔστω κι πολλές φορές παρέβλεπε σιωπηρὰ καὶ ἐξ ἀνάγκης, ἢ γιὰ λόγους ἐκκλησιαστικῆς "οἰκονομίας", τίς κατὰ καιροὺς παραβιάσεις στοῦ θέματος αὐτοῦ. Τὸ ὅτι δὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο εἶχε τέτοια δικαιώματα σιμπεραίνεται, μετὰξὺ ἄλλων, καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅχι μόνον ἦταν ἄμεσα ὑπεύθινο γιὰ ὅλους τοὺς Ὁρθόδοξους Χριστιανοὺς τῶν Σλαβικῶν χωρῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκπροσωπεῖτο ἀρχιερατικὰ στὴ Δυτικὴ καὶ Κεντρικὴ Εὐρώπῃ μὲ τὴν ἐκλογή ἀπὸ αὐτὸ τῶν κατὰ καιροὺς Μητροπολιτῶν Φιλαδελφείας μὲ ἔδρα τὴ Βενετία, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὸν Γαβριὴλ Σεβήρο (1577-1616) μέχρι καὶ τοῦ Μελετίου Τυτάλδου (1658-1713), σύμφωνα μὲ τὸν κατάλογο Ἐπισκόπων ποὺ δημοσίευσε ὁ Ἰωάννης Βελουῖδος στὸ ἔργο του "Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων Ἀποικία ἐν Βενετία".

Ἡ ἐγκατάσταση τῶν Ἀρχιερέων αὐτῶν στὴ Βενετία ὑπῆρξε, κατὰ τὸν Βελουῖδο, "ἡ φυσικὴ συνέπεια τῆς ἀκλονήτου τῆς Ὁμογενείας ἀφοσιώσεως εἰς τὰ πάτρια". Ὅμως, ὅπως εἶδαμε, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἀκριβῶς ἐπειδὴ βρισκόταν τὸ ἴδιο "ἐγκλωβισμένο" ἐντὸς τῆς Ὁθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἀσκόρησε τὰ δικαιώματά του αὐτὰ μὲ τίς "εὐλογίες" τῶν κατὰ τόπους Κυβερνήσεων καὶ τῶν τοπικῶν Κοινοτικῶν Ἀρχόντων, πάνω στοὺς ὁποῖους δὲν μποροῦσε νά ἀσκήσει καμμιά οὐσιαστικὴ ἐξουσία ἢ ἐπιρροή χωρὶς τὴ θέλησή τους. Μὲ τὴ δημιουργία μάλιστα τοῦ Ἀνεξάρτητου Ἑλληνικοῦ Κράτους, καὶ δὴ μετὰ τὴν κατὰ πάντα ἀστοχὴ καὶ βεβιασμένη ἀνακήρυξη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς Αὐτοκέφαλης τὸ 1850, πολλές Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξες Κοινότητες τῆς Διασποράς οἱ ὁποῖες ἦταν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀδύνατο νά γνωρίζουν τὴν ὑπαρξὴ τῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας ποὺ διασφάλιζαν τὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἢ καὶ ἀν ἀκόμη τὰ γνωρίζαν, οὐδεμίαν ἐνιωθάν ὑποχρέωση ὑπακοῆς τῆς σ' αὐτοὺς, ἀπυθύνονταν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος σάν τὴ "Μητέρα Ἐκκλησία" γιὰ θέματα ποὺ στὴν πραγματικότητα δὲν ἦταν τῆς δικαιοδοσίας της. Ἄλλωστε ἡ ὑπαρξὴ τῶν Ἑλληνικῶν Διπλωματικῶν Ἀρχῶν στίς μεγαλοπόλεις τῆς Εὐρώπης (ὅπως φαίνεται τόσο καθαρὰ στὴν περίπτωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ δὴ τοῦ Λονδίνου) ἐνθάρρυνε τὴν οὐσιαστικὴ ἐξάρτηση τῶν Κοινοτήτων, ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως, ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς καμμιά ἀναφορὰ στοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Η ἐκκλησιαστική δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου

Στό σημεῖο αὐτό θεωροῦμε σκόπιμο, ν' ἀναδημοσιεύσουμε σχετικό ἀπόσπασμα ἀπό τὰ ἐπίσημα Δίπτυχα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπου καί ἐκτίθενται οἱ ἀπόψεις τοῦ Σελτοῦ Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας.

“Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἷσα πρωτόθρονος μεταξύ τῶν αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί ἔχουσα ἐξ ἱστορικῶν καί θεολογικῶν λόγων τό δικαίωμα καί τήν εὐθὴν τῆς ἐνάρξεως καί τοῦ συντονισμοῦ τῶν διορθοδόξου σημασίας ἐνεργειῶν, δέν παύει νά ἀποτελεῇ τοπικήν Ἐκκλησίαν, ἥς ἡ δικαιοδοσία περιορίζεται εἰς συγκεκριμένην γεωγραφικήν περιοχὴν, ὅπερ ἰσχύει κατὰ τοὺς κανόνας δι' ὅλας τὰς Ἐκκλησίας, καί διὰ τὴν Ρώμην, πλήν τοῦ προνομίου τῆς ἀσκήσεως ὑπερορίου ἀρμοδιότητος εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Διασποράς, ἀπονειμηθέντος ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καί τοῦ θεσμοῦ τοῦ ἐκκλήτου. Αἱ διοικήσεις τοῦ Πόντου, τῆς Θράκης καί τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀπετέλεσαν τοὺς πρώτους χώρους τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Εἰς αὐτάς προσετέθησαν ἀπὸ τοῦ 8ου αἰῶνος αἱ ὑπαγόμεναι εἰς τό Ἀνατολικόν Ἰλλυρικόν περιοχαί ἀπὸ Ἀδριατικῆς μέχρι Νέστου καί ἀπὸ Δουνάβεως καί Ροδόπης μέχρι Κρήτης, αἱ ὁποῖαι, μολοντί πολιτικῶς ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 4ου αἰῶνος ὑπῆχθησαν εἰς τό ἀνατολικόν ρωμαϊκόν κράτος, ἀλλὰ καί ἐκκλησιαστικῶς τό 421 διὰ διατάγματος Θεοδοσίου τοῦ Β', ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ 733 νά ἀποτελοῦν τὴν ἑξαρχίαν ἢ τό βικαριάτον τῆς Θεσσαλονίκης, ὑπαγόμενον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης. Εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπῆχθησαν καί οἱ διὰ τῆς ἱεραποστολικῆς αὐτῆς φροντίδος προσελθόντες εἰς τὸν Χριστιανισμόν σλαβικοὶ λαοί. Ἡ ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας μέχρι τοῦ 15ου αἰῶνος, ἐπὶ πέντε δηλαδὴ αἰῶνας, ἦτο μία τῶν μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Εἰς τὸν χώρον τῆς Βαλκανικῆς ἐσχηματίσθησαν αἱ αὐτόνομοι ἀρχιεπισκοπαὶ Τυρνόβου, Ἀχρίδος καί Πεκίου, κατὰ τὴν διάρκειαν ὅμως τῆς τουρκοκρατίας ἐπανῆλθον ὑπὸ τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς ἣν ὑπήγοντο καί αἱ κατὰ τὸν 14ο αἰῶνα ὁργανωθεῖσαι μητροπόλεις

Οὐγγροβλαχίας καί Μολδοβλαχίας.

Ἡ εὐρυτάτη αὕτη δικαιοδοσία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἤρξατο σταδιακῶς μειουμένη διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς αὐτοκεφάλου ἀξίας εἰς τὰς τοπικάς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσσίας (1589), εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος (1850), εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας (1879), εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας (1885), εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας (1937) καί εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας (1945).

Σοβαρωτέρα ἦτο ἡ συρρίκνωσις τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, προκίψασα ἐκ τῆς φυγῆς τῶν ὀρθοδόξων πληθυσμῶν ἐκ τῶν πατρογονικῶν αὐτῶν ἐστίων ἐν Πόντῳ, Θράκῃ καί Μ. Ἀσίᾳ, αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουσαν διὰ τῶν αἰῶνων τὸν ἱστορικόν γεωγραφικόν χώρον τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ δικαιοδοσίας. Ἡ φυγὴ αὕτη συνετελέσθη μετὰ τὸν μικρασιατικόν πόλεμον τοῦ 1922· ἐξακολουθεῖ δέ μέχρι σήμερον. Οὕτω ἐκ τῶν περιοχῶν ἀπέμειναν ἐν Τουρκίᾳ σήμερον ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Κωνσταντινουπόλεως καί τέσσαρες μητροπόλεις: Χαλκηδόνος, Δέρκων, Ἰμβρου καί Τενέδου, καί Πριγκιποννήσων.

Ἐκ τῶν πληθυσμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐγκατεστάθησαν εἰς Εὐρώπην, Ἀμερικὴν καὶ Αὐστραλίαν, ἰδρύθησαν νέαι Ἀρχιεπισκοπαὶ καὶ Μητροπόλεις, μέ πολὺν πνευματικόν δυναμισμόν δυνάμενον νά συμβάλῃ ἔτι πλέον εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνόρθωσιν τῆς Δύσεως.

Ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ τουρκικοῦ κράτους ἐξακολουθοῦν νά παραμένουν ἐπίσης ὑπὸ τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου αἱ Μητροπόλεις τῆς Δωδεκανήσου ἢ ἡμιαυτόνομος Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, μοναστικὴ πολιτεία τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί ἄλλα Πατριαρχικά Ἰδρύματα καί Ἑστία ἐν ὅλῃ τῇ Οἰκουμένῃ. Ἐπίσης, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνήκουν καί αἱ μητροπόλεις τῶν λεγομένων “Νέων Χωρῶν”, τῶν ὁποίων ἡ διοίκησις παρεχωρήθη ἐπιτροπικῶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁρῶν τῆς Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Πράξεως τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1928.”

(Συνεχίζεται)

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

Τήν Κυριακήν, 26η Δεκεμβρίου 2004, εἰς τόν Ἱερόν Ναόν Ἀγίων Πάντων Λονδίνου ἐχειροτονήθει ὑπό τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγορίου εἰς διάκονον ὁ Θεόδωρος Παπαβασιλείου, λαμβάνων τό ὄνομα Βασίλειος.

Ἀπό τήν εἰς διάκονον χειροτονίαν τοῦ π. Βασιλείου Παπαβασιλείου.

***

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΝΑΟΥ

Τήν Κυριακή, 7 Νοεμβρίου 2005, τελέσθηκαν μέ κάθε μεγαλοπρέπεια καί σύμφωνα μέ τήν ἱερή παράδοση τά ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίων Παντελεήμονος καί Θεοδώρου στήν πόλη Eastbourne, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Γρηγορίου.

Τήν τελετή παρακολούθησαν πλῆθος πιστῶν ὄχι μόνο ἀπό τήν ὁμώνυμη Κοινότητα Eastbourne, ἀλλά καί ἀπό ἄλλες πόλεις τῆς Ἀγγλίας.

Τό ἐσωτερικόν τοῦ Ἱ. Ναοῦ εἰς Eastbourne.

Ἀξίζουν δέ συγχαρητηρίων γιά τήν ἐπιτυχία τῆς ἐκδηλώσεως ὁ Ἱερέας τῆς Κοινότητος π. Ἱερόθεος Γεωργίου, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Παναγιώτης Χριστοφόρου καί τά λοιπά Μέλη τοῦ Συμβουλίου του, ὅπως ἐπίσης ὁ κ. Μίκης Σκουφαρίδης, ἡ κα Σόνια Σκουφαρίδη, ὁ κ. Μάριος Ἀντωνιάδης, πού ἡγοῦνται τῆς Βοηθητικῆς Ἀδελφότητος, τῆς Σχολικῆς Ἐφορείας καί τοῦ Συλλόγου Νεολαίας τῆς Κοινότητος, καί οἱ Συνεργάτες τους.

***

ΔΕΙΠΝΟ

Τήν Τρίτη, 9 Νοεμβρίου 2004, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος παρέθεσε Δείπνο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου (Speaker) τοῦ Βρετανικοῦ Κοινοβουλίου κ. Michael Martin καί τῆς συζύγου αὐτοῦ στόν Ἀρχιεπισκοπικὸ Οἶκο.

Στό Δείπνο παρεκάθησαν ἐπίσης οἱ:

Canon Robert Wright, Ἐπίσκοπος Κυανέων κ. Χρυσόστομος, Ἐπίσκοπος Τροπαίου κ. Ἀθανάσιος, Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ κ. Θεοδώρητος, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀναστάσιος Σκοπελίτης, ἡ Ἀναπληρ. Ὑπ. Ἀρμοστής τῆς Κυπριακῆς Ὑπᾶτης Ἀρμοστίας κα. Μαρία Μιχαήλ, ὁ κ. Παντελῆς Δημοσθένους, ὁ κ. Ἐπαμεινώνδας Ἐμπειρίκος, ὁ κος καί ἡ κα Ἀνδρέα Ἰωάννου, οἱ κ.κ. Κώστας Καββάδας, Σάββας Καραγιάννης, Κώστας Καρούσης, Ἰωάννης Δ. Λαιμός, Γιάννης Λύρας, Μάριος Μηναιῖδης, Νίκος Σκηνίτης, Καθ. Γιάννης Χαραλάμπους, Νικόλαος & Γιώργος Χατζηπατέρᾶς, Σελίμ Χοσέ, καί Ἀνδρέας Χριστοδούλου μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν, καθὼς ἐπίσης καί ὁ κ. Ἀθῶς Χριστοδούλου, ὁ κ. Νίκος Α. Κομνηνός, καί ἡ κα Ἐντμέ Κ. Λεβέντη,

Ὁ Σεβασμιώτατος ὑποδέχεται τόν κ. Michael Martin καί τήν σύζυγό του στόν Ἀρχιεπισκοπικὸ Οἶκο.

PATRIARCHAL PROCLAMATION ON THE NATIVITY OF CHRIST

Protocol Number 1138

Beloved Brethren and Children in the Lord,

In amazement and full of wonder, and in particular during these days, we are brought face to face with the emptying of the Incarnate Son and Word of God, Who was born of a Virgin and laid in the manger of dumb animals, something inconceivable for mankind and the angelic orders. And whilst the Faithful celebrate festively the joyful event by which, according to the divine condescension, a Saviour was born to us this day, descending unto us through His great majesty, natural, social and spiritual earthquakes and disturbances throw mankind into turmoil far from Christ and trouble the life of all those who love peace.

Social structures are destabilised in the search for new forms and comparisons, spiritual quests are derailed in self-destructing worship, and unheard-of natural disasters occur in different places on earth. All around us, disorder and confusion, killings and devastation; the vision of peace, unwelcome and oppressed. Uncertainty, anxiety, depression, lack of meaning, inexplicability of what is taking place and frequently indifference and even hate have been established within the soul of most men.

Many millions of our fellow men labour, crushed both morally and physically beneath the natural, social and spiritual wreckage. Many of them, unable to withstand the situation, are stricken with various spiritual and bodily injuries. Others seek out the guilty and engage in vindictive acts against those whom in their opinion they hold responsible. Others still, unable to approach those responsible, manifest their displeasure through acts of terrorism directed against the innocent. Others exploit this destabilisation and attempt to profit from it at the expense of their fellow-men. And others, ensconced behind their wealth or their power, live within a particularly closed world and do not feel the pain of others, nor are they interested in its easing.

All this domain has not learnt of salvation through the new-born Christ - occasionally, not even seeking out salvation, being in despair and certain about its utopian redemption through the dominion of evil. It strives by way of its own worldly powers for the solution of its problems and occasionally resorts to the dominions of evil, which when invoked interfere with and increase confusion and pain.

We, beloved children in the Lord, believe and know well that salvation is to be found nowhere else other than in Christ, and that there is no other name by which we may be saved than the name of Jesus Christ. This our certainty is not shaken by the fact that the Saviour of the world appeared on earth as a humble man, a weak infant, a lamb taking away the sin of the world, and accepting the cross and death. We are not alarmed by the fact that the message of love and humility, which He taught us that we ought to accept in order to be saved, is not accepted by the many.

Having in mind the example of our Saviour, we recognise the saving power of humility and of love that was voluntarily crucified - these two supernatural attributes of the Divinity which fallen man imitates with difficulty. With much love and humility, we repeat to all the saving message of Christ, proclaimed not only by words but through actual application and sacrifice unto death, conquering by the Resurrection. For the sacrifice due to love is sealed by the death of Christ but the transformation of the world is not brought to an end by the death of the One Who loves, but by the surpassing of His death through the Resurrection. And this is the content of salvation, about which we are speaking. Death will never have dominion over us, because Jesus Christ Who is newly-born has trampled on it and abrogated its power.

A Saviour has been born to us this day! He did not come in power as humanly appraised, but in the power of virtue radiating His supreme power, the power of humility of majesty and all-sovereignty and the incomparable power of love sacrificed selflessly and without ulterior motives. We do not have delusions and fruitless hopes that the world in its entirety will quickly accept these truths. We know however and we proclaim that if it does not accept them and does not put them into practice, it will continue to live the torment of mutual destruction, of moral derailment, of the absence of meaning to life, of falsehood and of pain.

For this reason and with much love and great humility, we appeal first to the Faithful to invite Christ to be born in our hearts, not as a simple emotional sensation of worldly euphoria of a short-lived and fleeting duration but as a radical change of our belief in the verifiable, as a rebirth in Christ, such a change that the divine attributes of love and humility may constitute the fundamental elements of our existence. Further, with such ardent love and humility, we invite all our fellow-men, whether they know Christ or not, to draw near to Jesus Christ Who was incarnate for their salvation as well as a guileless lamb so as to receive from Him peace in their hearts, knowledge of the purpose of life, negation of pain, eternity and inalienability, and joy of life with Him which surpasses everything imaginable.

May Christ, by the prayers of the All-Holy Theotokos, who loaned her own flesh to the Saviour Christ, and of our Holy predecessors John the Golden-Mouthed and Gregory the Theologian, whose sacred relics have recently been returned to our Church, as well as all the Saints, be born in the manger of all our hearts and reside there permanently so that we may live with Him the joy of His presence, His indescribable love and His extraordinary humility. Amen.

At the Phanar, Christmas 2004

Vartholomaeos of Constantinople
fervent intercessor to God for you all

ENCYCLICAL LETTERS

of His Eminence Archbishop Gregorios
of Thyateira and Great Britain

FOR ADVENT 2004

Christians always prepare to celebrate and welcome those great events which have left their mark on the history of Humanity -and the coming of Christ into the world is the most important event in human history. For this reason, according to tradition all Christians make preparations, preparing their soul and body, revitalising their thoughts and memories, and mentally transferring themselves to the mind of God so as (humanly speaking) to see and draw near to the Divine Love and the providence of God for His creation.

Therefore, forty days before the event that was of such importance for the world, the Church hymns the divine benevolence and invites the Faithful to praise the Creator, Who through His infinite and eternal love granted Creation such a grace and joy. During this period prior to Christmas we Orthodox Christians fast -that is, we abstain from various foods, we do not eat meat, we refrain from fish after the feast of St. Spyridon (12th December), we do not drink milk and we eat neither cheese nor eggs. And all this not from vainglory, as in the case of the Pharisees at the time of Christ, but as a form of training and spiritual exercise. We test and exercise our will, we gain mastery in discipline and in the deprivation of various foodstuffs to show that we are ready for great sacrifices and privations when necessary and when circumstances and necessity bring it about that we confess Christ through the shedding of blood. We exercise and instruct ourselves in accordance with the Will of God, as did Christ Himself. He fasted for forty days in the desert and with authority and assurance confronted the demon, when it came to tempt and test him, but also to discover whether He is god or man.

Never-the-less, we must not forget that the Orthodox Church enters the festal period of Christmas from the first week of the Christmas Fast. From the feast of the Entry of the Mother of God into the Temple, we will hear the Christmas hymn that is most lyrical and triumphal,

'Christ is born, give glory! Christ comes from heaven, go to meet him. Christ is upon earth, be exalted! Sing to the Lord all the earth, and all you peoples, raise the hymn with joy: for he has been glorified!'

This hymn reminds us, as does this whole period, of the glory and majesty of God. And the majesty of God and His eternal glory is the coming of 'His Only-begotten Son' into the world in the shape and form of man 'from the Holy Spirit and the Virgin Mary'. Justifiably indeed do western Christians proclaim this truth. They call this period prior to Christmas 'Advent', a significant coming, one that is historical and that has put its mark on the progress of the human race. This is the purpose of this period prior to the majestic holy-days of Christmas, to remind us of the Birth of the God-man. As St. Peter Characteristically writes,

'You therefore, beloved, since you are forewarned, beware that you are not carried away with the error of the lawless and lose your own stability. But grow in the grace and knowledge of our Lord and Saviour Jesus Christ' (2 Peter 3:17-18).

However, entering this especial period of our ecclesiastical life and society, beloved brethren and children in the Lord, we are invited to celebrate these days with humility and sacred reflection, always having Christ and the centuries-long history of the Church as our pattern. Let us foster virtue and sanctity, just as the Saints of God -both male and female -have done since the foundation of the world.

Let us not be afraid or be in two minds as to the anguish that we experience and daily see around us, but always have the gaze of our heart and soul fixed on Him Whose sacred Incarnation and encounter with us will be celebrated by Christians and the rest of humanity in a few weeks' time. Consequently, do not neglect to attend church regularly together with your family and to participate with humility in the sacramental life of our Church. Do not put off sharing

your 'good things' with others, 'your neighbours', generously making an offering for the upkeep of the Church and for the spreading of the Gospel of Salvation which Christ brought to the world. Guard the institution of the family as the apple of your eye and surround education and the schools with affection and feelings of generosity. Above all, do not neglect to rely on Him in the hour of temptation and trials and to praise God for the mystery of salvation which He gave us and which was unknown in earlier times, as St. Paul characteristically reminds us when he writes,

'In former generations (this) was not made known to mankind, as it has now been revealed to His holy apostles and prophets by the Spirit: that is, the Gentiles have become fellow-heirs, members of the same body, and sharers in the promise in Christ Jesus through the gospel'. (Eph. 3:5-6).

In other words, the Holy Spirit has revealed that the Gentiles (the idolaters), united in a spiritual body with those Christians who were previously Jews, are co-heirs and participants in the redeeming promise of God. The Gentiles, therefore, acquire these privileges through their union with Christ when they reach union in faith with the Gospel. Let us always have this Gospel of divine love in our soul and in our mind, in our life and in our family, to nurture us and renew us all the days of our life.

With these thoughts and sacred expectations, I again have the opportunity of communicating with you. I greet you in the Lord and pray that you will spend this festal period in soundness of both soul and body; and that in health and with peace you may welcome our Lord in Bethlehem of Judea, and I remain with much love and prayers.

***

ON THE OCCASION OF THE FEAST OF THE NATIVITY, ACCORDING TO THE FLESH, OF OUR LORD JESUS CHRIST

Beloved fellow-workers and children in the Lord,

'Bethlehem, welcome the Mother City of God; for she has come to give birth in you to the light that never sets. You Angels, marvel in heaven; humans, give glory on earth; Magi from Persia, bring your triply glorious gift; Shepherds abiding in the fields, sing the thrice-holy hymn. Let everything that has breath praise the Maker of All.' (Christmas hymn)

The joyful Feast of Christmas has shined upon us again, and our Mother Church invites us to celebrate the Event, to honour the day and to glorify with all our heart Christ, our Benefactor who put on flesh, took the form of a servant and came down on earth to meet humanity, to bring men the Gospel of Divine Love and to assure them that God remembers His creation for which He 'sent his only Son into the world so that we might live through him'. (1 John 4:9)

Christmas is the Feast of Joy and the renewal of our blessed hope in the Triune God, who in His compassion sent Christ, the Second Person of the Holy Trinity, to become the sharer and partaker of human nature. For this reason St. Paul also often mentions the mystery of the 'emptying' of Christ's Divinity in order to receive humanity, to sanctify us, purify us, heal us and raise us up to heaven. It has justly been observed that modern man is in need of healing. In other words, he must return to Christ, the New-born Child, as the prodigal son - with humility and sincerity; to kneel before Him as the Magi and the Shepherds and to sing to Him as the Angels, who had the privilege to live the unforgettable moments of the God-man's Presence on earth in the cave in Bethlehem of Judea. We are in need of mystical rebirth in Christ and the 're-evangelising' of our life that we may become true sharers and partakers of the Mystery of the Nativity.

Already 2,000 years have passed since the time when Christ came into the world as a man, 'born of a woman, born under the law, in order to redeem those who were under the law, so that we might receive adoption as children' (Galatians 4:4,5). The Event of Christmas, the natural and divine Presence of the God-man continues; it is a living Event and it fills the heart of man with the Mystery and Joy of His Presence. Christ brought the Gospel of Joy, He renewed the hopes of mankind, and guided the fallen, pagan world to another, holy, Godly world, which is preached in many ways through the Church in all the world; throughout the entire oecumene.

The Mystery of the Incarnation, in a unique and unrepeatable way, continuously reveals Divine Love, which was not limited to the Incarnation of the Second Person of the Holy Trinity, but fulfilled its unique mission with the Passion, the Cross, the Death, the Resurrection and the Assumption into heaven of our Lord Jesus Christ. The continuation of the Mystery of this Divine Revelation is Pentecost and the establishment of the Church, which continues to bring to mind and bring to life in the conscience of the human race the great events which all we Christians are invited again this year to celebrate, together with all of humanity, all of creation, for which Christ entered into the world unnoticed, as 'a child wrapped in swaddling clothes, as 'a child in a manger, because there was no place for them in the inn', as the historian of the Church, St. Luke the Evangelist, characteristically notes. (Chapter 2:7)

Christmas reminds us also of the deepest relationship between God and man, which at the same time constitutes the crowning achievement of the relations which link man with God and creation, in which the human family lives and moves, and therefore man is called to protect it, to uphold it and to sanctify it in Christ. For the ultimate purpose of the work of Divine Economy is the sanctification of man as an icon of the Invisible God, for whom the Second Person of the Holy Trinity took flesh and humbled Himself unto death.

It is this Divine Condescension which we Christians again this year celebrate with brightness throughout the world, and with us all the people of the world celebrate and indirectly they participate in the Mystery of Divine Economy, as it was revealed the night of Christmas in Bethlehem of Judea. The Apostle Paul preaches this existential relationship between Christ and man. He writes: 'for the one who sanctifies and those who are sanctified all have one Father. For this reason Jesus is not ashamed to call them brothers and sisters, saying, I will proclaim your name to my brothers and sisters, in the midst of the congregation I will praise you'. (Hebrews 2:11-12)

However, for the Joy of Christmas to be full, fruitful, continuous and beneficial, we must uphold and preserve this Sacred and Eternal Confession and Faith. To confess, in other words, the flesh-bearing Christ in our living and active faith in Him; to participate sacramentally in the life of the Church. Our parish, our community, is the sacred field, the spiritual font, and the holy ark where we exercise the confession and worship of our Lord Jesus Christ. Therefore, it is indispensable to regularly commune the Most Pure Mysteries, to go to church continuously and with fear of God, faith and love, and to struggle to respond to our obligations toward our families and the society at large of which we are members. Only with our continuous and unceasing relationship with the Church do we obtain specific experiences through which we come to a deeper understanding of the Mystery of Christmas. We are assured that God is with us, as the name Emanuel is interpreted by the prophet Isaiah in reference to Christ. (Chapter 7:14)

God is with us and dwelt among us, and Christmas invites us once again to glorify our Gracious

Lord. Therefore, let us celebrate in a sacred manner and let us ask Him to remain with us always, to have mercy on us, heal us, forgive us and to deliver us from evil, from terror, deceit, greed, fear, sin, pride and conceit. May He always remind us of His own humility, His own self-denial and His own love for mankind.

With fervour of the Spirit and in the spirit of the saints in these days of the Birth in Bethlehem, Judea of the Manifest Sun of Righteousness, Christ the Saviour, I warmly greet you all and wish you all health and the Joy of Christ, and that the new year, 2005, may be peaceful and blessed, and I remain with much love and many prayers.

***

**ADDRESS BY HIS EMINENCE ARCHBISHOP
GREGORIOS OF THYATEIRA AND GREAT
BRITAIN AT THE MEETING OF THE
LONDON CHURCH LEADERS ON 2nd
NOVEMBER 2004 AT THE HEADQUARTERS
OF THE ARCHDIOCESE.**

This morning it gives me great pleasure to welcome you, the Leaders of the London Churches, to Thyateira House, the headquarters of the Ecumenical Patriarchate of Constantinople's Archdiocese of Thyateira and Great Britain.

The Archdiocese was established by the Patriarchate in 1922 to look after the spiritual needs of Orthodox Christians not only in the British Isles but also in Central and Western Europe, including Scandinavia and Malta. Of this extensive empire only Malta now remains!

Orthodox Christians, mostly of Greek origin, had been living in the British Isles for some centuries and a church had been opened in the seventeenth century. By the end of the nineteenth century three churches, which still flourish, had been built, the first in Manchester, followed by the Cathedral in Bayswater and church in Liverpool. A fourth parish was established in Cardiff in 1904.

The establishment of a diocese opened a new and, one might say, prophetic and blessed chapter for Orthodoxy in Great Britain, because immediately after the Second World War large numbers of immigrants from Orthodox countries, in particular from the island of Cyprus arrived on these shores and settled here permanently. In 1948 the first parish to be established by these new immigrants was started in the Anglican Church of All Saints, Camden Town.

The arrival of Archbishop Athenagoras II in 1964 marked the beginning of a new era in the life of the Archdiocese. This building was purchased to house both the Archbishop and the diocesan offices and many new communities were established to serve the needs of Orthodox Christians who were now settling in all parts of Great Britain and Ireland. The Turkish invasion and the subsequent tragic division of Cyprus brought about a second large immigration of Orthodox Christians. The establishing of new communities has continued until the present and our people are now served by some twenty-five parishes in the Greater London area and nearly ninety in the rest of the British Isles. It seems that these are sufficient to cover the spiritual and other needs of the faithful, who have now reached the Biblical target of the third and fourth generation.

During this time new young and well-educated priests have been appointed to supply the needs of the newly established communities. In the nineteen seventies a number of Assistant Bishops were appointed. So today, exactly forty years after the arrival of Archbishop Athenagoras, we have four Assistant Bishops and nearly one hundred Priests and Deacons under the leadership of the Archbishop, who is himself appointed by the Synod of the Ecumenical

Patriarchate. Most of our clergy come from Greece and Cyprus, but in recent years we have ordained priests who have been born here and have studied here and in Greece. At the moment we have six candidates for the priesthood studying in the Theological School of Salonica, and we hope that in a few years time they will be ordained and serve in our country.

Our Orthodox Church has always set her face against proselytism, but is happy to receive those who come to her in sincerity and humility. It is in this spirit that I should like to also mention that since the time of Archbishop Athenagoras a number of Englishmen have been ordained for the Archdiocese, one of whom has been consecrated as an Assistant Bishop. A number of these clergymen are able to celebrate the Liturgy not only in English, but also in Greek, Slavonic and other languages, for our parishes are there not only for Greeks and Cypriots, but for all Orthodox who come to them. Moreover many of our second and third generation faithful are helped by some use of English in our services, and next year we shall celebrate the tenth anniversary of the publication of our official translation of the Liturgy of St. John Chrysostom, issued with our authority and the blessing of the Patriarch.

One of a Bishop's principal duties is to teach, and so education is at the heart of our mission. In all our communities we have Greek schools, which provide instruction not only in Greek language, history and culture, but also in the faith. Most of our parishes organise these schools which have the active support of the Greek and Cypriot Ministries of Education, on Saturdays; others on one or more weekday evenings. A number of parishes also organise Sunday Schools in connection with the Sunday celebration. Many parishes run Youth Clubs, and the Archdiocese opened the first denominational Orthodox Primary School, St. Cyprian's, in Thornton Heath.

We have also started a Theological and Ecclesiastical Seminary, whose purpose is not only to prepare men for the priesthood, but also to provide 'in service' training engaged in parish ministry and also for lay people involved in the catechetical and other religious tasks in the Church. At present the Seminary operates by means of weekday evening classes.

The Archdiocese also runs a school for learning and practising traditional Byzantine music and chant, for we believe that to have good singing in our churches improves and embellishes our liturgical and ecclesiastical life and improves the ethos and understanding of the service, which deepens the understanding of the word of God and educates the faithful.

Needless to say we organise during the course of the year meetings for the clergy and for the clergy and laity together. This year, for the first time, we held a most successful residential meeting for the clergy in Glasgow. With a flock that is scattered throughout the United Kingdom, meetings of clergy and laity are normally organised on a regional basis which gather a number of local parishes to report on both problems and progress and to exchange views and ideas about the future of the Church and the demands of the everyday ministry and our diaconia in spreading the Good News in a world which is continuously changing and in confusion and under pressure because of the many problems and demands of contemporary life.

There is also a great need for adult education in the Faith, and to this end, we publish each week and distribute to all the communities from the Archdiocese a leaflet containing the text of the Sunday Epistle and Gospel, in Greek and English, 'together with a short homily, again in Greek and

English. These homilies are written by various members of the clergy and have, for the last few years been devoted to the Epistles. For the last eight years I have myself given a short 'Thought for the Day' every morning on London Greek Radio. We also publish a quarterly magazine, Orthodox Herald, devoted to the diocesan news, including various Encyclical Letters from the Patriarch and the Archbishop. A number of the parishes also publish newsletters, either weekly or monthly.

As you are all aware, running the Church is not simply the task of the clergy, and none of us would get very far without the devoted co-operation and work of lay people. This is especially true of this Archdiocese in which each Community is to a great extent self-governing. The majority of our parishes exist because groups of lay people got together, started a community and then sought the blessing of the Archbishop on their enterprise. Archbishop Athenagoras used to say, 'Get yourselves organised, and I'll find you a priest'. Each community is financially independent and self-supporting. Indeed, it could be said that our organisation is 'congregational'. There is no obligatory 'parish quota', payable to the Archdiocese and there are therefore no central funds. The parish finances, including the stipend of the priest, and those of the Archdiocese are entirely independent on the generosity of the people.

The organisation of the communities and the relations between them and the 'centre' are governed by a Diocesan Constitution, which has been adopted by almost all the communities. Through the Church Committees and the Ladies' Auxiliary Societies our lay people play a vital part in the work and progress of the Archdiocese.

It is through the efforts of our laity that many of our communities have been able to purchase, and even build, their own buildings. Many of our churches have come to us through the generous help of our Christian brothers and sisters, in particular the Church of England, the Methodist Church and the Catholic Apostolic Church. Some of these we have been able to purchase, others we rent and in others we are welcomed to celebrate by the local clergy. Through you, the Leaders of the Local Churches, we thank your churches for their generosity and support.

Finally, I would remind you that the Ecumenical Patriarchate has supported the movement and work for the unification of divided Christianity since its very early years. In this spirit this Archdiocese is a member of both the CTBI and CTE and the other national ecumenical instruments, and has its representative on the General locally. We also give our warm support to the Council of Christians and Jews. It is in this spirit of Christian love and fellowship that I am delighted to have been able to offer you our hospitality this morning, and I pray that our meeting here may be a foretaste of our everlasting fellowship in the Kingdom of the Father, the Son and the Holy Spirit. With these few words I welcome you and I thank you very much for accepting our invitation.

* * *

**ARCHBISHOP GREGORIOS' ADDRESS OF
WELCOME TO THE RT. HON. MICHAEL
MARTIN, SPEAKER OF THE HOUSE OF
COMMONS, AT THYATERA HOUSE ON
TUESDAY, 9TH NOVEMBER 2004**

Mr. Speaker and Mrs. Martin,

I am delighted to welcome you here this evening to Thyateira House, both the headquarters of the Archdiocese of Thyateira and Great Britain and the representation of the Oecumenical Patriarchate, the prime see of Orthodoxy, in the United Kingdom.

Orthodoxy and our own Faith look back to a shared belief and common history during the first one thousand years of Christianity, with saints and martyrs of the Early Church being venerated by Orthodox and Roman Catholics alike. And there were close links between the Christians of these islands and those in the area of the Eastern Mediterranean. Indeed, was it not St. Theodore of Tarsus, a bishop born in Asia Minor and educated in Athens, who reorganised the Church in England during the seventh century? And did not Armenians and others find refuge in Ireland during the Iconoclast Controversy? And was not St. Andrew the Apostle - a former fisherman from Galilee - to become the patron saint of Scotland after a portion of his relics had been brought there from either Rome or Patras?

Eastern Christianity therefore has a long history and attachment to the British Isles; and even after the Great Schism of 1054 there continued to be visitors and others who came to these shores - including, believe it or not, an Emperor of Byzantium.

Following the fall of Constantinople in 1453, refugees fled to Western Europe and a few arrived here. More came in the seventeenth century and a church was built in Soho (its foundation stone is to be found in the narthex of our cathedral in Bayswater's Moscow Road). Other churches followed in the nineteenth century in London as well as in Manchester, Liverpool and Cardiff (and, briefly, missions in Bristol and Wolverhampton). In 1922, our mother Church, the Oecumenical Patriarchate, following the expulsion and removal of Orthodox Christians in Asia Minor, established a diocese for western Europe based in London, to which it gave the name of the Apostolic See of Thyateira, a city mentioned in the book of Revelation.

In the early nineteen-sixties, most of Western Europe was detached to form separate dioceses, with the result that the renamed Archdiocese of Thyateira and Great Britain now covers the British Isles and the Republic of Malta. Today its Faithful, who are well in excess of 300,000, are organised in more than one hundred parishes and Communities, almost thirty of which are in London but a number of which are in Scotland - including a cathedral in the Downhill district of Glasgow (the generous gift of our common friend, the late Sir Reo Stakis, who contributed so much to the life of your beloved Scotland).

It is the headquarters of this Archdiocese in which you find yourself this evening - and I warmly welcome you in the name of His All-Holiness the Oecumenical Patriarch and of all the Orthodox Christians under his omophorion living in this country.

And, in this connection and on this special occasion, I should like to express my thanks and those of the Faithful of this Archdiocese for the support that this country offers the Oecumenical Patriarchate. I have no need to repeat that this great ecclesiastical institution has, for the past seventeen centuries, contributed greatly to Christianity, to peace and to the expansion of Christian civilisation. And it could be said that Christianity survived and flourished because it was protected by the Christians of Byzantium, who acted as a barrier to the attempts of the barbarians and of Islam to capture Europe.

I therefore appeal to you as a politician and as a Christian with deeply-held convictions to remember our Mother Church which has now been deprived of its Faithful in Turkey and which depends on the diaspora and civilised countries such as the United States of America, Europe, Australia and this liberal country for its survival and future.

* * *

SPEECH BY VASILIOS (THEODORE) PAPAVASILIOU AT HIS ORDINATION FROM SUBDEACON TO DEACON

It is with both fear and joy that I stand here before you today in this beautiful church of All Saints. With fear because our gracious God, in his boundless mercy, is conferring upon me this fearful and sacred ministry - to serve in the holy Altar and to minister the most Holy and Fearful Body and Blood of our Lord Jesus Christ. But with joy because it is at times such as this when we understand even more the limitless compassion of God who, in his mercy and wisdom, did not give this ministry to the sinless angels who are worthy to perform the tasks of the deacon, but He granted it to sinful men. And so we understand that God does not only forgive us, but also blesses us to do things of which we are not worthy. But my joy does not end there. It is also a great honour for me to be ordained in this magnificent church of All Saints where my grandfather of blessed memory, Fr. Vasilios Kaloghyrou, served as a priest for a few years together with our Archbishop and Arch-shepherd Gregorios when he was also a priest here. It is therefore a great honour to receive the gift of ordination from your hands, holy master, and to serve under your omophorion.

Although my calling to enter into this sacred ministry was something I realised only a few years ago, it was my experience of the Church as a small child which first placed the desire in my heart to serve God. My earliest memories are of the Divine Liturgy, and even as a child I knew that in church I was in a place not of this world - a place of Divine beauty and meaning. After many years of estrangement from the Church and seeking that world of Divine beauty and meaning which I had lost, I once again entered an Orthodox church to attend the Divine Liturgy, this time as an adult. At that very moment I knew that I had come home, and it was that vision of the Divine which brought me back into the fold and which placed in my heart the desire to learn about our Faith, and to then become a cleric and finally a hieromonk.

This decision, together with the blessing of His Eminence, led me to Thessaloniki where I lived and studied Greek, theology and Byzantine music for five years. But without doubt, the greatest blessing and experience I had in Thessaloniki was the love of the people and of the Church. It is my hope that in some way I will be able to give to the people here what the people and Church of Thessaloniki gave me.

However, many have asked me what do I think I have to offer the Church as a clergyman, and my answer is always the same: my presence. Our presence - our willingness to participate and serve - is in itself a ministry, and we are all, in our own way, capable and called to this ministry, whatever qualities we may or may not possess. As for me, may God grant me the grace to serve His people with humility; to imitate our Shepherd and Great High Priest Lord Jesus Christ, Who came not to be served, but to serve.

I deeply thank you, holy master, for giving me your blessing to enter into this sacred ministry, and for the pastoral care you have always shown to me and my family. I thank my father and mother, my brother, all my relatives, my teachers and friends, the schools and foundations of Greece which helped and encouraged me in many ways to live and study in Greece for five blessed years. I thank Fr. Spyridon Kalaitzoglou for all his love and spiritual guidance during my years as a student in Thessaloniki, and my spiritual father, Fr. Anastasios Salapatas, for his support and all the respect and patience he has shown me.

I ask your prayers, master, and the prayers of all of you here, that God may give me the strength and wisdom to serve the Church of God as every Christian should: with love; with integrity; with humility; and with fear of God.

26 December, 2004 at the All Saints Cathedral,
Camden Town, London.

ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ - SERMONS

Τά Χριστούγεννα-Christmas

“Γνωρίζω ὑμῖν τό εὐαγγέλιον.... δι’ ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ”.

Μιά μέρα μετά τήν “Μητροπόλη τῶν ἑορτῶν”. Δεύτερη μέρα τῶν Χριστουγέννων, Κυριακή φέτος· ἡ Συναξίς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί Ἀειπαρθένου Μαρίας. Καί ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν διαλαλεῖ: “Δι’ ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ γνωρίζω ὑμῖν τό εὐαγγέλιον τό εὐαγγελισθέν ὑπ’ ἐμοῦ...”. Θεοφώτιστοι οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι, Θεοδίδακτοι ἐμπνευόμενοι ἀπό τό Πανάγιον Πνεῦμα ἔγραψαν καί ἐδίδαξαν.

“Πάσα Γραφή θεόπνευστος”. Ἡ θεοπνευστία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τόσο τῶν 49 βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅσο καί τῶν 27 βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, μαζί μέ τήν ἱερά μας Παράδοση, εἶναι τά θεμέλια καί ἡ βάση τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς μας Πίστεως. Θεόπνευστοι οἱ ἱεροί συγγραφεῖς τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί οἱ θειότατοι καί ἱερώτατοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

“Εὐδόκησεν ὁ Θεός” καί ὁ Ἀπ. Παῦλος “κληθεῖς διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ”, ἀπεκάλυψε σέ μᾶς τόν Υἱόν τοῦ Θεοῦ, “γεννώμενον ἐκ γυναικός, γεννώμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν”. “Χριστός ἐπὶ γῆς”! Τό Εὐαγγέλιον “οὐκ ἐστὶ κατὰ ἄνθρωπον”, ἀλλὰ “δι’ ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ”. Χριστομίμητη καί ἁγία ἡ βιωτὴ καί ἡ πολιτεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καί πεφωτισμένων Ἀγιοπνευματικῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁρθόδοξη καί Ὁρθόπρακτη ἡ ζωὴ τους. Ἐριμνευσαν, ἐδίδαξαν, ἐσχολίασαν καί ὑπομνημάτισαν ὀρθόδοξα καί γνήσια ὅλα τὰ κανονικά βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί ἀντέκρουσαν μέσα στήν ἀσέληνη νύχτα τῆς εἰδωλολατρικῆς πλάνης ὅλα τὰ ψευδεπίγραφα καί αἰρετικά βιβλία καί τὴ διδασκαλία τῶν αἰρετικῶν. “Ἡ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας συνδέεται μέ τὰ στάδια τῆς πνευματικῆς τελειώσεως, ποὺ εἶναι ἡ κάθαρσις τῆς καρδιάς, ὁ φωτισμός τοῦ νοῦ καί ἡ θέωσις τοῦ ἀνθρώπου.” Αὐτὸ πραγματοποιεῖται τόσο μέ τὰ μυστήρια, ὅσο καί μέ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὰ μυστήρια προϋποθέτουν τὴν ἀσκησι, ποὺ εἶναι ἡ Εὐαγγελικὴ ζωὴ, ἀλλὰ καί ἡ ἀσκησι ὁλοκληρώνεται μέ τὴν μυστηριακὴ ζωὴ.

Τό Εὐαγγέλιον, ποὺ δι’ ἀποκαλύψεως Χριστοῦ, διασαλπίζει ὁ Πρώτος μετὰ τὸν Ἐνα, μέ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ δὲ τό συνεχίζουν οἱ Διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων, αὐτὸ δὲ τό ἔργον τῶν Ἱερέων, κατὰ τοὺς Ἁγίους Πατέρας, ἐννοεῖται “ὡς ἔργον θεραπευτικόν, ἀπαραιτήτη δὲ προϋπόθεσις τοῦ Διακόνου, τοῦ Πρεσβυτέρου καί τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι νά συνδέονται μέ τὰ στάδια τῆς πνευματικῆς τελειώσεως. Ἡ σύνδεσις τῶν σταδίων τῆς πνευματικῆς ζωῆς μέ τοὺς βαθμοὺς τῆς Ἱερωσύνης φανερώνει τὸ περιεχόμενο, ἀλλὰ καί τὴν ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Κατηχήσεως καί τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ μας. Τό ἐπὶ θύραις νέον ἔτος 2005 εὐχόμεθα νά εἶναι Ἀγιοπνευματικὰ ἡλιόφωτον, ὁ δὲ ἀνθρώπος νά γίνῃ ὃν θεόχαρος, θεόμορφον, θεοειδές, μέ μίαν ζωὴν θεοφανικὴ καί ἀναστάσιμη.”

We sing at every matins service God is the Lord and has revealed himself to us. Blessed is He that comes in the name of the Lord. The Nativity of Christ which we celebrated yesterday is the culmination of God's revelation to the world. God is with us: The pre-eternal Word of God has become flesh and has been born for our sake as a little child. In essence the Christian faith comprises the response of the people of God to that ineffable visitation which is the revelation of Jesus Christ.

Today's epistle reading seeks to establish St. Paul's personal visitation from on high when Christ revealed Himself to him as the credentials of his apostleship which is, in turn, verified by his response to that divine revelation and experience. St. Paul is writing as a matter of urgency to the Galatian Churches he founded to urge them to hold fast to the gospel he transmitted to them as a genuine apostle: not as one of the twelve whose eyes saw, ears heard and hands handled Christ during his sojourn on earth, but neither as one who heard the faith from one of these men. St. Paul defends his apostolic authority as one who received the gospel directly by God Himself with no human intermediary through the revelation of Jesus Christ which took place on the road to Damascus. At the same time he indicates the divine character of the Gospel which has nothing in common with man-made systems of religious belief.

What is astonishing is that St. Paul who was fervently committed to the faith and traditions of his fathers and vehemently opposed the advent of Christianity should be so suddenly converted and committed to Christ. This is in fact the argument that the apostle advances to the Galatians here as proof of the divine vision and of the power of the revelation of Christ upon which his apostleship is founded.

Indeed he goes on to say that subsequent to his conversion he had no need to confer with any other person as to the content of his vision which he accepted as the divine revelation of the Son of God imparting to him immediately and directly knowledge of Christ and his gospel. His eventual going up to Jerusalem after three years and meeting with Peter was in the interest of the common mission of the apostles to build up the body of Christ.

For the rest of his life St. Paul held fast to the gift he received which inspired him to travail unceasingly for the spreading of the Good News about Christ working out his salvation and the salvation of those around him. The gift of the Holy Spirit we too have received and have the potential to be transformed and transform the world. Let it be our prayer to be found worthy to discover this Christmas season a gift worth treasuring: the revelation of the new-born Christ in our heart.

LANGUAGE MAINTENANCE, SHIFT AND DEATH IN THE GREEK - CYPRIOT COMMUNITY OF THE WEST MIDLANDS

by Helen G. Yiacoumis, B.A. (Honours)

INTRODUCTION - GREEK - CYPRIOTS IN ENGLAND

As a result of emigration from Cyprus during the last forty years, one third of the population of the island (one in six Cypriots) now resides in Britain. Greek - Cypriots form the largest Greek - speaking community in Britain today and the estimated Greek - Cypriot population is around 200,000.

The first sizeable group of Greek - Cypriot immigrants arrived in the U.K. during the interwar years (1920 - 1940) and consisted principally of young men in search of education and work. After the war, more substantial numbers of Greek-Cypriot men arrived with the same purposes and once they had found permanent work and housing, they sent for their families. The 1955-60 struggle for Independence and the Turkish Invasion of 1974 gave rise to further waves of Greek-Cypriot immigration to the U.K. with numbers peaking in 1960-61 when over 25,000 Greek-Cypriots left Cyprus for Britain.

This large-scale immigration to Britain (and indeed to other countries such as Australia and America) by Greek-Cypriots is largely determined by economic and educational factors. Originally, the Greek-Cypriots that left their homes came to Britain in search of work in order to improve their standard of living. In the 1950's and 1960's, they worked mainly in the service sector; catering, clothing and shoe manufacturing, hairdressing and grocery retailing. (Papadaki d' Onofrio and Roussou 1991). From the late 1960's onwards, self-employment has become the general trend among Greek-Cypriots, who have established themselves in a variety of small businesses from travel agencies and estate agents to the more traditional catering. According to Anthias (1984) there is a growing tendency especially among the second and third generations to move away from the traditional Greek-Cypriot areas of employment. This must be attributed to education and the greater opportunities available to young British-born Greek-Cypriots, giving them more options than their parents had. As Oakley points out, 'the involvement of Cypriots in catering has no roots in traditional Cypriot culture: it is a response to the opportunities available to - and grasped by - the immigrants once they had settled'. (Oakley 1970: 100)

However, this is where the distinction between the London Greek-Cypriot community (by far the largest with a population of approximately 100,000) and the West Midlands community (with numbers in the region of 25,000) has to be introduced. It has to be noted that such a shift in occupation trends has not occurred on a large scale in the West Midlands. While due to Higher Education, a few second and third generation Greek-Cypriots are breaking with tradition and

branching out into other areas such as law, teaching, management and accountancy, their parents and many of their peers are still very much in the catering business and more specifically, the 'Fish and Chips' business. Although official figures are not available, it is overwhelmingly clear that the majority of Greek-Cypriots in the West Midlands, Greek-Cypriots have a monopoly in the 'Fish and Chips' sector of catering! The fact that these are usually family enterprises is significant because it means that labour costs are kept down making the business more profitable. As George and Millerson note, 'Cypriots come to Britain to make money and they are most likely to achieve this by running small business, where husband, wife and other relatives can work long hours'. (George and Millerson 1966:285)

It is generally accepted that being a much smaller group, the West Midlands Greek - Cypriot community does not necessarily follow trends and tendencies set by or observed in the London community. There is no specific area of the West Midlands where Greek - Cypriots live (there is no Haringey-style concentration) but at the same time, the smaller numbers have meant that the community is extremely well-organized and close-knit. (As no official figures are available and no extensive studies on the subject of the London versus the West Midland community have been carried out, I have no option but to generalise from what I can gather through personal experience, what I have been told and what little information is available.)

However, a universal phenomenon amongst Britain's Greek-Cypriot communities is their tendency to set up their own clubs and societies in order to promote as far as possible the retention of their traditions, customs and values. There are over 100 Greek Orthodox Churches in the U.K. and these are generally responsible for running the Community Greek Schools, established in order to teach the language to the second and third generation Greek-Cypriots. As we will see later, these are decisive factors in determining language maintenance, shift and death.

LANGUAGE MAINTENANCE, SHIFT AND DEATH

DEFINITIONS:

'Language shift simply means that the community gives up a language completely in favour of another one. In **language maintenance**, the community collectively decides to continue using the language or languages it has traditionally used... **Language death** occurs when a community shifts to a new language totally so that the old language is no longer used...' (Fasold 1984: 213)

Among the most commonly cited causes of language shift is migration; either by small groups who migrate to an area where another language is spoken, or, less commonly by larger groups who 'swamp' the local population with their language (Fasold). Most studies done on the subject concern the shift of small linguistic groups who shift to the language of a larger, higher status group. As Fasold points out, considering the attention called to language shift and maintenance by Fishman (1964) as an interesting phenomenon worthy of investigation, over thirty years ago, the area is considerably lacking in influential studies. Fishman's own 1964 study has remained a 'classic' in the field and his research over three decades has investigated the process of language shift and attempted to identify the multiple factors which contribute to and facilitate shift, in contrast to the conditions that favour language maintenance. He has consistently concentrated his studies on the situation on ethnic minority languages and chiefly on immigrant languages. Having studied the pattern of language shift over three or four generations in his research, in his 1985 (a) paper, Fishman quotes four processes which are characteristic of such communities;

- 1) The role of institutional power; the attitudes of a majority group may be encoded in laws, making maintenance of the minority language difficult.
- 2) The possibility of 'rewards' for the minority group members if they successfully interact with the majority group in the majority language. These may be 'material, ecotechnical, professional governmental and educational' (Fishman 1985a: 60).
- 3) The role of the minority group members as agents of 'translinguification' (Fishman: 62) for any new addition to the community. Language shift is inevitably much faster and more effective in these cases.
- 4) The possibility of negative reaction to the majority group by the immigrant group, if their social aspirations have not been realised and disillusionment sets in. It is at this stage that language maintenance and revival efforts begin to develop, though for some groups it is too late.

As Edwards comments, 'language shift often reflects pragmatic desires for social mobility and an improved standard of living...(Edwards 1985: 50). In these cases, the immediate need and desire to integrate into the host community to ensure economic success far outweighs the risk of language death for most, and indeed for some, through ignorance or complacency, it is never even an issue.

It has been suggested by many linguists that the factors contributing to the shift and eventual loss of languages are many and varied. According to Dorian (1979: 69), the 'search for a single cause which inevitably leads to language death is futile...'

On the subject of language shift, Holmes (1991: 65) simplifies the matter somewhat and states that 'the most obvious factor is that the

community sees an important reason for learning the language' whilst 'the second most important factor seems to be that the community sees no reason to take active steps to maintain the ethnic language'.

As a rule, research in the area of language shift is concerned with determining which factors accelerate shift and which inhibit it and favour maintenance. In their 1992 paper, Holmes, Roberts, Verivaki and Aipolo attempt to identify these factors 'in the New Zealand context' (2), building on Fishman's 1985a and 1985b studies. They focus on three different ethnic communities: the Chinese, the Greeks and the Tongans and analysis of their data (elicited by means of questionnaires) leads them to devise a list of important factors contributing to language maintenance in the three communities;

- 1) regular social interaction between community members
- 2) use of community language in the home
- 3) positive attitudes to the language and a high value placed on it in relation to ethnic identity
- 4) residential contiguity
- 5) resistance to inter-ethnic marriage
- 6) support for community language schools
- 7) community identified religious organizations
- 8) a positive orientation to the homeland.

They state that 'if there is to be language maintenance or revival then these factors will be relevant in contributing to it. Conversely, the process of language shift is essentially a process of abandoning these characteristics' (Holmes, Roberts, Verivaki and Aipolo 1992: 20).

DATA

It is upon the list of eight factors contributing to language maintenance devised by Holmes, Roberts, Verivaki and Aipolo that the questionnaire devised to elicit the data required for the West Midlands study was based.

Two separate questionnaires were prepared for first generation Greek-Cypriot immigrants and their children; the second/third generation. The questionnaires were written in English as it was assumed that English would be the easiest language of communication, at least among the second/third generation. Most of the questionnaires were administered by means of 'face-to-face' interview so that where it was easier for the interviewee to speak Greek, the questions were translated and the ensuing discussion was in Greek. Fifteen first generation Greek-Cypriots and twenty second/third generation Greek-Cypriots were questioned in all. To simplify the process the process of administering the questionnaires from the practical point of view, it was decided to question whole families, or at least one member of each group (first and second/third generation) from each family. It was found that although the average age of the first generation Greek-Cypriots questioned was 45-50, the second/third generation subjects ranged from 13 to 39 years of age, (the older of these clearly belonging to the second generation with their children classed as third). However, the majority of the second/third generation subjects were aged

between their late teens and early twenties. This is to be expected if one takes into account the patterns of migration history of Greek-Cypriots to Britain, as mentioned in the introduction; the bulk of Greek-Cypriot immigration to the U.K. happened in 1960-61. (This is confirmed from the questionnaire with first generation immigrants having left Cyprus between these years.)

The two questionnaires contain largely the same questions, but the one for the first generation contains a section on migration history in order to provide background. The questionnaire then goes on to ask about family life (how the children were bought up regarding language use, their linguistic development etc.), attitudes to the Community Greek Schools (whether the children attended, whether 'O' and 'A' Levels were taken in the language etc.), domains of language use, attitudes to the homeland and future plans and finally, future prospects for the Greek-Cypriot community in Britain. Instead of the introductory section on migration history, the second/third generation questionnaire begins with a section on linguistic background (first language spoken, parents language use etc.). Then there is the section on Community Greek Schools, although it is longer than on the other questionnaire as more detail is required from those who have experienced the schools at first hand. The same section as the first generation questionnaire on domains of language use follows and then there are questions on language attitudes (how good so they think their Greek is, is a knowledge of the language important, is it an advantage etc.). There is an important section on attitudes to culture and identity, which was not necessary on the first generation questionnaire (it is assumed that they regard themselves as Greek-Cypriots and do not experience the identity crises often reported by young second/third generation immigrants; if they were born in the country of residence, they should not be regarded as such. However, for the purposes of this project and ease of reference, I shall continue to use the term.) There is a short section on future generations; (how will the subjects bring up their children?) and the questionnaire ends with a section on attitudes to Cyprus and the future (how often do they visit Cyprus, would they ever consider moving there permanently etc.). Examples if both questionnaires follow:

Questionnaire for the First Generation Greek-Cypriot Immigrants

Personal Details

MALE/FEMALE
 AREA OF RESIDENCE
 APPROXIMATE AGE
 OCCUPATION

Background - Migration History

- 1) When did you leave Cyprus? How old were you?
- 2) Who did you come with? (parents/spouse/other relatives/alone etc.

- What were your reasons for leaving? (financial/loss of home in north etc.)
- 3) What was your family situation at the time? (single/married/children)
- 4) Why did you settle in the West Midlands?
- 6) What was your occupation?
- 7) Did you regard your move as permanent?
- 8) How important did you feel it was to get a good command of the English language?
- 9) How well established was the Cypriot Community in the West Midlands then?

Family Life / Children

- 1) Do you have children? (If yes, please state ages and sex)
- 2) Where were they born?
- 3) What were your plans regarding your children and language? (Did you intend to bring them up speaking only Greek?)
- 4) Give a brief account of your children's linguistic development. (Which language spoken first, what happened when they went to school etc.)
- 5) What is the present situation regarding language? Do you communicate with your children in Greek or English? Are you satisfied with this?
- 6) Do you/have you ever insisted that your children speak to you in Greek?
- 7) How important is it to you that your children speak the Greek Language? Why?
- 8) How well do you think they speak it? Are you happy with this? If not, what could be done/could have been done to improve this?

Community Greek Schools

- 1) Does/Did your children attend a Community Greek School? From/Between what age/s?
- 2) Could they already speak the language?
- 3) What do/did you expect from the Greek School? (To teach your children literacy or all aspects of the language?)
- 4) Do/Did you encourage the taking of G.C.S.E.'s/A Levels in Modern Greek? Why?

General Domains of Language Use

Where/With whom do you tend to use English and Greek?
 Spouse?
 Children?
 Relatives and friends your own age?
 Younger (second generation) relatives and friends?
 Work?
 Church?
 Community Centre?
 Other? (please specify)

Attitudes to Homeland and Future Plans

- 1) Where is the majority of your family, England or Cyprus?
- 2) How often and for what purposes do you return to Cyprus?
- 3) Would you like to return to Cyprus for good? How would your children feel about this?
- 4) Realistically, where do you see your future?

The Future for Greek-Cypriots in the U.K.

- 1) How do you see the future of the Greek language in the West Midlands? (Will it survive beyond the second and third generations?)
- 2) What is the language situation with the second/third generations? (Do they use Greek? Can they generally speak it well?)
- 3) If the younger generations stop using the language, can our Greek-Cypriot culture and identity still be maintained?
- 4) How do you feel about inter-ethnic marriage? Would you discourage it?
- 5) Many second/third generation Greek-Cypriots complain that they do not understand the Church service. What (if anything) should be done about this?
- 6) Any additional comments as to the situation/future prospects of our Community, linguistic or otherwise.

Questionnaire for Second/Third Generation British Greek-Cypriots

Personal Details

MALE/FEMALE
AREA OF RESIDENCE
AGE
OCCUPATION
MARRIED/SINGLE
CHILDREN?

Background

- 1) At what age did you go to school?
- 2) Could you speak English?
- 3) Did your language use in the family environment change after you went to school? If yes, how? (Did you speak the same amount of Greek? etc.)
- 4) Did your parents' language use towards you change (more/less Greek or English?)

Community Greek Schools

- 1) Do/Did you attend such a school? If yes, from/between what age/s?
- 2) If you attend/ed a Greek school, why did you do so? (wanted to/parents made you etc.)
- 3) What do/did they teach you? (how to speak/reading and writing/history etc.) Could you learn/have learnt these things without attending the school? If yes, how?
- 4) Will/did you sit your G.C.S.E./'O' level Examination?
- 5) If not, why not? If yes, when? If already taken, did you pass (grade)?
- 6) Is taking this examination important/useful? Why?
- 7) Will you/Did you take 'A' Level Modern Greek? Why?
- 8) If you attend/ed a Greek School when will you/did you leave? Why?
- 9) If you attend/ed Greek School, how do/did you feel about it? (enjoy/ed, like/ed, dislike/d etc/) Why?
- 10) Is Greek School generally a good idea? Why? Do/Will you insist that your children attend?

General Domains of Language Use

Where/With who do you tend to use English and Greek? Please add any further comments.

- 1) Spouse (if married)?
- 2) Children (if you have them)?
- 3) Parents?
- 4) Family members your own age?
- 5) Older family members?
- 6) Greek-Cypriot friends your age?
- 7) Older non-family acquaintances?
- 8) At work/college?
- 9) In Church?
- 10) Other? (please specify)

Language Attitudes

- 1) How good do you think your Greek is? (poor/adequate/good/very good etc.?)
- 2) Are you happy with this? (Does it serve your needs here and in Cyprus?)
- 3) If no, what do you think could be/could have been done to improve the situation?
- 4) Is it important for you to have an adequate/good knowledge of Greek? Why?
- 5) Do you consider that it is an advantage to know Greek, living in the U.K.? Why?

Attitudes to Culture and Identity

- 1) What Nationality do you consider yourself?
- 2) How do you explain this?
- 3) How important is your Greek-Cypriot heritage/identity/culture to you? Why?
- 4) If our generation and subsequent generations stop using the Greek Language, can we still maintain our culture and identity?
- 5) What are your views on inter-ethnic marriage? Would you consider it? Why?

Future Generations

- 1) How do you intend to bring up any children you may have, regarding language? Which language will you speak to them in? Do you want them to know Greek? Why?
- 2) If you have children, what is the language situation? Do you speak to them in Greek or English? How good do you think their Greek will be? (as good as/poorer than yours?)

Attitudes to Cyprus - The Future

- 1) How often do you visit Cyprus? For what purpose?
- 2) How do you feel about life there? (like/dislike etc.) Why?
- 3) Would you consider moving to Cyprus permanently in the future? Why?
- 4) Do your parents have any plans to go back to Cyprus? How does this affect you? (i.e. would their plans influence your decision?)
- 5) Any additional comments on the situation/future prospects of the West Midlands (Greek Cypriot Community, linguistic or otherwise)

(To be continued)

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

1. Μετέβη στην πόλη Southampton όπου τέλεσε την κηδεία της Κυπριακής Λ. Χατζηναντών στην Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου της ομώνυμου Κοινότητας.
2. Παρέθεσε πρόγευμα στον Αρχιεπισκοπικό Οίκο και στη συνέχεια προήδρευσε συνεδρίας των Εκκλησιαστικών Ήγετων Λονδίνου. Αργότερα μετέβη αεροπορικώς στην Κωνσταντινούπολη.
- 3 & 4. Μετέσχε των συνεδριών της Αγίας και Ιερᾶς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου.
5. Επέστρεψε στο Λονδίνο.
6. Τέλεσε Μέγαν Έσπερινό για τον καθαγιασμό (ἐγκαίνια) του Ιεροῦ Ναοῦ Αγίων Παντελεήμονος και Θεοδώρου στην ομώνυμη Κοινότητα της πόλεως Eastbourne, όπου και παρεκάθησε σέ Δείπνο.
7. Τέλεσε τὰ ἐγκαίνια και στη συνέχεια την Θεία Λειτουργία στον καθαγιασθέντα Ιερό Ναό των Αγίων Παντελεήμονος και Θεοδώρου, Eastbourne, όπου και παρεκάθησε δέ αργότερα σέ Γεύμα που παρέθεσε ή Κοινότητα.
8. Παρέστη σέ συνάντηση γονέων και παιδιών στο Έλληνικό Κολλέγιο Λονδίνου.
9. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Ιερό Ναό Αγίου Νεκταρίου Battersea όπου και παρεκάθησε σέ Γεύμα. Τό απόγευμα, παρέθεσε Δείπνο προς τιμήν του Προέδρου (Speaker) του Βρετανικού Κοινοβουλίου και της συζύγου αυτού στον Αρχιεπισκοπικό Οίκο.
10. Παρέστη στο Εκπαιδευτικό Σεμινάριο που ὀργάνωσαν από κοινού οι Εκπαιδευτικές Αποστολές Ελλάδος και Κύπρου στον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστοῦ στο Haringey B. Λονδίνου.
11. Δέχθηκε τούς κ. Charles Longbottom & the Revd. Nadim Nassar του Trinity Foundation for Christianity and Culture. Τό απόγευμα παρέστη σέ φιλολογική ἐκδήλωση εις μνήμην Κωνσταντίνου Λεβέντη μέ τίτλο 'Celebrating Cyprus' στο Ίνστιτούτο Κλασικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.
12. Δέχθηκε διαδοχικά τόν π. Άλεξάνδρο Φωστήροπουλο και τόν π. Άναστάσιο Σαλαπάτα μαζί μέ άλλους προσκυνητές στην Κωνσταντινούπολη-μέλη της Ένορίας του, καθώς και τόν π. Ίουστίνo Κεφαλοῦρο. Επισκέφθηκε στην Harley Street Clinic τόν Ιωάννη Λαζαρίδη. Παρέστη στο Δείπνο που παρέθεσαν ή κα. Έλένη Τραπεζίδου και ό κ. και κα. Κώστα Φιλιππίδη.
13. Δέχθηκε τήν επίσκεψη της κας. Άνδρονίκης Γιαλλουρίδου και τό απόγευμα παρέστη στην ἐτήσια κοινωνική ἐκδήλωση του St. Andrew's Greek Ladies' Charity Organisation στο Royal Lancaster Hotel.
14. Παρέστη στην ἐτήσια τελετή Remembrance Sunday στο Κενοτάφιο του Whitehall. Στη συνέχεια παρεκάθησε στο Γεύμα που παρέθεσε ό Άγγλικανός Έπίσκοπος του Λονδίνου στην κατοικία του. Τό απόγευμα τέλεσε τὰ ἐγκαίνια της έκθεσης έργων τέχνης του Peter Constant και άλλων καλλιτεχνών στη αίθουσα ἐκδηλώσεων της Έλληνοκυπριακής Αδελφότητας στο North Finchley.
15. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά οι κ.κ. Ήλιος Παπασαράντος και Άκορις Αντύπας.
16. Προήδρευσε συνεδρίας του Trust του Αγίου Νικολάου Λονδίνου στον Αρχιεπισκοπικό Οίκο.
17. Τόν επισκέφθηκαν οι Μιλτιάδης και Δέσποινα

- Άφεντούλη. Τό απόγευμα παρέστη στη Δέξωση προς τιμήν του Υπουργού Έθνικης Αμύνης της Ελλάδος κ. Σπήλιου Σπηλιωτόπουλου στην Προσβεντική κατοικία.
18. Δέχθηκε διαδοχικά τόν π. Θωμά Άρτέμη και τόν κ. Χρήστο Παπαδόπουλο. Στη συνέχεια παρεκάθησε σέ γεῦμα μέ τούς John Marshall & Άνδρέα Ταμπουρίδη.
19. Τόν επισκέφθηκε ό Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Γεωργίας. Τό απόγευμα παρέστη σέ διάλεξη του κ. Άντώνη Σαμαρά μέ θέμα 'European Integration at historical crossroads' (Ευρωπαϊκή Ένοποίηση στα Ιστορικά σταυροδρόμια) στο Έλληνικό Κέντρο Λονδίνου.
20. Τόν επισκέφθηκε ή κα Άγγελική Δελιγιάννη. Τό βράδυ παρέστη στην κοινωνική ἐκδήλωση της Κοινότητας Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλλου Μιχαήλ, Hendon, σέ κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
21. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό Γενεσίου της Θεοτόκου, Camberwell Νοτίου Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σέ Γεύμα. Τό απόγευμα ἀνεχώρησε αεροπορικώς για τήν Αθήνα.
22. Τόν επισκέφθηκε στο ξενοδοχείο ό Υφυπουργός Έξωτερικών της Ελλάδος κ. Παναγιώτης Σκανδαλάκης. Αργότερα επισκέφθηκε τό Τυπογραφείο ΑΘΗΝΑ και στη ἀνεχώρησε αεροπορικώς για τή Γεωργία ως εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου.
23. Τό πρωί παρέστη στα ἐγκαίνια του Καθεδρικού Ναού Αγίας Τριάδος Τιφλίδος που τέλεσε ό Πατριάρχης Γεωργίας κ. Ήλιος, και τό βράδυ παρεκάθησε σέ Δείπνο που παρέθεσαν ό Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Γεωργίας και ό Πατριάρχης κ. Ήλιος.
24. Τό πρωί επισκέφθηκε τό Πανεπιστήμιο και τό Μουσείο Εικόνων της Τιφλίδος (Tbilisi) και αργότερα παρεκάθησε σέ Γεύμα που παρέθεσε ό Πατριάρχης κ. Ήλιος.
25. Ανεχώρησε νωρίς τό πρωί για τήν Αθήνα, όπου συνάντησε αργά τό απόγευμα τήν Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδος κα. Μαριέττα Γιαννάκου στο Γραφείο της.
26. Τό πρωί ἀνεχώρησε αεροπορικώς για τήν Κωνσταντινούπολη και από εκεί για τή Ρώμη ως μέλος της Ακολουθίας του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.
27. Παρέστη στην τελετή απόδοσης των Ιερών Λειψάνων των Αγίων Ιωάννου του Χρυσοστόμου και Γρηγορίου του Θεολόγου από τόν Πάπα Ιωάννη-Παῦλον τόν Β΄, που πραγματοποιήθηκε στη Βασιλική του Αγίου Πέτρου προεξάρχοντων του Πάπα και του Οικουμενικού Πατριάρχου. Στη συνέχεια παρεκάθησε σέ Γεύμα που παρέθεσε ό Πάπας προς τιμήν του Οικουμενικού Πατριάρχου και της Ακολουθίας του, και αργότερα ἐπέστρεψαν στην Κωνσταντινούπολη, όπου ἐτελέσθη Μέγας Έσπερινός για τήν ὑποδοχή των Ιερών Λειψάνων στον Πατριαρχικό Ναό του Αγίου Γεωργίου, προεξάρχοντος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.
28. Τό πρωί συνόδευσε τόν Οικουμενικό Πατριάρχη στη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Βαφειχωρίου.
29. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία, ἐνώπιον των Ιερών Λειψάνων των Αγίων Ιωάννου του Χρυσοστόμου και Γρηγορίου του Θεολόγου στον Πατριαρχικό Ναό. Στη συνέχεια παρεκάθησε σέ Γεύμα που παρέθεσε ό Οικουμενικό Πατριάρχης σέ ξενοδοχείο του Βοσπόρου.

Τό ἀπόγευμα παρέστη στὸν Μέγα Ἑσπερινό στὸν Πατριαρχικό Ναό καί τό βράδυ παρεκάθησε σέ Δεῖπνο πού παρέθεσε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης σέ Ἑστιάτοριο στό Sirkeci.

30. Παρέστη στή Θεία Λειτουργία γιά τήν ἐορτή τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα στὸν Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου προεξάρχοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ Γεύμα πού παρέθεσε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης σέ ξενοδοχεῖο τῆς Πόλης.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1&2. Μετέσχε συνεδριῶν τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου.

3. Τό πρωί ἀνεχώρησε γιά τό Λονδίνο μέσῳ Ἀθηνῶν.

4. Κήρυξε κατά τή διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας στὸν Καθεδρικό Ναό τῆς Ἁγίας Σοφίας Λονδίνου καί στή συνέχεια τέλεσε ἐπιμνημόσυνη δέση γιά τὸν Κωνσταντῖνο Δρακούλη. Ἀργότερα εὐλόγησε τοὺς γάμους τοῦ Ἀχορί Ἀντύπα καί τῆς Ἄννας Benazic-Dequal στὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

5. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν Ἱερό Ναό Ἁγίου Νικολάου, Liverpool, ὅπου καί παρεκάθησε σέ Γεύμα.

6. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν ἐορτάζοντα Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἁγίου Νικολάου, Shepherd's Bush Δυτικοῦ Λονδίνου, ὅπου καί παρεκάθησε σέ Γεύμα. Ἀργότερα τὸν ἐπισκέφθηκαν στήν Ἀρχιεπισκοπή οἱ φωτογράφοι τοῦ περιοδικοῦ "Country Life", γιά ἄρθρο πού δημοσιεύεται στὸν ἐν λόγω ἔντυπο. Στή συνέχεια ἐπισκέφθηκε τὸν Ἰωάννη Λαζαρίδη στὸ Νοσοκομεῖο.

7. Προήδρυνε συνεδρία τῶν Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, πού πραγματοποιήθηκε στὸν Καθεδρικό Ναό Τιμίου Σταυροῦ καί Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon. Τό βράδυ προήδρυνε συνεδρία τῶν Κηδεμόνων (Trustees) τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

8. Τὸν ἐπισκέφθηκε ἡ Δρ Σαββούλα Φιλιππίδη.

9. Παρέστη σέ δεξίωση πρὸς τιμὴν τῆς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τῆς Λετονίας (Latvia) καί τοῦ συζύγου της. Ἀργότερα τέλεσε ἐπιμνημόσυνη δέση γιά τήν Ἀριέττα Λιβανοῦ καί τὴ Χριστίνα Ὠνάση, στὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Στή συνέχεια παρέστη σέ δεξίωση τῆς Τράπεζας Κύπρου καί ἀργότερα προήδρυνε συνεδρία τῆς Γραμματείας τοῦ Ε.Φ.Ε.Π.Ε.

10. Τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ὁ Ἄγγελος Δενδρινός καί ὁ Αἰδεσμολογιώτατος Καθηγητὴς Robert Gribben (μέ τὸν ὁποῖο παρεκάθησε σέ Γεύμα). Τό βράδυ προήδρυνε συνεδρία τῶν Συνδέσμων Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων Μ. Βρετανίας ἀναφορικά μέ τήν προτομιαζόμενη τιμητικὴ ἐκδήλωση τῆς 29ης Ἰανουαρίου 2005 γιά τὰ Πενηττάχρονα διακονίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

11. Τὸν ἐπισκέφθηκε ἡ κα Γεωργία Palk. Τό ἀπόγευμα μετέβη στήν πόλη Great Yarmouth ὅπου τέλεσε Μέγαν Ἑσπερινό καί ἀργότερα παρεκάθησε σέ Δεῖπνο πού παρέθεσε πρὸν τιμὴν του ἡ ἐκεῖ Κοινότητα.

12. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν ἐορτάζοντα Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος Great Yarmouth καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ Γεύμα.

13. Τέλεσε Τρισάγιο γιά τό ζεύγος Ἀνδρέα καί Ζωῆς Μεταξᾶ, στὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Στή συνέχεια τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ὁ Χάρης Σοφοκλείδης (μέ τὸν ὁποῖο καί παρεκάθησε σέ Γεύμα), ὁ „Παράσχος Ἀναστασιάδης, ὁ Robert Moth, καί ἡ Μαρίνα

Καλογήρου.

14. Τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ νεὸς Διευθυντὴς τοῦ L.G.R. Βύρων Καρυδῆς. Στή συνέχεια προήδρυνε συνεδρία τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων (μέ τοὺς ὁποίους καί παρεκάθησε σέ Γεύμα). Τό δέ ἀπόγευμα προήδρυνε συνεδρία τῶν Κληρικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς πού εἶναι ἐπιφορτισμένοι μέ τὴ συγγραφή μέ τὴ συγγραφή τῶν ἐβδομαδιαίου κηρύγματος καί στή συνέχεια τέλεσε Μέγαν Ἑσπερινό στὸν Ἱερό Ναό Ἁγίου Παντελεήμονος, Harrow Λονδίνου, ὅπου καί προήδρυνε συνεδρία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς καί ἀργότερα παρεκάθησε σέ Δεῖπνο πού παρέθεσε ἡ Κοινότητα.

15. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν ἐορτάζοντα Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου, Leyton Ἀνατολικοῦ Λονδίνου, ὅπου καί παρεκάθησε σέ Γεύμα. Ἀργότερα ἐπισκέφθηκε τὸν Πρέσβυ τοῦ Ἰσραὴλ στὸ Λονδίνο καί στή συνέχεια παρέστη σέ δεξίωση πού δόθηκε στήν Πρεσβεία τοῦ Μαρόκκο πρὸς τιμὴν τῆς Βρετανοῦλανδικῆς Ἀντιπροσωπίας τοῦ Sacred Military Constantinian Order τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ ἐορταστικό Δεῖπνο στὸ Ἑλληνικό Ἑστιάτοριο "ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ" μέ τήν εὐκαιρία τῶν 21ων γενεθλίων τῆς Χρυστάλλας Πασιτίδη.

16. Τὸν ἐπισκέφθηκαν παιδιὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁρθόδοξου Ὁμολογιακοῦ Ἡμερησίου Σχολείου "Ἅγιος Κυπριανός" καί τοῦ ἔψαλαν τὰ Χριστουγεννιάτικα Κάλαντα. Ἀργότερα τέλεσε τὴν κηδεῖα τοῦ Ἰωάννη Λαζαρίδη στὸν Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Wood Green.

17. Τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ Ἀρχιμ. Παντελεήμων Τσορμπατζόγλου.

18. Τέλεσε τὸν Ἑσπερινό στὸν Ἱερό Ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, Manchester, ὅπου καί παρεκάθησε σέ Δεῖπνο.

19. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν πιὸ πάνω Ἱερό Ναό,

καί στή συνέχεια παρακολούθησε τὴν Χριστουγεννιάτικη Ἑορτὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου τῆς Κοινότητος.

20. Τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά οἱ Δῶρος Παρτασιδῆς, Παράσχος Ἀναστασιάδης καί Ἀλκιβιάδης Χαραλάμπους.

21. Τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στὸ Λονδίνο κ. Πλάτων-Ἀλέξιος Χατζημιχάλης.

22. Τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ Martin Harding.

24. Τό πρωί τέλεσε τίς Μεγάλες Ὁρεὲς καί τό ἀπόγευμα τὴν Ἑσπερινήν Λειτουργία τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, στὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

25. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία τῶν Χριστουγέννων στὸν Καθεδρικό Ναό Ἁγίας Σοφίας Λονδίνου.

26. Τέλεσε τὴν Θεία Λειτουργία στὸν Καθεδρικό Ναό Ἁγίων Πάντων Λονδίνου, στή διάρκεια τῆς ὁποίας χειροτόνησε σέ Διάκονο τὸν Θεόδωρο Παπαβασιλείου, ὀνομάσας αὐτὸν Βασίλειο. Στή συνέχεια παρεκάθησε σέ Γεύμα πού παρέθεσε τὸ Συμβούλιο τοῦ Ναοῦ.

27. Ἐπισκέφθηκε τὴν οἰκογένεια Serif Habib στὸ Cambridge καί τό ἀπόγευμα παρεκάθησε στὸ ἐορταστικό Δεῖπνο γιά τὰ γενέθλια τοῦ Ἀγγέλου Μτεκίρη.

29. Τὸν ἐπισκέφθηκαν διαδοχικά ὁ Λούης Λόϊζου καί ἡ Κατερίνα Γαλάκη. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ Δεῖπνο πού παρέθεσε ὁ Θεόδωρος Ἀνάγνου.

31. Τέλεσε Μέγαν Ἑσπερινό στὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὅπου καί ἔκοψε τὴν καθιερωμένη Βασιλόπιττα. Ἀργότερα παρέστη στήν ἐτήσια Κοινωνικὴ Ἐκδήλωση τοῦ Λυκείου Ἑλληνίδων Λονδίνου σέ κεντρικὸ ξενοδοχεῖο τοῦ Λονδίνου.

ARCHBISHOP GREGORIOS' DIARY

NOVEMBER

1. In the morning, His Eminence the Archbishop presided at the funeral of Mrs. Kyriaki L. Hadjiantoni at the church of St. Nicholas in Southampton.

2. In the morning, he entertained London Church Leaders to breakfast at Thyateira House and, in continuation, presided at their meeting. He left for Constantinople in the afternoon.

3 & 4. He participated in sessions of the Holy Synod at the Patriarchate.

5. He returned from Constantinople in the morning.

6. In the evening, he presided at Great Vespers for the consecration of a church at the church of Ss. Panteleimon & Theodore in Eastbourne, being entertained to supper by the Community afterwards.

7. In the morning, he consecrated the church of Ss. Panteleimon & Theodore in Eastbourne, celebrating the Divine Liturgy in continuation. Later, he was entertained to lunch by the Community.

8. In the evening, he met parents of children attending the Hellenic School of London.

9. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Nectarius in Battersea on the occasion of its patronal feast, being entertained to lunch afterwards by the Community. In the evening, he entertained the Speaker of the House of Commons and Mrs. Martin to supper at Thyateira House.

10. In the morning, he was present at a study session organised by the Greek and Cyprus Educational Missions at the church of St. John the Baptist in Hornsey.

11. In the morning, he received Charles Longbottom & the Revd. Nadim Nassar of the Trinity Foundation for Christianity and Culture. In the evening, he was present at an event held in memory of Constantinos Leventis at the University of London's Institute of Classical Studies and entitled 'Celebrating Cyprus'.

12. In the morning, he received Archpriest Alexandros Fostiropoulos. During the afternoon, he received Father Anastasios Salapatas and others on their return from Constantinople, he visited Ioannis Lazaridis (a patient at the Harley Street Clinic), and received Archimandrite Ioustinos Kephalauros. In the evening, he was entertained to supper by Mrs. Helene Trappelidou and Mr. & Mrs. Costas Philaethis.

13. In the morning, he received Mrs. Androniki Yiallouridou. In the evening, he was a guest at the St. Andrew's Greek Ladies' Charity Organisation's Annual Ball at the Royal Lancaster Hotel.

14. In the morning, he was present at the annual Remembrance Sunday ceremony, held at the Cenotaph in Whitehall. Afterwards, he was a guest at the luncheon organised by the Anglican bishop of London at his residence. In the evening, he inaugurated an exhibition of works of art by Peter Constant and others at the Greek Cypriot Brotherhood's Centre in North Finchley.

15. He received Ilias Papasarantos in the morning and Acoris Andipa in the afternoon.

16. In the evening, he presided at a meeting of the St. Nicholas' Trust at Thyateira House.

17. In the afternoon, he received Miltiadis & Despoina Afendoulis. In the evening, he was a guest at a reception held at the Hellenic Ambassador's residence in honour of Spiliotopoulos, Hellenic Minister of National Defence.

18. During the morning, he received Father Thomas Artemi, and Christos Papadopoulos. He entertained John Marshall & Andreas Tambourides to lunch.

19. In the afternoon, he was received by the Ambassador of the Republic of Georgia. In the evening, he was present at a lecture delivered at the Hellenic Centre by Antonios Samaras entitled 'European Integration at historical crossroads'.

20. In the morning, he received Miss Angeliki Delighianni. In the evening, he was present at a function organised by the Community of the Holy Cross in Hendon and held at the Marriott Hotel.

21. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Nativity of the Mother of God in Camberwell, being entertained to lunch by the Community afterwards. He left for Athens in the afternoon, flying from Heathrow Airport.

22. During the morning, he was received by Panaghiotis Skandalakis, Hellenic Deputy Minister of Foreign Affairs, and then he visited the Athina Printing Press, being received there by Lavrentios & Eugenia Spanos and members of their staff. He left for the Republic of Georgia in the evening.

23. In the morning, he was present at the consecration by Catholicos-Patriarch Ilya II of Georgia of the Samedia (Holy Trinity) Cathedral in Tbilisi as head of the delegation from the Oecumenical Patriarchate. In the evening, he was a guest at a dinner given by the President of the Republic and the Patriarch, afterwards attending a concert.

24. During the morning, he visited the University and the Icon Museum. At midday, he was entertained to lunch by His Beatitude Catholicos-Patriarch Ilya.

25. He flew from Georgia to Athens in the early morning. During the day he visited Panaghiotis Giorkas and Mrs. Maria Sela. In the evening, he was received by Mrs. Marietta Yiannakou, Hellenic Minister of Education and Religions, at her Office.

26. In the morning, he flew to Constantinople and from there, accompanying His All-Holiness the Oecumenical Patriarch, he flew to Rome, staying at the Vatican's Domus Sanctae Marthae.

27. In the morning, he was present at the handing over in St. Peter's Basilica of portions of the relics of Ss. John Chrysostom and Gregory the Theologian (which ceremony was presided over the Pope John-Paul II and Patriarch Vartholomaeos). Afterwards, he was a guest at luncheon with the Pope. He returned to Constantinople in the afternoon, later being present at the ceremony of the reception of the relics and Great Vespers in the Patriarchal Church.

28. In the morning, he accompanied the Patriarch to the Divine Liturgy celebrated at the Church of the Annunciation of the Mother of God in Vapheochori.

29. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy in the presence of the relics of Ss. Gregory the Theologian and John Chrysostom in the Patriarchal Church. At midday, he was present at a luncheon hosted by His All-Holiness at the Bosphorus Swissotel. In the evening, he was present at Great Vespers in the Patriarchal Church. Later, he was present at a Dinner hosted by His-All Holiness at the Sepetiler Pavilion Restaurant in Sirkeci.

30. In the morning, he was present at the Divine Liturgy celebrated by His-All Holiness the Patriarch in the Patriarchal Church on the occasion of the feast of St. Andrew the First-Called Apostle, being entertained to

both lunch and dinner at an hotel by His All-Holiness (the latter being at the Hilton in Harbiye).

DECEMBER

1 & 2. He participated in sessions of the Holy Synod at the Patriarchate.

3. In the morning, he left Constantinople for Athens, continuing on to London in the afternoon.

4. In the morning, he preached during the celebration of the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, afterwards presiding at a memorial service for Constantinos Dracoulis. In the afternoon, he received L. Loizos & Takis Amerikanos. Later, he blessed the marriage of Acoris Alexis Athos Andipa and Tina Anna Benazic-Dequal in the Chapel of the Archdiocese.

5. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Nicholas in Liverpool, being entertained to lunch afterwards by the Community.

6. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of St. Nicholas in Shepherd's Bush on the occasion of its patronal feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. Returning to Thyateira House, he received Steven Lawrence & Brian Moody, who photographed him for a forthcoming article in 'Country Life'. Later, he visited Ioannis Lazaridis at his home.

7. For much of the day, he was present at a meeting of the Clergy of the Greater London area, held at the Cathedral of the Holy Cross & St. Michael in Golder's Green. In the evening, he presided at a meeting of the Trust of the Archdiocese.

8. In the afternoon, he received Dr. Savoula Philippidou.

9. At midday, he was present at the visit of Mrs. Vaira Vike-Freiberga, president of the Republic of Latvia, and her husband to Star House in Finchley. In the afternoon, he presided at a Memorial Service for the late Mesdames Arietta Livanou & Christina Onassi in the Chapel of the Archdiocese. During the evening, he was present at the Bank of Cyprus UK's Christmas cocktail reception at The Decorium in Wood Green and he presided at a meeting of the E.F.E.P.E. Secretariat at the Offices of the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green.

10. In the morning, he received Angelos Dendrinis. He entertained the Revd. Prof. Robert Gribben to lunch. In the evening, he presided at a meeting of the Committee of the Association of Greek Orthodox Communities in Great Britain formed to arrange the celebrations of 29th January 2005.

11. In the morning, he received Mrs. Georgia Palk. In the afternoon, he left for Great Yarmouth where, in the early evening, he presided at Great Vespers at the church of St. Spyridon, being entertained to supper by the Community afterwards.

12. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Spyridon in Great Yarmouth on the occasion of its patronal feast, being entertained to lunch afterwards by the Community.

13. During the morning, he served a Trisagion for the late Andreas and Zoe Metaxas, in the Chapel of the Archdiocese, and received Paraschos Anastasiadis. He was entertained to lunch by Haris Sophokleidis at Halepi Restaurant. During the afternoon, he received Robert Moth and Miss Marina Kalogherou.

14. In the morning, he received Vyron Karidis. He then presided at a meeting of the hierarchy of the London

area, entertaining them to lunch in continuation. In the afternoon, he presided at a meeting of those clergy who write the sermons included in the weekly leaflet. Later, he received Selim Hoche. In the evening, he presided at Great Vespers at the church of St. Panteleimon in Kenton (Harrow), being entertained to supper by the Community afterwards.

15. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Eleutherius in Leyton on the occasion of its patronal feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he visited the Israeli ambassador. Later, he was a guest at a reception given at the Moroccan Embassy in honour of the British and Irish Delegation of the Sacred Military Constantinian Order of Saint George. Later, he was a guest at Miss Chrystalla Pastides' 21st birthday party, held at the Acropolis restaurant in Ealing.

16. In the morning, he was visited by children from St. Cyprian's V.A. Greek Orthodox Primary School in Thornton Heath, who sang Christmas Carols. At midday, he presided at the funeral of Ioannis Lazaridis at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green.

17. He received Archimandrite Panteleimon Tsormbatzoglou in the afternoon.

18. In the evening, he presided at Vespers at the church of the Annunciation of the Mother of God in Higher Broughton (Manchester).

19. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Annunciation of the Mother of God in Higher Broughton (Manchester), afterwards attending the Greek School's Christmas celebration in the church hall and being entertained to supper by the Community afterwards.

20. During the afternoon, he received Doros Partasidis and Paraschos Anastasiadis & Alkiviadis Charalambous.

21. He received the Hellenic Consul-General in the morning.

22. In the morning, he received Martin Harding.

24. In the morning, he presided at the Royal Hours in the Chapel of the Archdiocese. In the evening, he celebrated the Vespertine Liturgy of St. Basil in the same Chapel.

25. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater.

26. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of All Saints in Camden Town, during the course of which he ordained Theodoros Papavassiliou to the diaconate, conferring on him the name Vassilios. He was entertained to lunch by the Community afterwards.

27. In the afternoon, he visited Serif Habib and his family in Cambridge. In the evening, he was a guest at Angelos Beqiri's birthday party.

29. During the morning, he received Louis Loizou and Miss Katerina Galaki. In the evening, he was entertained to supper by Theodoros Anagnou.

31. In the evening, he presided at Great Vespers in the Chapel of the Archdiocese and the cutting of the traditional St. Basil's cake (Vassilopitta). Later, he was a guest at the London Lyceum of Greek Women's New Year's Eve Ball at the Churchill Hotel.

